

DO LIT SEILEHT

*Hea kaup
võimaldab valikut!*

Tavaline heleõlu pehme Pilsen võlub samuti nagu kangeõlledest tume Tõmmu Hiid. Heledat kangeõlut aga esitab väärikalt karge Gladiator. Eriliiiki inglise porter on alati olnud õlled maitsekuse tipuks ja ideaaliks.

Sidrunihappejoogid Jürjook ja Sooda, mineraalvesi Kreuzina ning mahlaõogid Luscher & Matiesen'i mahladest pole üksi karastavad, vaid ka väga tervislikud.

*Õlled: Pilsen,
Gladiator,
Tõmmu Hiid.*

LAOD KÕIGIS LINNADES

EESTI KIRJASTUS-ÜHISUS

POSTIMEES

TARTUS, ÜLIKOOLI 21/23 • TELEFON 40-80

Ainult moodne ja täiuslik suurkätis kindlustab tööandjale kvaliteet-töö

TRUKIKODA ON SUUREMAID JA MOODSAMAID EESTIS NING VALMISTAB IGASUGU TRÜKISEID LIHT- VÕI VÄRVITRÜKIS.

KOITEKODA ON VARUSTATUD AJAKOHASTE MASINATEGA JA VALMISTAB KÕIKSUGU KÕITETÖID LIHTSAST KUNI ILUKÕITENI.

TSINKOGRAAFIA VALMIST. KORRALIKULT JOON-, VÖRK- NING MITMEVÄRVIKLISEID.

„POSTIMEES“ töökodade tööd on hinnatud kõrgete auhindadega, suurte kuldaurahadega!

Politseileht

ILMUB 2 KORDA KUUS

Nr. 11/12 (538/9)

Tallinnas, 20. juunil 1939

XVIII aastakäik

Vägitöö ilus püsima jäägu...

RIIGIRAHVATUKOOL

Vabadusvõitluste jäädvustamisest mujal ja meil

Sõdades langenud kangelaste mälestuste jäädvustamine on kõigil aegadel olnud kõigi rahvaste üheks kaunimaks, ilusamaks ja suursugusemaks kombeks ning ürituseks. Samuti rahvad on mälestanud ja mälestavad tänumeeles sõda, mis suurte jõupingutustega on toonud neile riikliku iseseisvuse ja rahvusliku vabaduse.

Ainult mälestamise väliskuju on aegade vältel muutunud. Kui muistsetel aegadel see sündis võrdlemisi lihtsalt, suuremate või vähemate muldehitistena, siis sünnib see nüüd kaugelt mitmekesisemana, nii objekti kui ka mälestusmärkide väliskuju mõttes.

Mälestusmärke, monumente, püstitatakse kõigepealt sõdade tähistamiseks, eriti vabadus- ehk vabastamissõdade, mis seoses riigi või rahva jõulise, sõjalise vabastamisega võõraste rahvaste ja riikide alluvusest ja riikliku iseseisvuse saavutamiseks.

Kaugelt rohkearvulisemalt on mälestusmärke püstitatud sõdades langenuile, kas üksikisikuile, teatud väeosa või väekoondise koosseisu kuulunuile, teatud kohast või administratiivüksusest päritoluile, või jälle teatud sõjas või lahingus langenud koguarvule, või üksikuile tähtsatele juhtidele ja eriti silmapaistnud sangareile. Samuti on mälestusmärke püstitatud sõjaliitlasile, üksikuile väeosile, väeliikidele, lahinguile, lahinguväljade või sõjategevuse piirjoonte tähistamiseks, hukkunud võitlusvahenditele. On püstitatud mälestusmärke ka inimeste truudele sõjakaaslastele — loomadele: hobustele, side- ja sanitaarkoortele ning sidetuvidetele.

Kuna varematal aegadel mälestusmärkide püstitamine teostus peamiselt riiklike asutiste initsiatiivil ja korraldusel ning domineeri-

Mälestuschis vabadussõja kangelastele Tallinnas, sõjaväe kalmistul

vaks olid mälestussambad valitsejaile ja väejuhtidele, siis praegusajal sõdade ja sõjakangelaste mälestuse jäädvustamine lasub enamasti seltskonna õlgadel ja esiplaanile on nihutatud rohkem üldsus kõigi võitlejate näol.

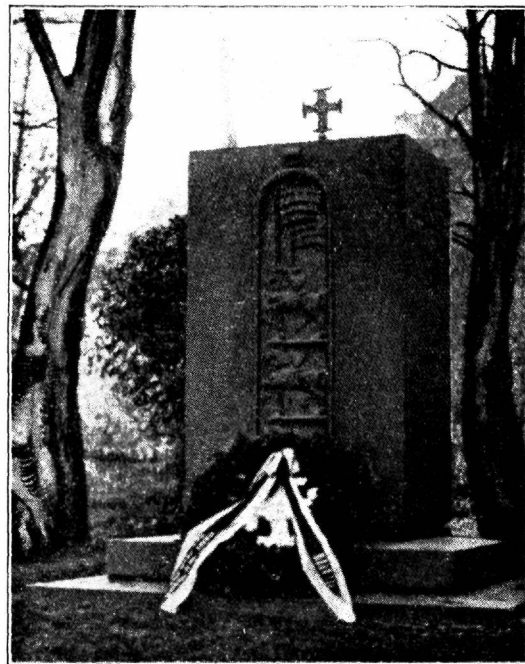
Mälestusmärkide püstitamiskohana eelistatakse üldiselt avalikke, liiklemistihedaid ja looduslikult ilusaid väljakuid, kohti ja kalmistuid. Ehitusmaterjalina tavaliselt kasutatakse esmajärgulist, püsivat ja kliimaatilisile tingimusele vastavat materjali, mida ajahammas nii kergesti ei riku, mis püsima jääb aegade möllus.

Mälestusmärgid — see on teatava riigi või rahva ajalugu, raiutud kivvi ja valatud pronksi. Mida vanem teatav riik, seda rohkem tal ajaloolisi mälestusmärke, mis tahtmatult kisuvad vaatlaja meeli ja mõtteid minevikualda, manavad silme ette selle riigi loomispäevist ja minevikust. Noored riigid ja rahvad selle vastu on mälestusmärkidelt võrdlemisi vaesed.

Sõdadega ühenduses olevate sündmuste, isikute jne. mälestamine võib sündida väga

mitmel kujul ja väga mitmekesises vormis. Üldiselt on tuntud ja kasutatavad järgmised mälestamisviiside või -märkide erikujud: lihtsad, raidkujudega ja obelisk-sambad, templi-, altari- ja sarkofaagikujulised sambad, mälestushooned ja -muuseumid, üksik- ja ühismälestustahvlid, epitaafid (hauakattekiivid), kalmistuile püstitatud mausoleumid (ühismälestusmärgid), mälestuskivid kalmistuil ja mujal, mälestuspuud ja -puiesteed, mitmesugused eriehitised.

Need on üldtuntumad ja levinenumad mälestamisviisid. Rohkem piiratud kujul leiavad kasutamist järgmised moodused: langenud sõjasangari nime andmine mõnele väekoondisele või väeosale, asutisele, organisatsioonile, tänavale või asulale; sõjasangaranimeliste asutiste ellukutsumine teatavate ülesannete taotlemiseks; piltide ja büstide asetamine avalikesse üldkasutatavasse hoonesse; nimeliste stipendiumide ja abirahade asutamine; puiestike istutamine tähtsamate lahinguväljade tähistamiseks, samuti lahinguväljade ja -joonte tähistamine mälestusmärkidega; lahinguväljade ja -ehitiste rekonstrueerimine; väeosis, asutisis ja mujal nn. sõjamalestusnurdade asutamine; kalmistute ja teiste matmispaikade korraldamine ja korrashoid; hukkunud sõjapidamisvahendite (näiteks laevade) asemele samanimeliste ehitamine; sõjatähtpäevade pidamine; sõjakangelaste erinimekirjadesse kandmine; suuremate

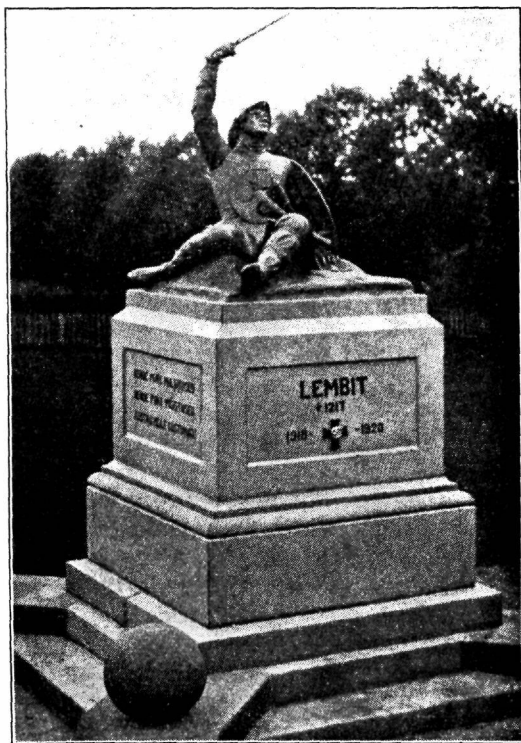

Eesti vabadussõjas langenud soome vabatahtlike mälestussammas Helsingis

mälestustähtpäevade puhul sõjas langenute nimede ettelugemine, mis tavaliselt seotud kindlate, pidulike traditsioonidega; vahest sünnib see väeosis koguni igapäevaseil loendusil; isikute ja sõjasündmuste jäädvustamine maalikunstis. Loomulikult eriti tähtsa ja silmapaistva koha evib sõjasündmuste ja kangelasgude jäädvustamine trükisõnas, milleks harilikult riikides töötavad vastavad uurimisasutised, kes avaldavad oma töötulemusi pärast pikemat aega kestnud uurimusi. Antakse välja sõjasündmusi põhjalikult kirjeldavaid kapitaalseid teoseid ja laiemaile rahvahulgile määratud populaarväljaandeid.

Erilist hoogu võttis kangelaste austamine pärast maailmasõda, mille järeldusel paljud rahvad vabanesid võõra ikke alt, kusjuures võitluseta ei saavutanud ükski rahvas oma iseseisvust ja vabadust. Tuhanded ja tuhanded mälestusmärgid paljudel lahinguväljadel, linnades, külades, kalmistuil ja hooneis kõnelevad armastusest ja austusest, mida rahvad oma parimate poegade — võitluses langenute ja veel elavate — vastu tunnevad.

Seetõttu on selle ajajärgu sümboolseima ja iseloomustavaima kangelaste mälestamiskujuna tekkinud omapärane Tundmatu Sõduri mälestamiskultus, mille löid prantslased. Veriseimalt Verduni

Suure-Jaani mälestussammas

Ungari vabadusmonument ja Tundmatu Sõduri haud Budapestis

lahinguväljalt toodi seal langenud Tundmatu (nimetu) Prantsuse Sõduri laip ja asetati metallsarkofaagis Pariisis Napoleoni Võiduvärava alla. Lihtis metallkaas katab haa. Erilises urnis põleb haa juures kustumatu tuleleek ja selle kõrval seisab alatine sõjaline valve. See Tundmatu Sõduri haud on Prantsusmaa maailmasõja võitluste ja võidu suurim monument. Selle haa juures peetakse riiklikel ja rahvuspühadel suuri sõjaväe paraade ja sinna korraldatakse palverännakuid kogu Prantsusmaalt.

Tundmatu Sõdur on sümboolne kehasust sellest hallist kangelasest, kes võitles, kan-

natas ja suri, kelle nimegi ei teata. See on sümboolne kehastus võitlejast ja sõdijast rahvast ja kõigist neist miljoneist, kes langesid lahinguväljadel oma isamaa eest. Haarav ja kaasakiskuv oma sügavalt mõttelt ning sümboolsuselt, ruttasid seda jäljendama ka teised riigid.

Londonis avati mälestussammas, Cenotaph — maailmasõjasauga langenutele maailmasõja lõppemise teisel aastapäeval — 11. novembril 1920. Samal päeval maeti suurte austusavaldustega Westminster Abbeysse, kuhu harilikult maetakse vaid valitsejaid ja kuulsusi, maailmasõjas Läänerindel surmasaanud Briti Tundmatu Sõduri laip. Hauale asetati Briti lipp ja tahvel pealkirjaga:

Raidkujusid Läti vabadusmonumendi jalal Riias

Briti Sõdur, kes langes 1914—1918 kuninga ja isamaa eest. Suuremat armastust kui tema, pole teeninud ükski mees.

Kuna Prantsuse ja Inglise Tundmatu Sõduri hauad mõjuvad oma lihtsuse ja sümboolsusega, siis Itaalia on püüdnud üllatada vaatlejat kolossaalsuse ja rikkusega. Selleks rekonstrueeriti Roomas Veneetsia platsil ümber Victor Emmanueli ausammast Tundmatu Sõduri haa lisandamisega. Kõige paremast itaalia marmorist tõuseb poolkaares kolossaalne kolonnide sammastik ja poolkaare keskel asetseb mausoleumi meenutav haakamber Victor Emmanueli kujuga. Sellelt allalaskuva astmestiku ees on Itaalia Tundmatu Sõduri haud leegitseva tulega. Kogu monumenti ilustavad ja elustavad sadad täiendavad kujud ja juurdeehitised. Kõik on sädelev. Kuid see ääretu rikkalikkus jätab vaatleja siiski külmaks, võrreldes Prantsuse Tundmatu Sõduri haa lihtsuse ja sümboolsuse mõjuvuse ning kaasakiskuvusega.

Belgia Tundmatu Sõduri haud oma ideelt meenutab üldiselt Prantsuse Tundmatu Sõduri hauda.

Tundmatu Sõduri austamiskultus ei levinud mitte ainult liitriikides, vaid ka vastaspoole riikides. Nii on Tundmatu Sõduri haad vastavate monumentidega olemas ka Saksas ja Ungaris.

Poola püstitas Varssavis marssal Pilsudski platsil rahvuskangelase Poniatovsky ausamba kõrvale Poola Tundmatu Sõduri haa 1922. a., mis oma lihtsuse ja monumentaalsusega samuti on lähedane Prantsuse omale. Pilsudski platsil asuv vene katedraal — vene tagurluse ja surve sümbool — lammutati, nii et sellest ei jäänud kivi kivi peale. Taastekkinud Poola riigi rahvuslik uhkus ei võinud sallida seda Vene surve monumenti oma vabadusmonumendi lähemas ümbruses.

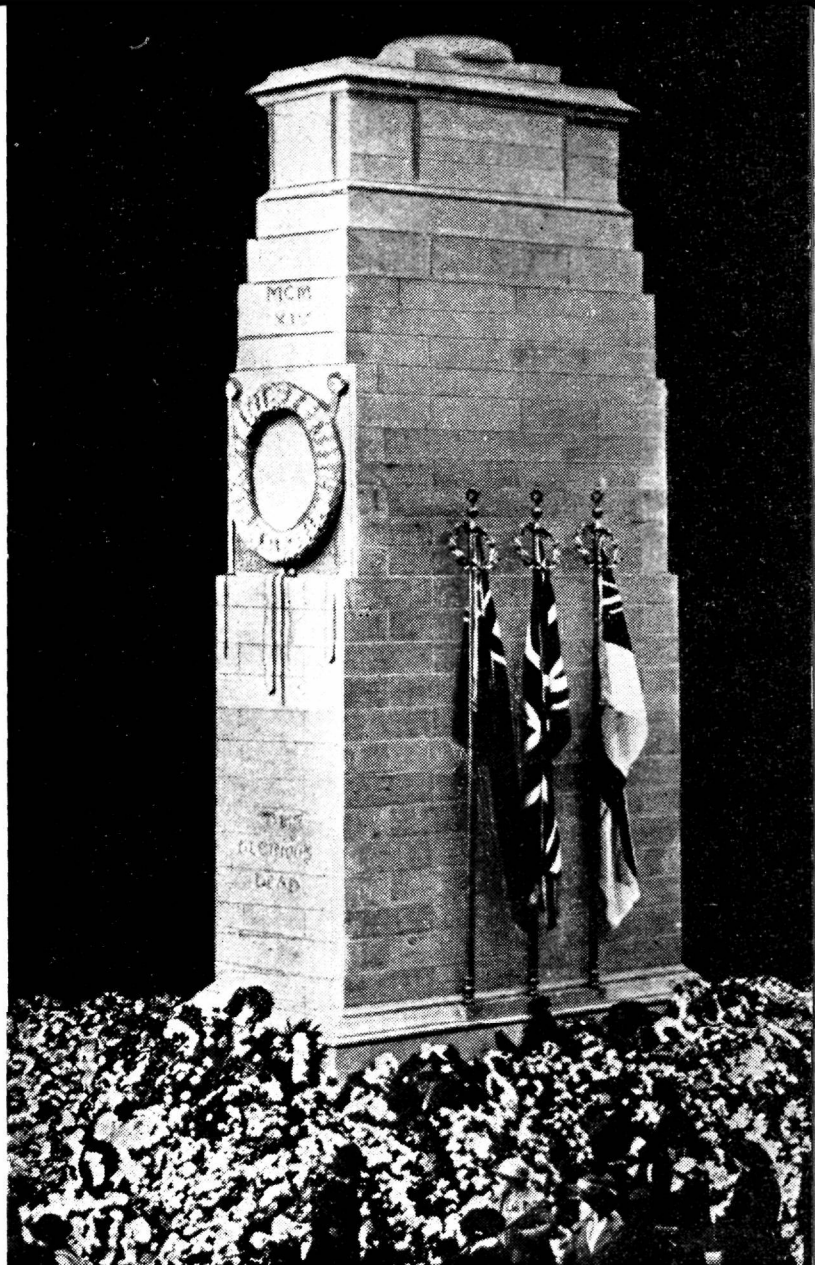
Meie lähemaist naabreist on oma vabadusvõitluse jäädvustamisel eriti aktiivsed olnud lätlased, kes sel alal on saavutanud tõehelepanuvaid tagajärgi. Kõigepealt korraldasid nad Riia äärel Vennastekalmistu, mis mõjub oma suurejoonelisuse ja imposantsusega. Peab tunnustama, selle väljehitamisel on lätlasil olnud õnnelik käsi ja ühiskalmistu on oma alal üks parimaid. Järgmisena püstitasid lätlased südalinna vabadusmonumendi, mis dimensioonidelt küll õige suur, kuid mis ei mõju kaugeltki nii suursuguselt kui nende Vennastekalmistu. Ka asukoht jätab nii mõndagi soovida, kuna sammas on asetatud keset elavat liiklevat tänavat Vana- ja Uus-Riia piirimaale, kus see

kaugema vaatevälja puudumisel üldse ei pääse tarviliselt mõjule. Ka kunstilisest küljest pole sammas õnnestunud kõige paremini. Maksma läks see aukartust äratava summa, meie rahas ligemale 1.200.000 krooni. Praegu on Lätis päevakorral Väina jõe äärde laiaulatuselise Vabadusväljaku korraldamine ja väljaehitamine. See töö kestab juba aastaid ja nõuab lõpetamiseks veel samapalju aega. Kõik sõjaväeparaadid ja rahvuslikud pidustused sünnivad praegu juba sellel väljakul.

Leedulased on Kaunases püstitanud võrdlemisi väga tagasihoidliku vabadusvõitluse mälestussamba, kuid seda suurem ja imponentsem on nende samas asetsev sõjamuuseum, mis peab mõjuvõimsalt kehastama ja sümboliseerima nende iseseisvusvõitlust ja vabanemist võõra ikke ja vägivaldalt. Väga omapärane on leedulasil vabadusvõitluses langenute mälestamise tseremoonia, mis kujunenud tõeliseks kultuseks ja mis teostub sõjainvaliidide osavõtul iga päev sõjamuuseumi ees ausamba juures.

Soome on oma vabadussõja tähistamisel olnud võrdlemisi tagasihoidlik. Vabadussõja üldmonument on senini püstitamata ja see ei seisa praegu veel ka akuutselt päevakorral, kuigi selle teostamisele asumise kohta on viimasel ajal liikvele pääsenud kuuldsusi. Helsingisse on soomlased püstitanud mälestussamba Soome vabadussõjas langenud sakslasile. Üksikuis linnades ja maakondades on vabadussõjas langenute mälestuseks püstitatud mälestusmärke väga rohkearvuliselt, mis paeluvad tähelepanu oma nägususe, maitsekuse ja materjali headusega. On ju Soomel selleks oma rikkalike ja mitmekesiste graniidilademetega lõtku kasutada parim toormaterjal.

Vabadussõda on suurim sündmus eesti rahva ja Eesti riigi elus ja ajaloos ning see jääb kindlasti selleks tulevikuskä. Vabadussõjas taassaavutasime sajandite järele oma riikliku iseseisvuse ja vabaduse. See võitlus ei olnud meile kerge, vaid nõudis meilt rohkesti vereohvreid ja suuri jõupingutusi kõigil aladel. On loomulik, et selle hilisemad vastukajastused on olnud elavad. Meie rahva hinges on säilinud elavad mälestused suurest sangarlikust ajastust, meie riigi taasloomise algpäevist, mis on leidnud otse spontaanses avaldusvormi väga mitmekülgse tegevuses vabadussõja jäädvustamise alal. Kõik see on senini sündinud suurelt osalt kohapealsel algatusel. Nii on kogu maa kattunud õige tiheda vabadussõja mälestusmärkiade võrguga, neist kaaluv osa on pühendatud sõjas langenuile teatud kohast, kihelkonnast või

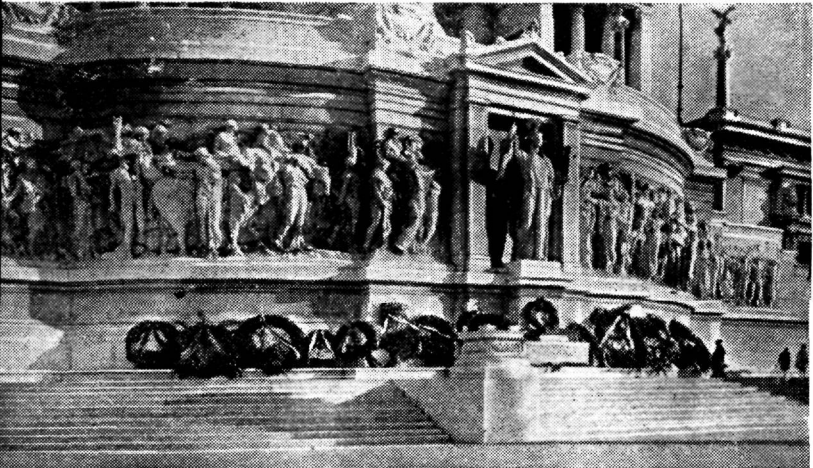
Cenotaph — mälestussammas maailmasõjas langenud inglasile London

omavalitsusüksusest. See ongi loomulik. Verehind on alati kõige kallim, mis võidakse nõuda, ja leinava rahva südames on valu jäljed veel värsked ja elavad, samuti ka siiras tänutunne.

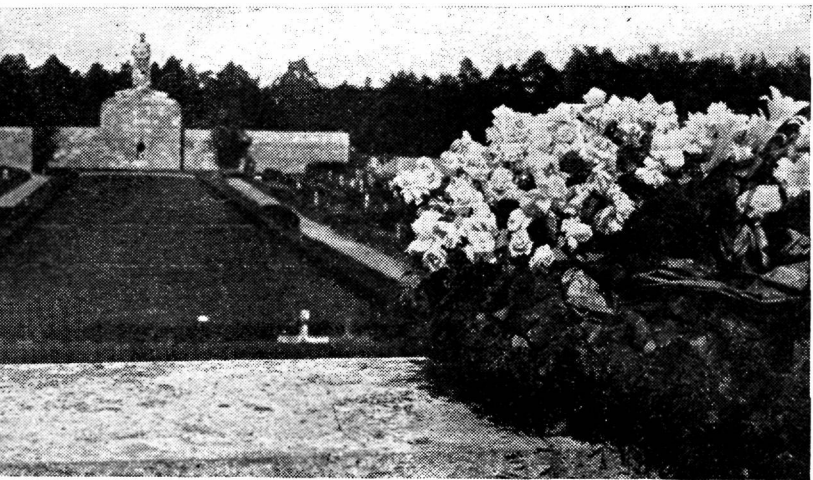
Mälestusmärke langenuile on püstitatud peaaegu kõigisse meie linnadesse ja maal suuremaisesse keskusisse, enamasti kirikute juurde ja kalmistuile. Mõned mälestusmärgid on püstitatud ka juhtide langemiskohtadele: st.-kapten Fr. Vreeman'ile Rõuge juures ja st.-kapten H. Jürgensonile Kõrve lahinguväljale Jõhvi juures; teoksil on suurema monumendi asetamine Soomusrongide Divisjoni ülema kapten A. Irve langemiskohale Läti-

22. veebruaril 1916. a. lahingus langenud kolonel Driantile ja tema jäagreile püstitatud mälestusmärk Caures' metsas

Itaalia Tundmatu Sõuri haud Roomas

Vennastekalmistu Riias. Taustal raidkuju „Leinav läti ema“

maale, Stakelni (Strenci) juurde, Koiva jõe kaldale. Uksikisikuile on sambaid pandud peamiselt kalmistuile ja seda osaliselt omaste poolt; suuremaist seda laadi üritusist tuleb mainida kapten A. Irve monumenti Viljandis, mille teostamine on algatatud ja läbi viidud ta lahingukaaslaste poolt, samuti leitn. J. Kuperjanovi hauamonumenti Tartus.

Peale puhtakujuliste monumentide, tavaliselt sammaste, on langenute mälestuseks ehitatud Vigalas kirikutorn ja Paides rahvamaja. Hooneisse on paigutatud mälestustahvleid langenute nimedega, peamiselt koolimajades, üliõpilasorganisatsioones jm. Eri mälestusmärke on püstitatud Lõuna-Eesti vabastajaile Tartus ja kooliõpilasile Tallinnas. Samas on sõjaväe kalmistule püstitatud mousoleum. Tallinna spordiseltsi „Kalev“ algatusel on Rahumäe kalmistule asetatud monument langenud kalevlastele.

Langenute mälestamise kõrval on erilist tähelepanu pööratud ka lahinguväljade tähistamisele, mida on peamiselt teostanud väeosad. Senini tähistatud lahinguväljadest tuleks märkida: Aidu, Tähtvere, Reola, Müüsleri, Munamäe, Pankjavitsa, Kohtla-Järve. Suurtükiväe tegevust meie lõunapiiride kaitse, Irboska rajoonis, tähistab vastav mälestusmärk V.-Irboska lähedal. Suure loodusliku kiviga on märgitud ka vabadussõja esimene lahingukoht Narva linna idaserval, Koldrimäel. Kivil on kiri: Siit algas meie võitlust rahvusliku vabaduse ja riikliku iseseisvuse eest 28. novembril 1918. a. Samas on 1,5 ha-lisel maa-alal restaureeritud kõik vabadussõja-aegsed kaitsepositsiooni ehitised ja istutatud Vabadustammik.

Lahinguväljade kõrval on tähistamist leidnud ja leidmas nn. murdelahingute joon, millel meie väed jaanuaris 1919. a. asusid võimsale pealetungile ja lühikese aja kestel surusid vaenlase väed meie piiride taha. Narva maantee ääres, Jõelähtme kiriku juurde asetatud kivi märgib selles piirkonnas selle äärmise punkti, milleni suutsid tungida N. Vene punaväed ja meie väed asusid võidukäigule. Kehra juures raudtee äärde on samaotstarbelise suurema monumendi püstitamine päevakorral ja see leiab teostamist lähemal ajal. Siia liiki kuuluvaks peab osalt lugema ka Aidu lahinguvälja mälestusmärki, mis samuti sealset sõjategevuse piirkonnas tähistab punaväe pealetungi seismapaneku ja meie vägede pealetungi ülemineku piirjoont. Seda sama peab ütlema ka Müüsleri lahinguvälja mälestusmärgi kohta Järvamaal.

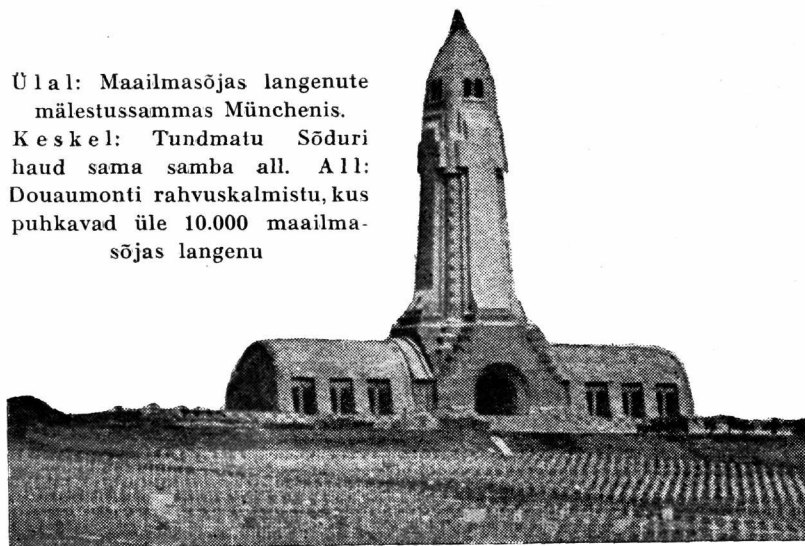
Ehitusmaterjalina on monumentide püstitamisel tarvitatud enamasti kodumaa kivi,

millele on antud raiumisel nõutav kuju, kuid leidub ka tsemendist valatud märke. Väga paljudes kohtades pole materjalide headuse vastupidavuse mõttes pandud tarvilist rõhku ja nii seistakse nii mõnelgi pool kurva tõiga ees, et monument, mis pidi igavesteks aegadeks jäädvustama kangelastegusid, on juba mõne aastaga puretud ajahambast ja nõuab remonti, mis selle väljanägemise muudab paratamatult nigelaks. Ka kunstilisest küljest jätavad mälestusmärgid soovida nii mõndagi, hästiõnnestunud leidub võrdlemisi vähe. Kavandi saamisel harilikult ei korraldatud võistlusi ega pöördutud ka asjatundjate poole, vaid toimiti nii nagu kohapealseil tegelasil jätkus selleks fantaasiat ja teadmisi. Kahjuks ei ole isegi avaliku või piiratud võistluse teel või üksikute kunstnike poole pöördumisega saadud kavandid olnud vastuvõetavad, ka nende hulgas on terve rida ebaõnnestunud. Väga palju leidub ka üksteisega sarnlevaid ja šabloonilisi monumente. Kõik need puudused on seletatavad asjaoluga, et on puudunud juhtiv keskus, kes oleks koordineerinud ja korraldanud seda tööd ja tegevust, kelle poole oleks võidud pöörduda vajaduse korral küsimustega. Nüüd aga kohapealsete tegelaste heast tahtest üksi ei piisanud kõige korraldamiseks vastavalt nõudeile. Iseasi on ilusa mõtte algatamine, selle teostamiseks rahaliste võimaluste muretsemine, iseasi aga selle tehniline ja kunstiline teostamine.

Senini on meil mälestatud ainult vabadussõjas langenuid, kuid vabadussõda kui tervik on veel tähistamata, vabadussõja üldmonument veel puudub. Selle püstitamiseks Tallinna on aga eeltööd käimas. Need kestavad juba pikemat aega. Jaanuaris 1923. a. kutsuti selleks ellu „V a b a d u s s õ j a L a n g e n u d K a n g e l a s t e M ä l e s t a m i s e K o m i t e e“, kelle eelkäijaks tuleb lugeda novembrikuus 1920. a. „Ühistöö“ algatusel ellukutsutud samasihiline organisatsioon, kelle esialgsesse koosseisu kuulusid sõjaväe, „Ühistöö“, Eesti Punase Risti, Teatriseltsi „Estonia“ esindajad ja Tallinna linnapea. Komitee oli mõeldud üleriigilise tegevusväljaga. Tallinnas moodustati komitee osakond, kelle liikmeks astus 52 organisatsiooni ja 21 isikut. Mujal jäid põhikirjas ettenähtud osakonnad asutamata, kuna üksikuis linnades ja maakondades juba olemasolevad sellesihilised organisatsioonid ei soovinud liituda komiteega, kuna nad enamasti olid seotud kohalike monumentide püstitamisega. Komitee otsustas seepärast pöörduda Vabariigi Valitsuse poole luua uus komitee sootu teisel alusel.

Ü l a l: Maailmasõjas langenuite mälestussammas Münchenis. K e s k e l: Tundmatu Sõduri haud sama samba all. A l l: Douaumonti rahvuskalmistu, kus puhkavad üle 10.000 maailmasõjas langenu

25. sept. 1925 Vabariigi Valitsus kinnitaski „Vabadussõja Mälestamise Kapitali“ põhimäärused, mis osaliselt muudeti ja täiendati Vabariigi Valitsuse otsusega 21. maist 1930. Kapitali valitsemise organiks on Vabadussõja Mälestamise Komitee. Kapitali (komitee) ülesandeks on Eesti vabadussõja ja selles langenud kangelaste mälestuse jäädvustamine. Komitee tegevus on tihedalt seotud Sõjaministeeriumiga, kuna komitee esimeheks on Sõjaminister ja selle koosseisu kuuluvaist 3 tegelikust sõjaväeteenistuses olevaist vanemaist ohvitserest kaks kuulub komitee juhatusse. Oma ülesannete täitmiseks kutsuti ellu 8 linna- ja maakonnakomiteed.

Komitee tegevus algaastail kujunes õige piiratuks. Suuremaks ürituseks oli Tallinna sõjaväe kalmistu korraldamine ja sinna mausoleumi püstitamine, mis nõudis kulusid ümmarguselt 25.000 krooni. Hoogsam tegevus algas komiteel 1930. aastal nii vabadusmonumendi püstitamiseks vajalike summade hankimisel kui ka vabadusmonumendi püstitamisega seoses olevate küsimuste lahendamisel, kõigepealt monumendi asukoha kind-

Vabadussõjas langenute mälestussammas Narva-Jõesuus

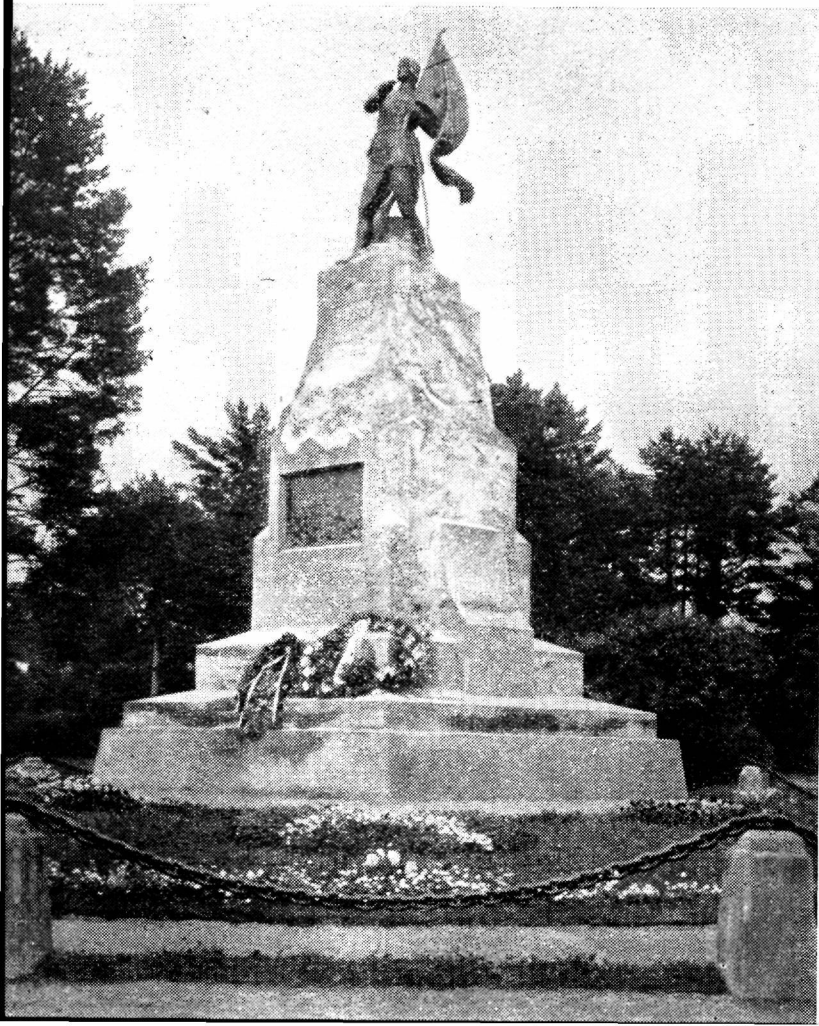

Vabadussõjas langenute mälestussammas Pärnus

laksmääramisel. Kõne all on sellena olnud Lasnamägi, Veneturg, Vabadusplats, Harjumägi ja Harjumäe nõlvak vastu Komandandi teed. Lõplikult jäädi peatuma Vabadusplatsi juurde. Vabadusmonumendi kavandi saamiseks korraldati 1931. a. avalik võistlus, mis ei annud soovitud tulemusi. Hiljem on otseselt pöördutud arhitektide poole, mis samuti on jäänud tulemusteta.

Riigivanema dekreedina 1936. a. antud seadus tõi komiteele juurde uusi ülesandeid ja andis tegevusele osaliselt uue suuna, kuna peale üldmonumendi püstitamise ka Vabadusväljaku ja selle lähema ümbruse ruumilise kujud ettevalmistamine ja kooskõlastamine monumendi kavandiga pandi komiteele ja määrati selleks otstarbeks riigi eelarve korras 5 aasta kestel toetust Kr. 850.000.— Kuna sama seaduse alusel Jaani kirik kuulub kõrvaldamisele Vabadusplatsilt, siis tuli hakata otsima kirikule uut asukohta ja astuda selleks läbirääkimistesse Jaani koguduse juhatusega. Need ei ole aga annud mingeid tulemusi ja on väga tunduvalt pidurdanud komitee tööd ja tegevust.

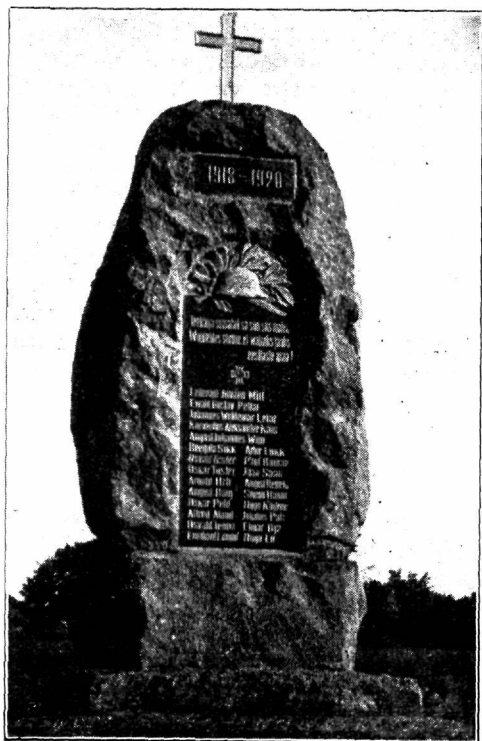
Detsembris 1938 hakkas maksma Riigikogu poolt vastuvõetud Vabadussõja üleriikliku monumendi püstitamise

korraldamise seadus, mille põhjal vabadussõja üleriigiline monument püstitatakse Vabariigi 25-dal juubeliaastal ja selleks vajalike eeltööde tegemiseks moodustatakse Vabariigi Presidendi juures Vabariigi Üleriikliku Monumendi Püstitamise Peakomitee, kelle auesimeheks on Vabariigi President ja esimeheks vabadussõjaaegne Sõjavägede Ülemjuhataja. Vabadussõja Mälestamise Komitee kuulub likvideerimisele.

Peakomitee asus kohe oma ülesannete täitmisele, luues kõigepealt vastava organisatsiooni linna-, maakonna- ja vallakomiteede näol. 1. juulil k. a. algab võistluskorjandus, mille eesmärgiks on koguda üleriigilise monumendi püstitamiseks 1 miljon krooni lisaks olemasolevatele summadele. Päevakorras on ka monumendi asukoha lõplik kindlaksmääramine ja muud eeltööd. Kõik see tagab, et meie oma riigi esimesel suuremal juubeliaastal saame väärrika vabadussõja üldmonumendi, mis praegusile ja tulevasile põlvetele kõneleb sangarlikust ajastust, miljal rajati vere ja mõõgaga iseseisev Eesti riik.

O. KURVITS,
kol.-leitnant.

Langenute mälestussammas Kanepis

Kõrval: Prantsuse Tundmatu Sõduri haud Pariisis, Võiduvärava all

Vanquois lahingus langenute mälestusmärk

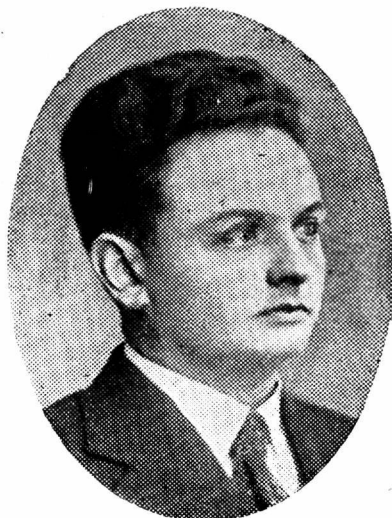

2. Eesti Mängud

O. PIIRSALU,

Riikliku Propaganda juhi asetäitja,
Eesti Mängude võimlemise ja rahvatantsu toimkonna esimees

Eesti rahva loomupäraseks omaduseks on olnud suur edasipüüdlikkus. Iseseisvuse taasisunniga loodi soodsad tingimused hoogsa arengu võimalusile kõigil aladel. Ja tööpoolest, omariikluse kahe aastakümne saavutusi ning töötajajärgi kokku võttes jõuame meelt-

O. Piirsalu

ülendavaile tulemusile. Kõigil aladel on elu pikkade sammudega edasi läinud. Oma vaimu arendamise ülesandeid oleme suutnud hästi lahendada. Oleme jõudnud oma kooli viia kõrgele tasemele, ning ei ole põhjust nuriseda ka meie vabaharidusliku seltskonnategevuse arengu üle. Ka kehalise kasvatusel oleme saavutanud tähelepanuväärseid tulemusi. Oleme palju kordi võinud tunda rõõmu oma tippmeeste võitudest, aga tundmata on kõige tähtsam rõõm — rõõm selle üle, et kogu rahvas oleks aktiivselt kaasa haaratud kehalise kasvatusel liikumisele.

Keha ja vaimu arendamisele ei ole meie võrdselt tähelepanu pööranud. Koolide õppekavade koostamisel oleme ikka talitanud nii, et noorsugu võimalikult palju teadmisi saaks kõigilt ainealadelt. Kehalisele kasvatusel jäätavad meie õppekavad vaid kaks tundi nädalas. Sellest ei piisa. Ülearused pisiasjad

ununevad varsti, kui koolipink on maha jäetud. Need tunnid, mis tervise eest hoolitsemisele ja enesekarastamisele on pühendatud, jäätavad eluksajaks oma jäljed.

Meie vabahariduslike organisatsioonide töökavades on senini pühendatud väike murdosa kehalisele kasvatusel. Ei ole tarvis maal luua seltse, kes ainult kehalise kasvatusel tegeleksid. Kehakultuuri mitmekülgsed alad annavad igale vabaharidusliku organisatsioonile tööle tänuväärse ja huvitava lisa. Organisatsioonide töö köidab seda enam, mida mitmekesisemat tegevust ta suudab pakkuda oma liikmeile. Sport, võimlemine, rahvatants, mitmesugused mängud, ühismatkad jne. on tubliks vahelduseks kõigile muile üritusile.

Eesti Mängude korraldamine, millest loodame haaravat traditsiooni kehakultuuri alal, on rahva seas tekitanud elavat huvi kehalise kasvatusel küsimuste vastu. Teistele Eesti Mängudele on üles annud umbes 800 organisatsioonile ligi 15.000 osavõtjaga. Need arvud kõnelevad selget keelt sellest, et meil on soodsat pinda kehakultuuri alade viljelemiseks laiades hulkades. Seda hoogu ja indu, mis Eesti Mängud on annud, ei tohi vaibuda lasta. Peame hoolitsema selle eest, et huvi kehakultuuri vastu leiaks enam rakendamise võimalusi. Eelkõige tuleb muretseda ruume ja väljakuid, et oleksid paigad, kus rahvas saaks harrastada kehalist kasvatusel. Senini ei ole meil korraldavat kätt olnud, kes oleks hoolitsenud võimlate võrgu kavakindla väljaarendamise eest. See on tingimata tarvilik, sest ilmastikust tingituna peab meie noorus 8 kuud viibima kinnisis ruumes. Võimlate võrgu korraldamine peaks olema teostatav suuremate raskusteta, kui selleks kasutatakse meie hulgalisi rahvamaju. Väljakute küsimus on veel hõlpsamini lahendatav. Algul ei ole tarvis kõikjale laudsiledaid koksivõi sööradadega staadione. Küllalt on sellest, kui on paraja suurusega plats, mille ümber on istutatud tuulevarjuks puid ja põõsaid. Neid vajab meie noorus. Niisuguste platside leidmine ei tekita raskusi.

PILTE 2. EESTI MÄNGUDELT. Ütal vasakult: rahvapillimehed defileerimas Presidendi ees Kadrioru lossi platsil. Paremalt: rahvatantsijate ja naisvõimlejate esinemisi Kadrioru staadionil. Vasakul keskel: President K. Päts kõnelemas EM tegelas- ja pealtvaatajaskonnale Kadrioru staadionil pühapäeval. Presidentist vasakul Sõjavägede ülemjuhataja kindral Laidoner ja pr. L. Eenpalu, paremal Peaminister K. Eenpalu. Vasakul all ja paremal keskel: pilte EM tegelaskonna rongkäigust ja defileest Presidendi ees Kadrioru lossiplatsil. Paremalt keskel: ratsapolitseinik rongkäigu ees. Paremalt all nurgas: politseil on tegemist rahvamurru eemalhoidmisega rongkäigu teelt. All keskel: hetk kergejõustikuvõistluselt — kolmikhüpe ja naisvõimlejate valikrühma esinemine. Keskel: 2. EM tegelaskond on rivistatud lõpptalituseks Kadrioru staadionil

Laiade hulkade haaramiseks kehalisele kasvatusel ei saa tarvitada keerulisi töomeetodeid. Tuleb alata lihtsaist, kõige elementaarsemaist vormest. Niisama kui meie lugemist hakkame õppima aabitsast. Võimlemine, matkamine, rahvatants, rahvapärased mängud, talvel suusatamine, suvel ujumine, need on alad, mis tuleb viia rahvahulkadesse. Hiljem võivad sellele lisanduda muidugi kehalise kasvatusel kõrgemad vormid. Eesti Mängude puhuks on sadadeviisi loodud võimlemis- ja rahvatantsurühmi. Neis rühmades on innukalt töötatud. Sellele tööle ei tohi punkti panna Eesti Mängude lõppesinemisel, et siis alles aastate pärast uute mängude eel taas harjutama hakata. Eesti Mängud on oma ülesande siis täitnud, kui nad nendele tuhandetele, kes meie kodumaa kõigist paikadest

kogunevad, kaasa annavad teadmise, et kehalist kasvatust on tarvis kogu meie rahvale.

Praegune pinev aeg nõuab jõulist, hästikarastatud ja distsiplineeritud rahvast. Nende omaduste arendamisel on kehalisel kasvatusel täita suur osa.

Keha ja vaim tuleb arendada käsikäes. Vaim närbub, kui keha on tõbine. Kidural rahval ei ole tulevikku. Kuikogurahas on terve, vastupidav, koostöötav ja distsiplineeritud, siis võime kindlad olla oma tulevikuks, siis suudame suurimaidki raskusi ületades vääramatult sammuda oma eesmärkide poole.

J. KLESMENT

KUIDAS SAABUB SEADUS

3. Seaduste väljakuulutamise, avaldamine ja kehtimahakkamine.

Seaduste väljakuulutamise, avaldamise ja kehtimahakkamise kohta kehtivad järgmised eeskirjad:

- 1) Põhiseaduse § 42, 48, 96 ja 100;
- 2) Riigikogu Töökorra seaduse § 27;
- 3) Riigi Teataja seadus (SK I 1938, 3, 8);
- 4) Valitsemise korraldamise seaduse § 15.

Põhiseaduse § 96 järgi „seadused kuulutab välja Vabariigi President“ ja § 100 järgi „ükski seadus ei hakka kehtima ilma Vabariigi Presidendi väljakuulutamise otsuseta“.

Seaduse väljakuulutamiseks esitab Riigikogu üldkoosoleku juhatus mõlema koja esimeeste ja peasekretäride allkirjadega Riigikogu poolt vastuvõetud seaduse algteksti Vabariigi Presidendile. Riigikogu üldkoosoleku juhatus, otsustades esitada Riigikogu poolt vastuvõetud seaduse väljakuulutamiseks, kontrollib, kas seadus on vastu võetud Põhiseaduses, kodukorras ja Riigikogu Töökorra seaduses ettenähtud korras. Juhatuse korraldusel valmistatakse seaduse lõplik tekst ning see varustatakse eeltähendatud allkirjadega. Allkirjade andmisega võtab Riigikogu juhatus enesele vastutuse seaduse teksti tõelikkuse eest, kui ka selle eest, et seadus on vastu võetud Põhiseaduse ja Töökorra seaduse kohaselt ning et see on tõepoolest saanud Põhiseaduse § 95 korras Riigikogu poolt vastuvõetud seaduseks. Riigikogu Töökorra seaduse ja kodukorra eeskirjad ei näe täpselt ette, milliseid samme peab astuma juhatus, kui ta leiab, et seadus ei vasta ülaltoodud nõudeile, s. o. kui ta sellekohaste eeskirjade kohaselt ei ole saanud Riigikogu poolt vastuvõetud seaduseks. Kuna Põhiseaduse ja Riigikogu Töökorra seaduse järgi ainult seadusi võib välja kuulutada ja väljakuulutamiseks esitada, siis peab järeldama, et nende eeskirjade kui ka kodukorra eeskirjade kohaselt Riigikogu üldkoosoleku juhatusel tuleb

sel puhul seadus (mis on siis ainult eelnõu!) anda kodadele uuesti arutamiseks.

Vabariigi Presidendile esitatavale seaduse algtekstile märgitakse veel aasta ja kuupäev, millal seadus Riigivolikogu ja Riiginõukogu poolt lõplikult vastu võeti.

Vormiliselt tehakse seaduse teksti lõppu järgmine pealkiri: „Eelolev seadus on vastu võetud Riigivolikogu poolt (aasta ja kuupäev) ja Riiginõukogu poolt (aasta ja kuupäev)“. Järgnevad allkirjad.

Nagu eelpool nägime, võivad lahkuminekute korral kodade vahel seaduse üksikud osad olla vastu võetud kodade poolt mitmel ajal, selleks märgitakse pealkirjas kõik need kuupäevad, millal seadus (või eelnõu) kodade poolt on leidnud lõpliku vastuvõtmise.

Põhiseaduse § 42 kohaselt Vabariigi Presidendi otsus seaduse väljakuulutamise kohta peab kandma Peaministri ja asjaomase ministri kaasallkirja ja Põhiseaduse § 48 p. 3 kohaselt teeb Vabariigi Presidendile sellekohase esitise Vabariigi Valitsus. Valitsemise korraldamise seaduse § 15 kohaselt toimub asjaajamine neis asjus Riigikantselei kaudu. Seepärast Riigikogu üldkoosoleku juhatuse esitis, kirjutatud Vabariigi Presidendi nimele, saadetakse Vabariigi Valitsuse kaudu.

Ülaltoodud korras teostatud toiminguga on esitatud seadus Riigikogu juhatuse poolt Vabariigi Presidendile väljakuulutamiseks.

Põhiseaduse § 96 kohaselt Vabariigi President kas 1) teeb otsuse välja kuulutada Riigikogu poolt vastuvõetud seadus või 2) jätab selle riiklikel kaalutusil välja kuulutamata, andes selle Riigikogule uueks arutamiseks ja otsustamiseks. Mõlemad otsused teeb Vabariigi President Vabariigi Valitsuse esitisel.

Neid mõlemaid juhtumeid vaatame eraldi.

Vabariigi Valitsus, leides vajalikuks esitada seadus Vabariigi Presidendile väljakuulutamiseks, esitab Riigikogu juhatuse poolt Vabariigi

Presidendile esitatud seaduse algteksti järgmise otsusega Vabariigi Presidendile: „Teha Vabariigi Presidendile esitis kuulutada välja Riigivolikogu poolt (vastuvõtmise aasta ja kuupäev) ja Riiginõukogu poolt (vastuvõtmise aasta ja kuupäev) vastu võetud... seadus“.

Kui Vabariigi President ühineb Vabariigi Valitsuse esitise, teeb Vabariigi President Riigikogu juhatause poolt esitatud seaduse algtekstil järgmise otsuse:

„Vabariigi Presidendi otsus

..... 193

Nr.

Kuulutan välja.

Avaldada“.

Otsusele kirjutab alla Vabariigi President ning sellele annavad kaasallkirja Peaminister ja asjaomane minister (s. o. minister või ministrid, kelle ressoori kohta käib seadus).

Selle Vabariigi Presidendi otsuse kohaselt valmistatakse vastav eksemplar seadusest avaldamiseks järgmiselt: „Riigikogu on vastu võtnud alljärgneva seaduse, mille käesolevaga kuulutan välja.“ Sellele järgneb seaduse pealkiri ja täpne tekst, väljakuulutamise otsuse tegemise kuupäev ja Vabariigi Presidendi allkiri ning Peaministri ja asjaomase ministri kaasallkirjad. Sel kujul valmistatud seaduse tekst avaldatakse korras, nagu näeme allpool.

Eltoodust selgub, et seaduse algtekstiks on lõplikult tekst, mis esitatud Riigikogu juhatause poolt ja millisele tekstile teeb President oma otsuse seaduse väljakuulutamisest. See on tekst, mis evib eesõiguse igal juhtumil, kui peaksid kerkima vaidlused seaduse ehtsusest.

Avaldamiseks määratud eksemplar kannab küll samuti Presidendi allkirja ja vastavaid kaasallkirju, kuid sellega President ainult teeb avalikult teatavaks tema poolt välja kuulutada otsustatud seaduse.

Valitsemise korraldamise seaduse § 15 kohaselt seaduste algtekstid hoitakse alal Riigikantseleis ja arhiivi korralduse järgi kuuluvad need jäävalt alalhoidmisele.

Juhtumil, kui Vabariigi President otsustab jätta seaduse välja kuulutamata ja selle anda Riigikogule uueks arutamiseks ja otsustamiseks, teeb ta sellekohase põhistatud otsuse hiljemalt 30 päeva kestel arvates seaduse kättesaamisest, s. o. arvates päevast, millal seadus on saadud Riigikantseleis. Ka selle otsuse teeb Vabariigi President Vabariigi Valitsuse sellekohasel esitisel, mis võiks olla järgmine (kuna vastavat praktilist juhtumit ei ole olnud, ei ole ka otsuse tekst lõplikult fikseerimist leidnud): „Teha Vabariigi Presidendile esitis jätta välja kuulutamata Riigivolikogu poolt (aasta ja kuu-

Politseinik on alati abivalmis

päev) ja Riiginõukogu poolt (aasta ja kuupäev) vastuvõetud.... seadus ja anda see Riigikogule uueks arutamiseks ja otsustamiseks järgmistel põhjustel (järgneb põhjuste loetelu)“.

Vabariigi Presidendi otsus, kui ta ühineb Vabariigi Valitsuse esitise, võiks olla: „Jätan välja kuulutamata Riigivolikogu poolt (aasta ja kuupäev) ja Riiginõukogu poolt (aasta ja kuupäev) vastuvõetud ja Riigikantseleis saadud aasta ja kuupäev seaduse ja annan selle Riigikogule uueks arutamiseks ja otsustamiseks järgmistel põhjustel (põhjuste loetelu, mis Vabariigi Valitsuse esitises on toodud). Ei ühine

Laipade kõrvaldamine tapmiste puhul

K. Schneickerti järgi

Etteplaanitsetud tapmiste puhul kuulub tapmisplaani ka ohvri laiba kõrvaldamine, et vältida mõrva avastamist või vähemalt võita eduomad jälitajate ees. Seda näitavad paljud juhtumid, kus laiba leiupaik ei ole ühtlasi ka tapmispaik. Õieti on siin tegemist süüteo jälje, olgugi tähtsaima, kaotamisega, mille teostamine on tihti sama põhjalikult läbi kaalutud ja viimistletud nagu teo enese ettevalmistused ja täidesaatminegi. Ka siin võib täheldada teatavat edu kurjategijate taktikas ja tehnikas, alustades lihtlabasest laiba katmisest risuga ning lõpetades selle täieliku ja jäljetu hävitamisega.

Millise osavusega mõrvarid veavad politseid mõnikord ninapidi, sellest toob Schneickert järg-

President Valitsuse esitise, annab ta esitise tagasi uue esitise tegemiseks harilikus korras.

Sel juhtumil Riigikogu juhatuse poolt esitatud seadus saadetakse tagasi Riigikogule ja seda arutatakse seal korras, nagu toimub seaduseelnõude arutamine (vt. artikli 2. osa). See lakkab olemast Riigikogu poolt vastuvõetud seadus ning muutub uuesti seaduse-eelnõuks.

Uuesti arutamisel ja otsustamisel võivad Riigivolikogu ja Riiginõukogu toimida kahel viisil, kusjuures nad kummalgi korral ei ole seotud Vabariigi Presidendi põhistustega.

1. Arutades tagasisaadetud ja uuesti seaduse-eelnõuks muutunud seadust, võivad nad seda parandada ja täiendada täiesti vabalt piires ja aluseil, nagu see kehtib iga eelnõu arutamisel ja otsustamisel. Eelnõu saab uuesti seaduseks Ps § 95 ettenähtud korras (vt. artikli 2. osa) ja esitatakse eelpoolkirjeldatud korras Vabariigi Presidendile väljakuulutamiseks. Sel juhtumil Vabariigi President toimib tema väljakuulutamisel samuti nagu iga Riigikogu poolt vastuvõetud seaduse väljakuulutamisel, s. o. kas kuulutab seaduse välja või annab selle uuesti arutamiseks ja otsustamiseks.

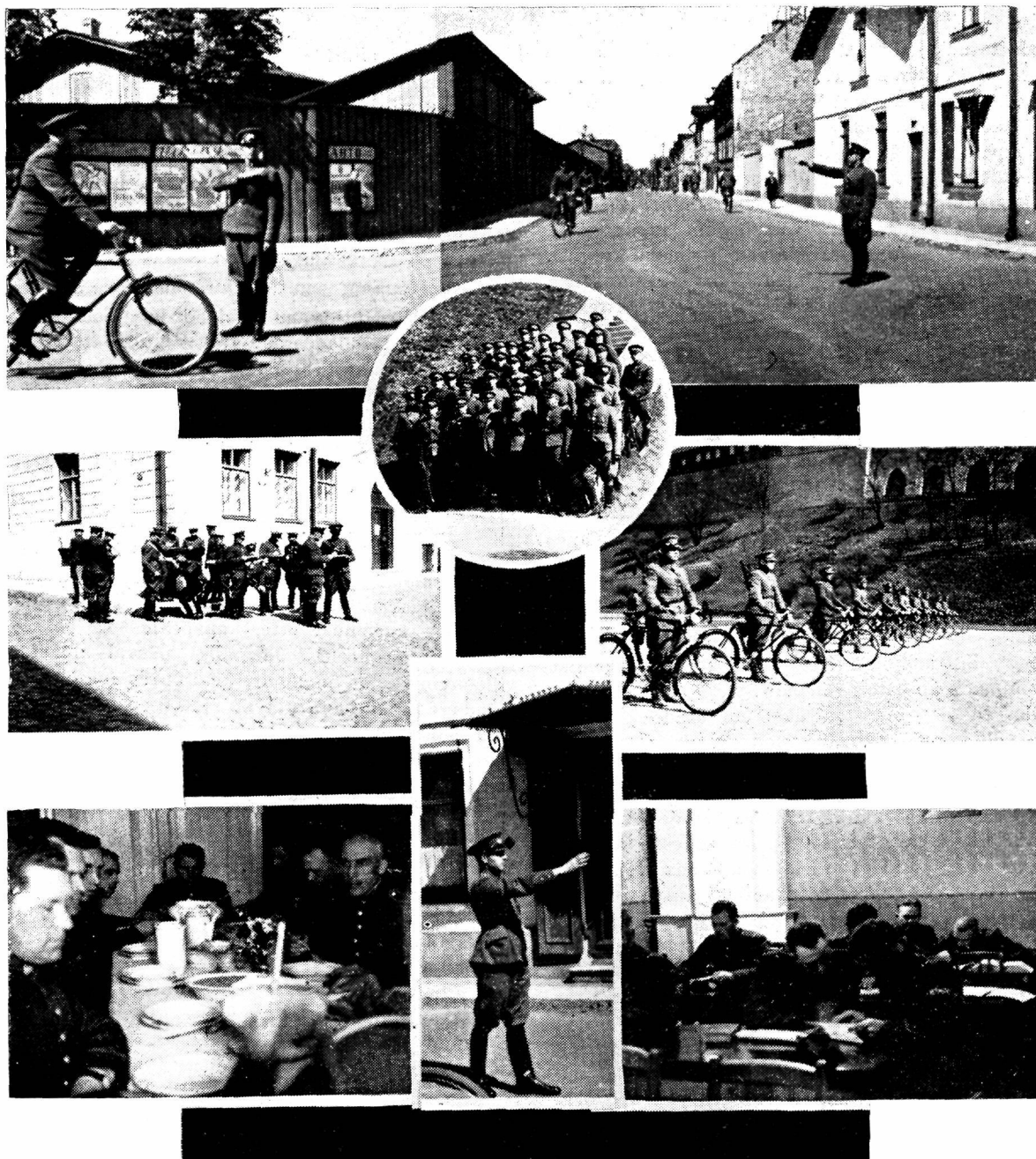
2. Arutades tagasisaadetud seadust, Riigivolikogu ja Riiginõukogu oma seadusliku koosseisu häälteenamusega ja juhtumil, kui Riigivolikogu ja Riiginõukogu ei jõua ühisele seisukohale, siis Riigivolikogu $\frac{3}{5}$ häälteenamusega, võivad võtta vastu seaduse muutmatult samal kujul, kui oli vastu võetud Vabariigi Presidendi poolt tagasiantud seadus. Sel korral on Vabariigi President kohustatud välja kuulutama seaduse.

(Järgneb.)

mise näite: Aastaid tagasi tapeti Berliinis kooliõpetaja H. oma naise armukesega käe läbi, kusjuures algatajaks ning kihutajaks oli tapetu naine. Pärast mehe surmamist naine tükeldas mehe laiba, käed, jalad ja pea maeti metsas maha, kere aga visati vette. Kere veest väljõngitsemisel ei saadud isikut kindlaks teha. Naine teatas politseile mehe teadmata kadumisekest. Mõni päev pärast seda leiti linna lähedalt metsast poonu, kusjuures võõra vägivalla märgid puudusid. H. naine tundis poonus ära oma kadunud mehe. Oma sõnade kinnituseks ta juhtis politsei tähelepanu asjaolule, et poonu taskus leiduvad võtmed sobivad nende elukorterile, mis kontrollimisel ka tõestus. (Nuttes ja ahastades „mehe“ laiba juures selle ettenäitamise hetkel, oli mõrvar osanud võtmed poetada poonu taskusse). Poonu tunnustati nüüd kooliõpetaja H-ks ja maeti sellena „leina abikaasa“ osavõtul. Sellega olekski asi lõppenud, kui mitte umbes aasta hiljem H. lesk poleks sattunud oma armukesega tülli, mispeale viimane ägeduse hoos teatas politseile asja õigest käigust. Tema juhatuse järgi leiti metsast ka tapetu pea ning jäsemed.

Toodud näide puudutab ühtlasi ka tundmatu isiku laibaosade leidmise küsimust, millistest küll kindlasti võib otsustada surmamist võõra käe läbi, kuid süüdistuse tõstmine kellegi vastu on seni raskendatud, kuni pole tehtud kindlaks, kes oli mõrvatu.

Igatahes peab olema käepärast kaaluvaid tõendeid, et läbi viia mõrvaprotsess ilma laibata või identifitseerimata laibaosade leidmise puhul. Igakord ei saa kaaluvaks tõendiks pidada isegi arvatava mõrvvari poolt antud süütunnistust, kuna praktika tunneb palju juhtumeid, kus süütunnistus osutus valeks. Süütunnistus peab olema kontrollitav ja tõendatav. Nende tõendite hulka kuulub esmajoones laiba asukoha kättejuhatamine ja selle tegelik leidmine. Kahtlemata võib ette tulla juhtumeid, kus ka laiba täielik kõrvaldamine, teiste sõnadega — laiba mitteleidmine võib tunduda usaldatavana, näit. kui asjas on usaldatavaid tunnistajaid, laip on viidud paadis merre jne. Siia tuleks arvata ka juhtumid, kus mõrvar saadab kellelegi tapetu omakseist järeleaimatud käekirjaga kirja, milles tapetu teatab oma siirdumisest välismaale või enesetapust, kuna aga tegelikult on ta mõrvatud ja laip kõrvaldatud. Nii näit. sai ühe hiljutise

PILTE ALLKONSTAABLITE TEGEVUSEST ETTEVALMISTUSKURSUSEL

Ülal: liiklemist juhtimas; keskel vasakul: vaatusplaanide valmistamisel; sõõris: rivi-tunnis; paremal: jalgrattasõidutunnis; all vasakul: lõunasöögil; keskel: liiklemist juhtimas; all paremal: ette valmistamas õppetunde

mõrvaprotsessi puhul Berliinis tapetu öde „vennalt“ järgmise kirja: „... Kui sa mu kirja kätte saad, siis ei viibi ma enam Saksamaal. Bruno (mõrvar ja kirja võltsija) käest saad lähemaid seletusi. Ma kirjutan sulle niipea, kui mu käsi paremini hakkab käima. Ela hästi!“ „Venna“ käekiri tekitas aga ões kahtlusi, hakati tundma huvi Bruno vastu ning eksper-

tiis võis teha kindlaks, et kiri oli kirjutatud Bruno käega.

1919. aastal teatati Poola piiri äärsest külast ühe vana peremehe kadumisest, kes elas oma poja juures. Varsti pärast seda sai teises külas elutsev võõrastütar kadumaläinud vanaperemehelt kirja, milles viimane teatas, et ta olevat pime-das eksikombel sattunud üle Poola piiri, seal

vahistatud ja teda süüdistatavat salakuulami- ses. Kirja toimetavat üle piiri keegi juut. Kiri kandis ühe piiriäärse saksa postiasutise templit.

Asi jäi soiku. Ent kaheksa aasta pärast leiti vanaperemehe laip oma talu aiast mahamaetult. Laibale satuti juhuslikult, otsides samast aiast vastsündinu laipa, kuna vanaperemehe poega ja ta naist kahtlustati vastsündinu tapmises ja varjamises. Mõlemad laibad lebasid kõrvuti. Haual kasvasid nüüd lilled, kuna varem seisis seal küttepuude tagavara. Nüüd võeti ette ka kasutütrele saadetud kirja ekspertiis ja see osutus poja käega kirjutatuks. Kahju, et seda ei taibatud teha juba kaheksa aasta eest!

Liigitades mitmesuguseid laibakõrvaldamise viise, saame järgmise astmestiku:

Esimesse astmesse kuuluksid: laiba eemal- damine tapmiskohalt ja peitmine risu, hagude, õlgede, lehtede, sõnniku jne. alla, vetteviskamine või maapinna lähedale mahamatmine.

Teise astmesse: sügavale mahamatmine, vetteviskamine juurdelisatud ballastiga.

Kolmandasse astmesse: laiba kõrvaldamine üheaegselt tundmatuks muutmisega, et vältida tema äratundmist või isiku kindlakstegemist kriminaaltehnikaliste vahenditega. Siia kuulub laiba tükeldamine ja üksikute osade peitmine eri kohtadesse, laiba või selle osade põletamine (ahjus, põletisvedelikuga üle valades, ühenduses auto- või majapõlemisega jne.). Põletamisega võrdselt tuleb arvata mahamatmist kustuta- mata lubja tarvitamisega. Kui sellesse astmes- tikku veel midagi lisandada, siis võiks see olla laiba totaalne hävitamine, kusjuures sel- lest enam vähimatki restikest järele ei jää. Ja ometi võib tuua ka seesugusest laiba kõr- valdamisest näite, olgugi et see juhtum seni on jäänud ainulaadseks.

Selle mõrvaloo peategelaseks oli George Sarret, sündinud 1879. a. Triestis, rahvuselt kreeklane, astus 1903. a. Prantsuse kodakond- susse, kutselt advokaat. Kaastegelaseks olid õeksed Philomene ja Katharina Schmidt, pärit Baierist, sünd. 1888. ja 1895. a. 1925. aastal üürisid mainitud kolm isikut Marseille lähedal üksikus kohas aseneva villa, meelitasid sinna ühe jõuka vabaabielupaari ja tapsid selle röö- vimise eesmärgiga.

Ohvrite laipade kõrvaldamist toimetati nüüd nõnda: laibad lohistati maja teisel korral asu- vase vannituppa, vabastati ehteasjadest ja ka jalanõudest, asetati kõrvuti vanni, valati neile umbes 25 liitrit kontsentreeritud väävelhappet ja kaeti vann kahe klaasplaadiga. Tekkivate au- rude vastu kaitseks mõrvarid toppisid endile vatitükid ninna, sidusid rätikud suu ette ning

kaitseprillid silme ette. Väävelhappe mõju lai- padele oli õudne: rõivad pudenesid tükkideks, silmad sulasid silmakoopaist, nahk muutus mustaks ja sulas siis samuti pikkamisi kuni viimaks mõlemad laibad muutusid pudru- taoliseks massiks. Kolme päeva kestel olid mõlemad laibad kadunud, jättes järele vaid tumehalli želatiinitaolise paksu pudru, mis levitas vastikut lehka. Tekkinud massi lahjen- dati veega ning segati ahjuroobiga.

Lõppeks tuli vann tühjendada. Seda tehti ämbritega, lisandades aeg-ajalt segule vett. Kogu vanni sisu kanti väljakäigukohta ja osalt aeda selleks kaevatud aukudesse ning vanni puhas- tati nii hästi kui see läks. Ainult üks jälg ei lasknud ennast kõige kiuste kõrvaldada, nimeit terav, läbitungiv lehk.

Mõningate soodsate asjaolude tõttu, millest siin mööda läheme, mõrv jäi avastamata, kuna ohvrite kadumine ei äratanud tähelepanu ja nad unustati. Sarret läks pärast mõrva rei- sile ja laskis ühel ödedest korteri üles öelda, makstes kuu üüri ette, mispeale ka õeksed Sarretile järgnesid. Järgmisel päeval külastas villaomanik oma omandit. Sealjuures märkas ta mõndagi kahtlustäratavat. Kõigepealt terav lehk, siis põletavast hapest tekkinud plekid eriti trepil, söögi- ja vannitoas, mida oli püütud eemaldada, värskest kaevatud kohad aias, mis samuti levitasid vastikut lehka, vedelikuga auk- likuks põletatud voodivaip ja lõppeks aias asu- vast kuurist leidis ta paari mehe ja naise jala- nõusid läbilõigatud rihmadega.

Mida muud pidi see majaperemees tegema, kui avaldama loost politseivõimudele. Politsei tuli kohale, uuris villa ja aia läbi, ent taga- järg oli pisut üllatav: villaomaniku avaldusele vaadati millegipärast nagu katsele pressida lahkunud üürnikelt välja kahjutasu olematu kahju eest ning uurimine lõpetati sellega.

Kaheksa aasta kestel pärast eespoolkirjelda- tud mõrva kuritegeline trio sooritas veel rea kindlustuskelmusi ja mõrvu, kuni viimaks sisse kukkus. Nüüd meenusid ka kahtlased nähud seoses 1925. a. looga Marseille lähedal.

Lõpptulemus: 21. okt. 1933 Sarret mõisteti surma ja ta kaaslased 10 aastaks sunnitööle.

*

Meie politsei praktika on kokku puutunud paljude huvitavate ja õpetlike laipade kõrvalda- mise juhtumitega. Politsei noorsoo väljaõppe huvides oleks väga soovitav, et nendest saade- taks „Politseilehele“ kokkuvõtlikke kirjeldusi.

A. L.

Andmeid püstolikuulide läbistusvõimest

Seoses mõningate uurimistöödega kuulide identifitseerimise alal vajasime Ekspertiisi Instituudis andmeid püstolikuulide läbistusvõimest. Oli nimelt tarvilik selgitada, millisel määral kuuli läbistusvõime on sõltuv kaliibrist ja laskekaugusest. Kuna meie vastavas erikirjanduses ei leidunud sellekohaseid andmeid, siis jäi üle vaid üks tee: pidime läbistusvõimet määratlema katsete varal.

Tänu Politseikooli direktori E. Metsa lahkele kaasabile osutus võimalikuks vajalikke eeltöid ja katseid toimida Politseikoolis. Kuna võib arvata, et ka politsei on huvitatud toimitud katsete tulemusist, siis avaldan allpool tehnilisi üksikasju katsete korraldamisest ja tulemusist.

Kuulide vastuvõtte materjaliks valiti kuusepuud, tarvitades nimelt 12 umbes 1,5 sentimeetrilist lauda (suurus: 72×17 sm). Lauad ühen-

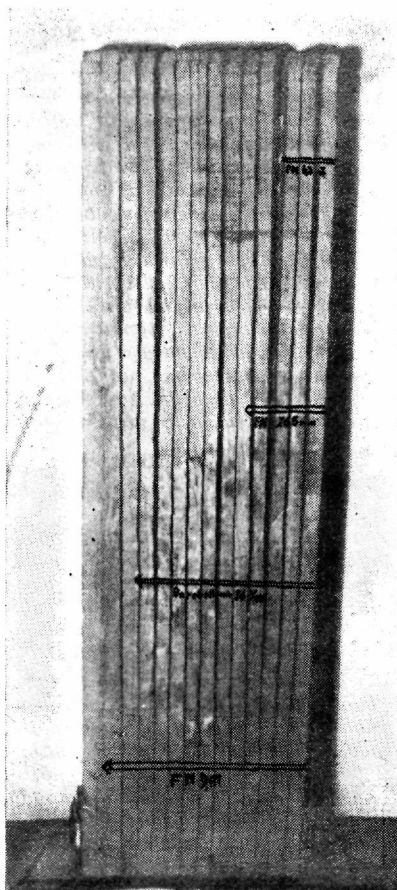

Foto 1

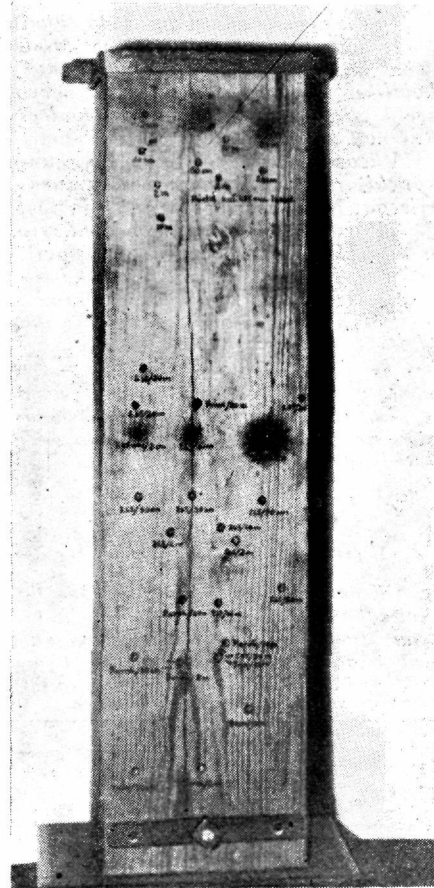

Foto 2

dati tugevate raudklambritega, mis olid lahtivõetavad kruvide abil. Üksiklaudade süsteem võimaldas lasu kanali täpse kontrollimise. Esimene foto näitab laudade kompleksi küljelt vaadatuna. Enne ülesvõtmist kõrvaldati ülemine raudklamber, et oleks võimalik fotol selgemini eraldada laudu.

Katseteks võeti sinoksüüdmunitsioon ja järgmised püstolid:

FN 6,35, FN 7,65, FN 9 ja Parabellum 7,65.

Neljast püstolist lasti kogusummas 31 kuuli. Tagajärjed on märgitud alljärgnevas tabelis, kus lahtris „m“ on näidatud laskmise kaugus meetreis, kuna lahtris „mm“ on märgitud kuuli sisestungimise sügavus millimeetreis.

Teine foto näitab meile pealmist lauda, pärast katsete sooritamist, vaadatuna esiküljelt.

P. KANGRO, kapten

Paar lõbusat lugu

selitajuseist "hangelasist" vabadussõja näevil

kordab oma igapäevast muusikat. Nüüd laskis patül oma mikrotelefoni klapi peos lahti (sel juhul ei kuulnud tema kõnet rooduülem) ja kordas valjult ning ärritatult: „Mis? Kuidas?... punased lähenevad mitmes ahelikus. Ja ratsavägi haarab paremalt?...“ Vähe peatudes ja mõeldes jätkas: „Vastu panna ja mitte taanduda. Saate aru, neist kaevikuist ei tohi lahkuda mingil tingimusel...“

Kuulnud läbi lahtise akna patüli kõva häält ja näinud väikest käevübet, mis oli määratud granaadiviskajale tema tegevuse alustamiseks, virutas ta kohe esimese granaadi mõnekümne sammuga kaugusele, puges ise miheldes lauda varju. Sellele järgnes teine ja kolmas granaat. Lahingupilt oli täielik. Aknaklaasid põrisesid ja kostsid viljud kargatused. Külalise meeleolu tekkis silmanähtav murrang, ta kallati kui tulise veega üle, muutus närviliseks, nagu muutus valgeks kui kriit. Ta külvas patüli üle küsimustega, kus, kui kaugel süit on punased jne. Patül aga rahustas teda ja sõnas: „Pole karta, meie jääme paigale.“ Korruga võttis pihku telefonitoru, tegi säärase ehmunud näo, nagu kuulleks midagi kohutavat, ning käratas: „Mis, punased on läbi murdnud ja lähenevad staabile soomusautodel, ratsavägi ka...“ Samal ajal kõlas kõrvulukustav pauk, nii et aknaklaasid klirisesid. Granaadimees oli sidunud mitu granaati puntrasse ja visanud selle maja lähedal asetsevasse lomp. Toas puhkes paanika. Külaline haaras mütsi ja palitu, ei pärinud enam olukorra kohta andmeid, vaid küsis hobuste järele ja jooksis õue. Ühe hüppega oli ta kalessis, jättes suure kiiru ja hirmuga maha hobusemehe, haaras ohjad ja piitsa ning kihutas oma mustadega tuhatnelja Võru sihis.

Patül uhkes kaastastega ei jõudnud küllalt naeru hoida, nähes „staabimeest“ surmahirmus põgenemas.

Paarikümne km kihutamise järel jõudis H. oma asukohta, kuid kõige suurema sauna osaliseks said süiski vaesed mustad täkud, kes kohale jõudes olid üleni vahus.

See nali tekitas alati rindemeeste omavaheisel vestlusel lõbusat meeleolu. Küsiti ikka „staabimehe aadressil: „Kas mustad kohal? Kas ratsavägi kannul? Mitu paari pesu kaasas?“ jne. Nii lõppes seekordne nali staabimehega. Ta jõudis süiski oma „pessa“ õnnelikult tagasi.

2. „Vuh ja vuh“

Teine omapärane kangelane oli, kuigi mitte rivimees, aga süiski rivimeeste liiki kuuluv härra „Vuh ja vuh“. Väljenduselt kangelane — ei puudunud vurrud ega midagi, mis ühe eeskujuliku sõjamehe väljanägemist oleks tumestanud. Alati võis teda näha relvastatult pealaest jalatallani. Ta armastas alati hoobelda oma vägitegudega, mida keegi muidugi pole näinud; ta seletas, kuidas ta on sattunud ootamatult punaste piiluritega kokku, haaranud süis mõõga ja löönud neil pead maha „vuh ja vuh“...

Selle mehe kohta kirjutab kaasvõitleja järgmist: „Ta oli väga tarvilik sõjamees. Humoorikas ja väsimatu. Ka julgust ei puudunud tal, kuid ainult tagalas. Tema hüüd: „Saab maha lastud vuh ja vuh,“ oli sõna, mis pani vere tarduma mõnelgi küüdimehel ja vangil, kuigi see ei olnud selleks määratud. Ega ta liinilgi arg olnud, aga teda nõokis saatust. Liinil tabas teda

Piirivalve ülem, kindral A. Kurvits saabus 12. skp. külaskäigult Poolas

kohe patarei pörutustega või jooksva terves kehas. Ta oli tagalas korralvalvuriks ja lahingukaaslasile meeleolu loojaks. Ka kingitoojaid õpetas ta sõda tundma, hirmutades neid Meeksi mõisast tagasi käsigranaatidega.“

Tegevus rindel nõudis omakorda suuri ohvreid. Aprillikuus jõudsid vaenlase ägedad kallalatumid haripunkti. Rindel oli meeste arv niivõrd kokku kuivanud, et paratamatult pidi ka „Vuh ja vuh“ rindele asuma. Sellest rindele sõidust jutustavad tema lahingukaaslasel naljalugusid.

Jõudnud oma tavalises lahingurakmes ja varustuses liinile allühiku juurde, Pankjavitsa ra-

Kastratsioon ja sterilisatsioon

Sigivõimetuks tegemise meetodeist kastratsioon on oluliselt erinev sterilisatsioonist. Kastreerimine tähendab sugunäärmete operatiivset eemaldamist, steriliseerimine aga sigivõimetuks tegemist mitmesuguste kirurgiliste võtetega, kusjuures sugunäärmed jäetakse puutumata. Tänapäeval teostub sterilisatsioon tavaliselt seemnevõi munajuhade kinnisidumise, läbilõikamise või ligatuuri teel; on katsetatud ka mitteoperatiivseid menetlusi, kasutades röntgenikiiri ja hormoonpreparaate, ebakindlate tulemuste tõttu on aga nende levik võrdlemisi väike.

Kuna steriliseeritud sisesekreetsioonid jätkuvad, ei või nende organismis täheldada ka erilisi muutusi. Kastratsioon seevastu toob kaasa rea füsioloogilisi ja psüühilisi toimeid. Enne suguküpsust kastrereeritud pidurdub üldine keheline, eriti aga sootunnuste areng: hääl jääb kõrgeks, nahk õrnaks ning karvakasv kiduraks. Sisesekreetsiooninäärmete puudumine põhjustab rohkesti nahaaluse rasva kogunemist; kastraadid on tavaliselt nõrgad ning väsivad kiiresti. Suguküpses eas kastrereeritud ilmnevad esijoones ainetevahetuse häired ning hingeelulised muutused, nagu tuimus, mäluhäired, meeleoluhäired jne. Sugukihu kastrereeritud üldreeglina nõrgeneb,

joonis, on ta pärinud meestelt teateid vaenlase kauguse, asukoha jne. üle ning sühvanud siis kohe kõne vahele: „Poisid, läheme ja lööme: vuh ja vuh, nii et punastest ei jää haisugi järele...“

Vaenlane alustas tulistamist. Eemal naabrite lõigus oli ka laskmist kuulda. Rood, kasutades metsa varjatud liikumiseks, oli jõudnud juba metsaservani, kust pidi algama kallaletung vaenlase seisukohtadele. „Vuh“, uurinud puu tagant lahinguvälja, käskis oma meestel metsa ääres peatuda ja andis väriseval häälel käskluse: „Kaks sammu edasi, samm tagasi, tuld!“ Ise jooksis kõveras ning küürus teise puu taha ja kaebas kangete krampide ja kõhuvalu üle, öeldes: „Poisid, lööge nüüd vuh ja vuh! Ma lähen natuke ambulantsi, olen haige, kanged valud on sees...“ Rood täitis ka seekord auga oma ülesande „kangelasetagi“ ja lõi vaenlase taanduma, saades vange ja sõjasaaki. Jõudnud staapi, seletas „Vuh“ seal tähtsa näoga, kuidas tema ikka on tormanud meeste ees vaenlase kallale, otse nende ridadesse ja raiunud mõõgaga päid kui kaalikaid, vuh ja vuh.

Sellest peale sattus ta veel rohkem liinisõdurite pilke ja naeru alla. Püütundidel visati soolast nalja „Vuh ja vuh“ aadressil, teda kõrvutati kõige suurema argpüksiga ja hoiatati teisi kõhklejaid ambulantsi minemast. See nali mõjus nii mõnelegi kartlikumale mehele niivõrd, et ka nende ambulantsivisiidid üha harvenesid.

kuid ei kustu täielikult. Sotsiaalselt alaväärtuslikele on aga kastratsioon sageli avaldanud head mõju, muutes nad tasakaalukaiks ja paigal püsivaiks kodanikeks.

Sigivõimetuks tegemise julmim moodus — kastratsioon — on ürgse päritoluga, kusjuures mitmesugused rahvad on harrastanud seda erisuguseil motiividel. Moosese seadus keelatud, oli see operatsioon mitmel läheda-ida rahval usuliseks kombeks, kandudes sealt ka Kreekasse ja Rooma. Keiserlikus Lääne-Roomas keelduna, levis kastrereerimine seda rohkem Ida-Rooma riigis — ka kristlike fanaatikute-asketide hulgas. Hiljem keelas kanooniline õigus kastrereerimise kirikuvande ähvardusel. Muhamedi-mail on võõra päritoluga kastrate kasutatud haaremivalvureina juba igivanal ajal. Ka mõningail loodusrahvail, nagu hotentottidel, mikro- ja polüneeslaste j. t., pole kastratsioon tundmatu.

Heade lauljate saamiseks oli võrdlemisi levinud poiste kastrereerimine veel 18. saj. Itaalias; selliselt kastrereeritud omandasid paljud operilauljaini üle-euroopalise kuulsuse. Mõnesaja aasta eest tekkis Venemaal nn. skoptside usulohk, mille pooldajad ülimalt usklike tunnusena harrastasid enesekastratsiooni. Karistuse-na on ajaloo vältel kastrereeritud retsidiviste, eriti seksuaalroimareid. Kastratsioon ähvardas veel 1800. a. paiku kehtinud Šoti seaduses vargaid; alaväärtuslike järeלטulijate vältimiseks olivat sama seadus lubanud ka vaimuhaigete kastrereerimist.

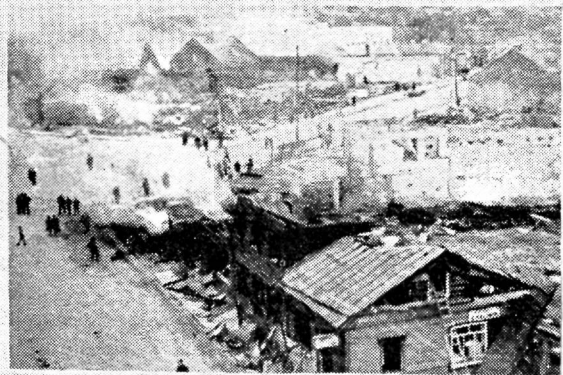
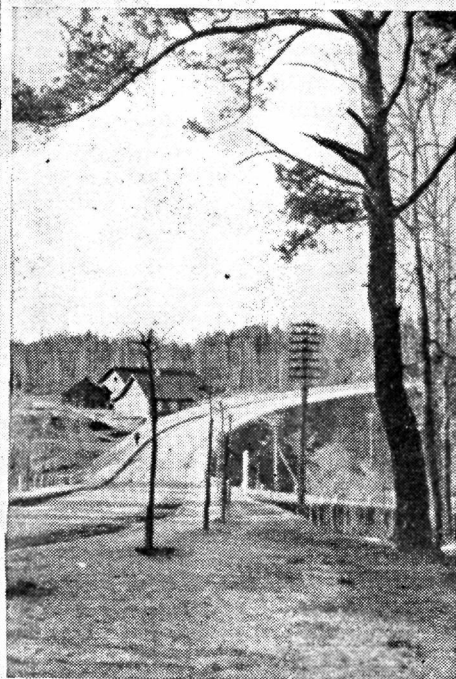
Tänapäeva olustikus on kastratsioon asendunud sterilisatsiooniga, mida õigustavad eeskätt kolme liiki kaalutlused: 1) meditsiinilised — kui rasedus või sünnitus on ohtlik ema elule, 2) sotsiaalsed — kui majanduslik seisund ei võimalda sündivale elatusmiinimumi kindlustamist ja 3) eugeenilised — kui on karta bioloogiliselt alaväärtuslike järglasi. Kriminaalpoliitiline eesmärk on sterilisatsiooni puhul sekundaarse loomuga, taotletav märgitud kaalutluste kaudu.

Steriliseerimise objektiivse otstarbe kõrval on olulisim moment steriliseeritava nõusolek. Sundsterilisatsiooni teostamine on maailmavaateliselt lähtekohtadelt põhjustanud ägeda poleemika. Individualismi seisukohalt on steriliseeritava nõusolek tingimuspärane nõutav, ühtlasi ka ainuühtsuse alus; sundsterilisatsioon pole lubatav, olgu objektiivne eesmärk milline tahes. Äärmuslikud individualistid nõuavad isegi nõudameelsete tahte arvestamist. Kollektivistlikult,

*Pilte
Petserist ja
Petseri tule-
õnnetusest*

*Juuresoleval pildimon-
taazil näeme kahjutuld
võimutsemas, mahapõle-
nud linnaosi, üksikuid
maju ning politseipunkti
tulikahju puhul.*

*Samuti näeme ratsareservi po-
litseinikku kodanikke pärast
õnnetust töhe rakendamas.
Keskel näeme vaadet uuele
linnaosale ja all kaunist vaad-
et Petseri linna viivale teele.*

rahva kui terviku huvi esiplaanile asetavalt seisukohalt aga õigustab sterilisatsiooni küllaldaselt selle objektiivne eesmärk, kuna steriliseeritava nõusolekul pole vähimatki tähtsust.

Esimene uueaegne steriliseerimise seadus anti 9. märtsil 1907. Põhja-Ameerika Ühendriiges, Indiana osariigis. Seadus nägi ette parandamatute roimarite, vägistajate, idiootide ja nõdrameelsete steriliseerimise võimaluse. Hoolimata selle Indiana seaduse kohtu poolt põhiseadusevastaseks tunnustamisest 1919. a., hakati analoogilisi eeskirju püstitama teisteski osariikides. 1935. a. oli steriliseerimise seadusi antud juba 28 osariigis; mõned neist on hoidunud seaduse tegelikust rakendamisest. Indikatsioonina tunnustatakse USA-s kohati ainult eugeenilisi, teisel — eugeenilisi ja sotsiaalseid, mõnel pool ka kriminaalpoliitilisi kaalutlusi. Peamiselt on USA-s steriliseeritud vaimuhaigeid; kuni 1935. a. lõpuni, näiteks, oli vaimuhaigeteasutis steriliseeritud juba enam kui 23 tuh. inimest. Mõnes osariigis on sterilisatsioon vabatahtlik, kohati aga sunduslik.

Euroopas asus kõnesolevat küsimust lahendamata eelkõige Taani. 1929. a. katseliselt 5 aastaks kehtima pandud seadus, mis nägi ette nii kastratsiooni kui sterilisatsiooni, pidi tulema rakendusele ebanormaalselt tugeva või ühiskondlikult ohtliku sugukihuga isikute ning asutis viibivate vaimselt anomaalsete suhtes. Esimesena margitud pidid sigivõimetuks tegemise sooviga ise esinema, nõdrameelsete suhtes tuli aga algatus asutiselt. Kastratsioon võeti ette vägistamise, veresegamise, sodoomia, homoseksualismi, sadismi, ekshibitsionismi, fetišismi j. t. sarnaste tegude pärast. Tagajärjed kinnitavad kriminaalpoliitilisel motiivil etteõetud kastratsioonide otstarbekust. Ka uus, 1935. a. jõustunud seadus võimaldab kohtul kõlblusevastaste roimade eest rakendada kastratsiooni. Sama seadus näeb psüühiliselt anomaalsete steriliseerimise kõrval ette veel vaimselt tervete vabatahtliku steriliseerimise; otsuse teostamisloa annab kohtuminister.

Seadusliku aluseta, kuid kokkuleppel võimudega, on Šveitsis, Zürichi haiglas juba mitukümmend aastat praktiseeritud parandamatute seksuaalroimarite kastratsioonide teostamist. Püsivat paranemist pärast kastratsiooni on nenditud ainult meeste, mitte aga naissoost isikute suhtes. 1929. a. Vaadti kantonis jõustunud seadust, mis lubab parandamatute vaimuhaigete steriliseerimist, on — nagu Taaniski — rakendatud väga ettevaatlikult.

Saksas kohtame eugeenilise sterilisatsiooni nõudeid juba 20. saj. algul, sellekohased seadused teostusid alles 1933. a. uue poliitilise režiimi ajal. 1. jaanuaril 1934 jõustunud seadus taotleb rassiliselt soovimatu elemendi, eeskätt pä-

rilike haigete (nõrgamõistuslikud, pärilikult langetõbised, pimedad, kurdid jne.) sigivõimetuks tegemist. Steriliseerimist võib teostada ka vastu isiku tahtmist, kusjuures otsuse langetajaks on eriline „Erbgesundheitsgericht“, mille eesistujaks on jurist, liikmeiks 2 arsti-eriteadlast pärilikkuse ja eugeenika alalt. Seoses tõupuhutuse ideoloogia teostamisega on steriliseerimist Saksas toimetatud laiemas ulatuses kui üheski teises riigis. Nii oli seal 1936. a. keskel steriliseeritud juba umbes 60 tuh. inimest. Uueaegselt steriliseerimise seadusega jõustunud harjumusroimarite vastu võitlemise seadus annab kohtule õiguse korduvalt seksuaalsüütegude pärast karistatuid kastreerida.

1934.—35. a. on steriliseerimise seadused viidud ellu ka Rootsis, Norras ja Soomes; tunnustatakse eeskätt sotsiaalseid ja eugeenilisi kaalutlusi — tegelikult on steriliseerimisi neis riigis toimetatud võrdlemisi piiratud ulatuses.

Ka Inglismaal on mõned ringkonnad soovinud vabatahtlikku steriliseerimist, olles kategooriliselt vastu igasugusele sundusele.

Naabermaade eeskujul kerkis steriliseerimise küsimus ka Eestis. 1934. a. märtsis Eesti Eugeenika ja Genealoogia Selts esitas Vab. Valitsusele sellekohase eelnõu, vaimuhaigete steriliseerimist nõudis ka Rahvusliku Kasvatuse Kongress 1935. a. jaanuaris. Esialgne kavatsus, lülitada steriliseerimisküsimust hoolekande seadusse, jäeti kõrvale, ning anti Riigivanema dekreedina 27. novembril 1936 Steriliseerimise sead. (RT 1936, 98, 776), mis jõustus 1. aprillil 1937.

Steriliseerida võib Eestis pärilikult vaimuhaigeid, nõdramõistuslikke, raskel kujul langetõbiseid ja isikuid, kellel on parandamatud, pärivuse teel edasiantavad rasked kehalsed vead; pealeselle võib naisisikuil katkestada raseduse, kui nende tervislik seisund on selline, et nad kas sugutungis anomaalsuse tõttu on ohtlikud iseendale või seltskonnale, või et nad võivad sigitada või sünnitada järglasi ülal loetletud tervisriketega. Kastratsioonivõimalust meie seadus ei näe ette. Steriliseerimist või raseduse katkestamist võivad paluda ja vastavaid ettepanekuid teha: 1) opereeritavad isik ise, 2) ametlikud arstid, 3) teovõimetute isikute suhtes nende eestkostjad, hooldajad ja nende eest hoolitsejad, kes isiklikult ei ole huvitatud steriliseeritava pärandist, 4) hoolekandeaasutiste ja 5) ravi-asutiste juhatajad. Seega võimaldab meie seadus ka sundsterilisatsiooni. Keelatud on alla 10-aastaste isikute steriliseerimine, samuti sigivõimetuks tegemine ja raseduse katkestamine juhtumeil, kui operatsioon eeldatavalt osutub ohtlikuks isiku elule või tervisele. Steriliseerimisvalvete või ettepanekute arutamiseks ning steriliseeritavate isikute tervisliku seisundi läbiuurimiseks on moodustatud

Veenduge kord kiirelt oma tasku sisus: rahakott, võtme- kimp, pass, kõik on olemas, kuid midagi peaaegu niisama tähtsat võib-olla puudub siiski veel — taskukaamera Tenax. See harukordselt väike ja kerge, alati võltevalmis väikekaamera, formaadi jaoks 24×24 mm, mahub igasse taskusse. Seetõttu peaks seda alati kaasas kandma, et jäädvastada neid arvukaid tänuilikke igapäevamotiive, mis tavaliselt jäävad kasutamata. Tenax I juures väärivad allakriiputamist kiirvinnak, Novar objektiiv suur sügavusteravus ja kaamera ruudus pildikaust, muinasjutuliselt kiire filmi-transport, sest ühe näpuvajutusega võite teha 50 üksteisele järgnevat võtet — ka värvifilmil. Vahepealne compurkatiku sättimine langeb sealjuures ära. Tenax II juures pälvivad tähelepanu esmajoones objektiiviga sidestatud täpsuslikem kaugusmöödik-näidik, vahetatavad valgusjõulised Zeiss-objektiivid, compur-rapiidkatik, isepäästik, äravõetav tagasein. Contax-filmipooliga saadakse Tenax'iga 50, lühipooliga aga 18 võtet. Pildistamine Tenax'iga on odav, misugune eelis on eriti kaaluv värvifilmi juures.

TENAX I 24×24 mm **NOVARIGA** 1:3,5 f-3,5 cm
compuris 00 Kr. 145.—

Meistervõtted: **ZEISS IKON**-kaameraga, Zeiss-objektiiviga,
ZEISS IKON-filmiga.

Prospektid saadaval tasuta.

Lähemaid teateid annavad fotoärid ja

EESTI A.S. C. SIEGELI ZEISS-OSAKOND

TALLINN, LAI 29

TELEFON 419-87

ringkonnakomisjonid Tallinna ja Tartu Linnavalitsuse Tervishoiuosakonna juures. Selgunud asjaolude kohaselt komisjon esitab Tervishoiu ja Hoolekande Talituse direktorile põhistatud arvamuse sigivõimetuks tegemise või raseduse katkestamise loa andmiseks või selle loa andmisest keeldumiseks. Küsimuse otsustab Tervishoiu ja Hoolekande Talituse direktor; otsus kuulub asjaosalisile isikuile kuulutamiseks, kusjuures viimaseil on õigus jaatava otsuse vastu ühe kuu jooksul halduskohtu korras kaevata Riigikohtule. Jõustunud otsus saadetakse täide selleks eriti määratud raviasutis, vajaduse korral sunduslikult. Kogu steriliseerimise puutuv materjal ja asjatoimetus on salajane.

Seaduse elluviimisele asuti 1937. a. Esimesel aastal esitati Eestis steriliseerimiseks üldse 32 isikut, neist anti steriliseerimisluba 21 isiku suhtes; ka järgneval aastal steriliseeritute arv on väike.

Nagu käsitletust nähtub, on sterilisatsioon, kohati sundisloomulise, alaväärtusliku järelopõlve vältimisabinõuna tarvitusel reas riikides, kusjuures selle rakendusulatus üldiselt on väga tagasihoidlik.

Laskumata sterilisatsiooni hinnangusse, olgu siiski märgitud, et rida teadlasi on selle otstar-

bekuse suhtes seniste kogemuste põhjal väga skeptilised. Väidetakse, näiteks, et kuna vaimuhaigeid lapsi sünnib ka terveil vanemal, väheneb vaimuhaigete arv sterilisatsiooni tõttu väga aeglaselt — alles 13 sugupõlve pärast ca 30% võrra.

Järgmine
„Politseilehe“ number
ilmub 22. juulil 1939. a.

Politseiametnike Narva-Jõesuu puhkekodud suvitusvõõraste ootel

Tänavu avati 1. juunist politseiametnike Narva-Jõesuu puhkekodudes suvitushooaeg. Esiialgu avati suvitajaile ainult

„Jõetare“

ent suvitajate senise kasina arvu tõttu, mis tingitud juunikuul algul valitsenud jahedatest ilmadest, püsib esialgu sellestki. 10. juunil oli seal suvitajaid 30 ümber, misjuures toitlustamise hind täisealisile tõusis veidi üle krooni päevas.

„Jõetarele“ on tehtud aasta kestel ohtrasti iluravi, nii et tema fassaadiline ilme on muutunud kenamaks ja soliidsemaks. Kõigepealt torakab silma oma muudetud ilmelt suvila tänavapoolne külg. Endine õõtsuv laudadest kõnnitee ja seda küürakaks kumminud liivaküngas on kadunud ning suvila esisel ilutseb nüüd sile tsement-kõnnitee. Samuti on endine majaesine laudadest aed lammutatud ja selle asemele ehitatud kivist tugimüür-barjäär. Tänav ja trotuaari vahele on istutatud noori ilupuid, mis parsti hakavad pakkuma mugavat varju. Majaesised liivanõlvakud on kaetud roheline muruga ja nõlvakute servadele on istutatud ilupuid ja -põõsaid. Kõik need muudatused kokku tõstavad märksa suvila ilmekust. Vähema maja tagune — endine tuiskav „Sahaara“ — on kaetud mullakorruga, millele külvatud rohuseemet, nii et senine oma tuiskliivaga suvitajaid kiusanud liivaplats on muutunud roheliseks muruplatsiks, kuhu on planeeritud kõnniteed ja mis on palistatud noorte ilupuudega. Suvilate taga, jõe pool, on lammutatud inetud müdanenud kaldakaitseplangud, mis

Ülevaade „Jõetarele“

aastakümnetega olid muutunud lauarisuks ja olid mudilasile isegi ohtlikud. „Jõetare“ krunt on tänavu laiendatud kuni jõeni, nii et tare „laevastiku“ juurde pääseb oma maa-ala kaudu, kuna möödunud aastal tuli kasutada selleks naaberkrunti. Et suvitajaile võimaldada mugavamini paati pääseda, paati hõlpsamini, ilma trügimata viia sõiduvette ja paadist raskuseta maabuda, selleks on kaevatud jõe äärde paadibassein järsku kaiga, kust on mõnus paati astuda ja paati jõkke juhtida ilma vette minemata. Ka on „Jõetare“ laevastik kasvanud paari paadi võrra, nii et tänavu on vististi võimalik rahuldada kõiki selle tare veesportlasi ja kalapüügiharrastajaid täiel määral.

„Pargitare“

juures võiti silmatorkavat muudatust pole aasta kestel läbi viidud. Mainida võiks pehest seda, et maja on nüüd varustatud elektripumbaga, mis vähendab inimeste töövaeva, sest senini tuli vesi käsitsi pumbata pöönikul asetsevasse paaki. Pealeselle on teostatud majas mõningaid vähemaid sisemisi töid vaheseinte juures ja ehitatud uus välistrepp köögile. Uue tara kasvatamiseks krundi ümber on istutatud krundi piirile hulk noori kuuski, mis kõik on hoogsasti kasvamas.

„Rannatare“

on saanud juurde tüki uut krunti ja ühe nägusa hoone. „Rannatare“ krundi kõrval asetsev krunt ühes väikese suvila ja kuuriga oli määratud sundmüügile kui teadmata äraolija vara. Politseiametnike Keskkogu juhatuse ettepanekul otustas Keskkogu nõukogu käesoleva aasta kevadel teha Keskkogu juhatusele ülesandeks osta see krundil asetsev suvila ehitada ümber „Rannatare“ einelaks, mille järele tunti seni teravat puudust. Vastavalt sellele otsusele püstitas Keskkogu majanduslikul teel „Rannatarele“ uue hoone, mille alumisel korral on ruumikas söögisaal, lahtine avar rõdu, serveerimisruum, ajakohane köök ühes suure sahvriga ja kaks duširuumi; teisel korral on nägusad toakesed tare teenijaskonnale. Seega on kõrvaldatud suur söögiruumi kit-

sikus ja lahendatud ka ruumide puudus suvitajate paigutamisel, kuna endised einetamisruumid, teenijate ruumid ja köögiroom lähevad nüüd kasutamiseks suvitajatele. Ühtlasi jääb uus einela nüüd kogu politseipere suvikasiinoks N.-Jõesuus, kus võib korraldada lühiseid koosviibimisi, jäätis-õhtuid lastele ja traditsioonilist puhkekodude aastapäeva pidamist. Võib-olla muretsetakse sinna ka raadioaparaat.

Narva-Jõesuust iildse

võiks märkida kuuldu-nähtu järgi mõningaid uudiseid, mis tohiksid huvi pakkuda politseiperele, kes suvatseb veeta oma puhkeaja N.-Jõesuus.

Esmakordselt on tänava jaoskonnavalitsus korraldanud härradele veeremängu otse mererannal, kus võib harrastada seda sporti otse supeltrikoo, ja kui nahk on kuumaks mängitud, siis karastuseks kohe sealsamas vette karata. Veerereenn on ehitatud just rannakohviku juurde. Politseipere eakamad härrad, kelledele võrkpall ja tennisemäng tunduvad tülikaina, võivad kaasa lüüa selle spordi harrastamisel, mis pakub psjahuvilasele mõnusat ajaviidet. Kuuldavasti hakatakse suvel korraldama ka veeremängu-võistlusi suvitajate vahel üllatuslikele auhindadele.

Tennisemängu rahvas politseiperele võib tänava harrastada oma lemmiksporti ilma tasuta. Politseiametnike Keskkogu poolt on üüritud tennisväljak kuurhoone lähedal kasutamiseks kaheks tunniks iga päev pärast lõunat, millal kuumus väiksem, ja on muretsetud ka reketeid.

Veespordi-entusiastidele on ehitatud merre kolm hüppetorni mitmesuguseis sügavusis ja erisuguste kõrgustega. Samuti võib „patisaks“ lubada enesele mõnulemist liuglemisega õõtsuvail laineil täispuhutud kummimadratsil, milliseid jaoskonnavalitsus on muretseanud tänava suurel arvul.

Ka ratsaspordi harrastajate eest on tänava hooldatud. Nimelt avatakse „Frantsia“ võõrastemaja juures ratsude üürimispunkt, kus praegused kui ka endised ratsamehed-politseinikud võivad proovida oma ratsutamisevõimeid. Ka väikesed patisaksad võivad oma ratsutamiskirge rahuldada ponidel ja eeslitel.

Laste lõbude eest on hooldatud nii puhkekodude vanema kui ka jaoskonnavalitsuse poolt. Väikesile „sommerdajatele“ on korraldatud puhkekodudes liivakastid, laud- ja pöörkiiged ja muretsetud mitmesuguseid mängu. Jaoskonnavalitsuse poolt on soetatud väikeste jõnglaste jaoks rannal kiiki, karusselle, suuri kummist koeri, kalu jne., millede turjal võib ratsutada hõljudes mööda voogusid.

Rannamuusikat pakub suvitajatele tänava Kaitseüidu Narva Maleva orkester, kelle koos-

„Jõetare“ uuendatud fassaad

seisu kuulub umbes paarkümmend pillimeest, dirigent Eduard Knuude juhatusel. Päeval supel-tundide ajal lõbustatakse publikut kerge muusikaga, kuna õhtuti on kavas peamiselt kontsertmuusika. Orkestrimängu vaheaegadel veedetakse suvitajate aega heliplaadimuusikaga valjuhääldaja abil. Supelranna ringhääling teeb teatavaks rannal kaotatud ja sealt leitud esemete loetelu ja annab edasi ilmateateid ning spordiudiseid.

Ka mudaravi võimalusi pakub Narva-Jõesuu oma suvitajasperere. Tänava on kuurordi tervishoiu-konsultandiks professor L. Puusepp. N.-Jõesuul on oma tervismuda, mis varem polnud teada avalikkusele. Nimelt leidub kõrgete raviomadustega tervismuda kuurordi lähedal asetsevas

„Rannatare“ uue einelasu-
suvikasiino esikülg

Kudruküla soomaastikus, mida võib edukalt kasutada naistehaiguste, igasuguste luuhaiguste ja reuma ravimiseks. Dr. Saltzmanni sanatooriumis on rida aastaid kasutatud seda muda mainitud haiguste arstimiseks.

Narva Linnavalitsusel on tänava kavas luua avaramaid võimalusi loetletud haiguste arstimiseks mudavannidega, milleks ta kavatseb asutada uue, suure mudaravila kuurhoone lähedal, kus selleks vastavad hooned olemas. Kuuldavasti tahab linnavalitsus anda eesõiguse eraravila avamiseks mõnele arstidegrupile.

Narva-Jõesuu ümbrus

pakub palju huvitavat ja vaatamisväärset. Õngespordilased leiavad Narva jõel, kauni Rossoni kaardes ja idüllilisel Vaiksel järvel palju kõrkja- ja kalarikkaid vaikseid kohti, kuna matkamisharrastajail on oma spordihuvi rahuldamiseks kasutada kilomeetreid pikk mererand valge krudiseva ja laulva liivaga kuni Utriani. Väga huvitav on mereranna ja Vaivara vaheline ümbrus. Seal leidub väike Sõtke jõgi, mis ootamatult ilmub matkaja ette oma järskude, paiguti kuni 10 meetrit kõrgete kallastega ja ranna lähedal moodustab

järsu kukkumisega joa. Piki randa Merekülalt lääne poole minnes leiame üksteise järele kenad suvituskohad: Mummissaare, Perjatsi, Kannuka ja Sillamäe. Mererannast paar kilomeetrit Vaivara jaama poole asetsevad Sinimäed, arvult kolm, millede kõrgus on üle 80 m. Keskmise mäe tipus on hiiglasügav katlakujuline kraater. Vaade mäeharjalt pakub oivalist pilti: põhjas ja läänes paistab silma rand suvilatega ja sinetav meri, üle lahe serva nähtub tükike Venemaad ning idas näeme Narva torne, kuna lõunas ja edelas sinab mets.

Mõni kilomeeter Narva jõge kaudu Narva poole asetseb jõe paremal kaldal kena suvituskohk Tõrvala, kus kõrge männimetsa all leiame keni suvilaid. Kõrged liivased jõekaldad on päikesevannide võtmiseks nagu loodud. Suvilate taga kasvab ürgmets. Tõrvalas on ka meie ainulaadne mäetööstus, nimelt saadakse seal kuumusevastast isoleerainet *d i a t o m i i t i*, mille toodangust suurem osa eksporditakse välismaale.

Politseiametnike puhkekodud ootavad suvituskülastisi avasüli ja püüavad pakkuda neile tänava kõiki võimalikke mugavusi. Politseirahvas, tere tulemast Jõesuhu!

V. Tm.

„Rannatare“ einelasu-
suvikasiino tagakülg

V.

1. 26. dets. 1938 toimiti Tartus Arved S-i korteris murdvargus, kusjuures varastati mitmesuguseid hõbeasju üle 1000 kr. väärtuses.

30. dets. 1938 avaldas Arved S. „Postimehes“ kuulutuse ja lubas isikule, kes temalt varastatud asjad kätte juhatab või vargad üles annab, kr. 100 tasu.

Sama päeva õhtupoolikul ilmus S-i juurde keegi isik, nimetas ennast August M-iks, ja päris S-lt järele, kas tema tõesti maksab kr. 100 isikule, kes temale juhatab kätte varastatud asjad. Saanud S-ilt jaatava vastuse, teatas isik, et tal on varguse toimijad teada ja need olevat: peavaras Jaan T. ja kaastoomija Oskar P., kuid olevat veel tarvis teada varastatud asjade peidukoht. Selleks olevat tal tarvis raha, millega varguse toimijale viina osta, et neid sellega rääkima panna.

Uskunud isiku juttu, andiski S. temale esialgu viina ostmiseks kr. 5. Järgmise päeva hommikul S-i äraolekul ilmus sama isik uuesti tema korterisse ja küsis viimase tütrelt samaks otstarbeks jälle kr. 5 ja tähendas ühtlasi, et ta on teada saanud, et varastatud asjad on Ropka vallas ja tal on tarvis sõita süüalustega kohale asju vaatama, kuna ta olevat annud süüaluseile lubaduse muretseda ostja. Sõiduraha puudusel palus ta kahjusaaaja tütrelt, et see annaks autojuhile lubaduse, et ta tasub tema eest selle sõidu arve. Viimane andiski vastava lubaduse.

Vahepeal informeeris kahjusaaaja asjast kriminaalpolitseid. Kriminaalpolitseile paistis asi kahtlasena, sest Jaan T. ja Oskar P., olgugi varem varguste eest karistatud, ei tulnud selles varguses kahtluseluseina kõne alla.

Asja hakati uurima ja peagi selgus, et isik, kes esines August M-na, on kindla elukohata Karl L., kes oli vabanenud paari nädala eest Narva vanglast. Samal õhtul telefoneeris kriminaalpolitseisse M. rajooni konstaabel ja teatas, et tema juurde on tulnud keegi isik, kes seletavat, et ta jälgib S-i vargust ja soovivat temalt laenata 5 kr. raha. Et asi kindlam oleks, selleks on soovitanud isik Tartu kriminaalpolitseist järele pärida. Kuna kriminaalpolitseil oli asi juba selge, et siin on kelmiga tegemist, siis tehti konstaablile korraldus isik kinni pidada ja kriminaalpolitseisse toimetada. Selgus, et isik oli eesmärgita maha sõitnud üle 100 km. ja et tal varguse toimepanijaist pole aimugi. Lugenud

A. ja B. kirjutasid vahetatud hobuste passid ümber ja andsid vahetatud hobused teineteisele üle. Pärast seda oli aga C. „jäljetult kadunud“ ja kui B. temaga hiljem kokku sai, siis C. lihtsalt ütles, et ta mõtles asja järele ja ei soovi osta B-lt seda hobust. Sageli juhtub ka, et hiljem A. kui ka teised tema kaaslased teevad B. käes oleva A.-lt vahetatud hobuse väärtuse niivõrd väikeseks, et B. seda tõesti uskuma jääb ning keegi ostab selle vahetatud hobuse nahahinna eest (näit. kr. 10), kusjuures sageli juuakse saadud raha ühiselt liikudeks.

Toimijad: A., Abe-Sabse, sünd. 14. mail 1911, juut, algharidusega, abielus, ametilt hobuseparisnik, varemalt on korduvalt karistatud varguste ja kelmuste eest.

C., Aleksander, sünd. 27. aug. 1915, algharidusega, hangeldaja-parisnik, vallaline, on korduvalt karistatud varguste ja kelmuste eest.

IV.

1) 9. mail 1936 avaldas Valga kriminaalpolitseile Rakveres elunev Aliide V., et 1935. a. kevadel olevat temalt keegi mustlasnaine nõidumise ettekäändel petnud välja kr. 1150 rahas ja kr. 231 väärtuses riideid ja muud kraami. Petturiks osutus Valga vanglas kelmuste pärast eeluurimise all viibiv mustlasnaine Helene S. Kannatanu seletusel olevat mustlasnaine lubanud arstida terveks tema lombaku tütre ja teda mehele panna kellelegi raudteelasele. Mustlasnaine on küsinud temalt raha nõidumiseks ja lubanud selle pärast nõidumist tagasi anda, samuti olevat ta ka kraami ja riided lubanud kõik pärast nõidumist tagasi anda. Mustlasnaine oli tema tütre jalgu ravinud posimise ja vannidega. Kuna haigus ajutiselt vähe oli paranenud, siis oli ta mustlasnaist usaldanud ja talle raha muretsenud, kuni tema äri on sattunud raskusis, et viimaks on pidanud selle likvideerima.

S. võttis ülekuulamisel kelmuse toimimise omaks ja seletas, et ta on kannatanul raha ja kraami petnud sellega, et on lubanud kannatanu mehele panna tema poolt soovitud raudteelasele ja kannatanu tütre terveks teha, kel olnud jalgades mingi haigus. Kannatanule ta on seletanud, et nõidumiseks läheb raha tarvis, kuna rahal olevat maailmas kõige suurem võim. Kannatanu on teda usaldanud ja temale raha ja kraami annud. Raha ta tarvitanud ära ja kraami müünud Tartu. Nõidumise ettekäändel ta on lasknud kannatanul ja tema tütrele suguosadelt karvad ära pügada ja temale anda, et neil siis häbi oleks politseile asja aval-

dada. Kannatanu tüdarta ta arstinud posimisega ja lasknud tal soojas vannis jalgu hoida. Ka käskinud ta kannatanu tüdarta vähe kõndida, et siis ema näeks, nagu oleks tüdarta paranenud. Kelmuse ta on toiminud üksi ja kannatanuga ta on tutvunud, kui see tema juurde on tulnud, et lasta enesele kaarte panna ja on seletanud, et ta soovivat raudteelasega abielluda. Tema oli siis lubanud kaasa aidata.

Toimija: S. (hüüdn. „Suula“), Helene, sünd. 6. jaan. 1886, mustlane, Poola kod., hariduseta, ilma elukutseta, elatab ennast kaardipanemisest ja pettusist, korduvalt karistatud pettuste-kelmuste eest.

2) 1936. a. märtsikuus tuli Pärnumaal, Tallinna maantee ääres asuvasse tallu keegi mustlasnaine, kes osutus Helene S.-iks ja palus öömaja. Pererahvaga rääkides ta sai teada, et talu kari on haigestunud ja loomad tuleb karv seljast ära. Tema lubas loomi arstida ja seletas, et ta on juba mitu karja sellest tõvest vabastanud, sest see haigus olevat tingitud nõidumisest. S. seletas, et haigus tuleb ajada ühe kallil ja puhta asja sisse ja selleks olevat kõige parem kuld. Haiguse arstimiseks ta küsis pererahvalt kuldrahasid ja lubas need pärast arstimist tagastada. Pererahvas usaldas teda ja andis temale arstimiseks 5 kuldraha ja 17 hõberubla ning arstimise kuluna 12 kr. Saanud selle raha kätte, lahkus S. salaja talust. Kelmuse teel omastatud raha S. oma seletusel on tarvitanud ära.

Toimija: S., Helene, kelle kohta andmed p. 1 all selles peatükis.

3) 1936. a. jaanuarikuus sõitsid Valgast Tõrva Rosalie U., Marie K. ja mustlasnaine Helene S., et seltsis Tõrvas kelmusi toimida. Tõrvas ööbis S. teistest eraldi. Järgmisel päeval läks S. restorani U. ja K. juurde ja jäi sinna. U. ja K. aga läksid välja, et S. juurde saata isikuid, kes soovivad lasta kaarte panna ja nõidumisi teha. Lühikese aja pärast tuligi S. juurde isikuid, kellele viimane ennustas kaartide järgi, võttes selle eest igalt 1 kr. Sel päeval teenis S. 9 kr., millest U. ja K. said oma osa. Järgmisel päeval läksid K. ja U. jälle linna kundesid otsima, seletades neile, et restoranis peatuvat keegi Leedumaa tark. Samal päeval tõi K. S-i juurde restorani naise-majaomaniku, kes kurtis oma perekonnamuredest. Sellele naisele on teinud S. nõidumist ja seletanud, et ta mehe kurjuse saab kanamuna sisse ajada. Selle eest nõudis S. naiselt raha. Viimane pani kr. 3 lauale. K. aga käskis raha rohkem võtta ja sellepärast soovitas S. naisele veel raha

Toimijad: T., Voldemar Jaani p., sünd. 27. 6. 1902, elukoht Tartus, korduvalt karistatud varguste, kelmuste ja röövimise eest, kindla ametita, algkooli haridusega, vallaline, kuid elas vabaabielus.

S., Linda-Elisabeth Mihkli tr., sünd. 1904. a., elas vabaabielus V. T-ga, varem karistamata, algkooli haridusega, kindla ametita.

J., Manfred Emilie p., sünd. 5. 2. 1916, elas Tartus, varem karistamata, vallaline, kindla ametita, algkooli haridusega.

T., Karl Jaani p., sünd. 29. 4. 1905, elas Pärnus, korduvalt karistatud varguste ja kelmuste eest, abielus, algkooli haridusega, ametita.

T., Leida Betti tr., sünd. 1. 9. 1904, elas Karl T-i juures, kellega abielus, karistatud varem isikutunnistuse võltsimise eest, algkooli haridusega, endine avalik naine.

6. 13. juulil 1937 on tulnud Pärnus, Tallinna mnt. eluneva Liisa M-i teenistuskohata tundmatu mustlasnaine. M. on seletanud, et tema seisab kaaskodanike põlguse all, mispärast ei saavat mehele ja kaotas teenistuskoha. Seisundit võivat parandada ainult Moosese 7. raamat, mille evivat mustlasnaine, kui selle vahel hoida teenitud raha. M. on annud mustlasnaise kätte raha kr. 60.

Toimija: M., Lalla Susanna tr., sünd. 29. augustil 1905, elas Pärnus, karistamata, abielus, hariduseta.

7. 18. juulil 1935 ilmus keegi tundmatu mees ühes tundmatu naisega Ferdinand A. tallu, kus pereema oli haige. Tundmatu mees esitles oma kaaslannat arstina ja seletas, et viimane võivat haige perenaise terveks arstida. Tundmatud paistsid F. A-le usaldusväärseina ja ta nõustuski arstimisega. Tundmatud seletasid, et vajalisi ravimeid nad pidavat muretsema Petserist, milleks „tohter“ kahel päeval ära käis. Tagasi tulles tõi ta „arstimeid“ kaasa ja esitas A-le arve kr. 3,30 peale. Arved kandsid prov. Rootsi allkirja.

Hiljem selgus, et arst polnudki arst, vaid Tartust pärit Anni P. ja tema kaaslaseks osutus korduvalt karistatud Erich T.

Toimijad: P., Anni, sünd. 14. 12. 1901, vallaline, algkooli haridusega.

T., Erich, sünd. 31. 5. 1897, abielus, ametilt raamatupidaja, korduvalt karistatud varguste ja kelmuste eest.

Isikud liikusid peamiselt kultuursest mahajäänud kohis ja vaesemais ning vähem arenenud taludes, kusjuures liikusid kahekolmekesi ja hoidusid hoolega politsei asukohist ja käidavamaist teist.

Jälitamisel selgus, et need keelmused olid sooritanud Vold. T., Linda S., Manfred J., Karl ja Leida T.

Eelpoolnimetatud isikud olid varem Tartus Vold. T. korteris asja kohta ühiselt kokku leppinud, kusjuures rohud koostati ja segati samuti ühiselt. Vedelike valmistamiseks tarvitati denatuuraati, kamprit, menthooli, salicil-piiritust ja sipelgapiiritust, segatult veega ja asetati väikesesse klaasikesesse, mis lakiti ja varustati trükitud etikettidega. Ühe säärase klaasikese omahind oli umbes 25 senti, kuid müüdi, nagu eelpool tähendatud, 3—4 krooni eest edasi. Pulbrite valmistamiseks osteti Tartus prov. Lille poolt klaaspudeleis müügile lastud nn. venituspulbrit, mis pakiti ümber pulbripakendisse. Üks selline pulber tuli neil endil maksma umbes 1 sent, kuid müüdi 10—30 senti eest tükk. Pulbreid müüdi peamiselt sissevõtmiseks ja vedelikke pealemäärimiseks, kuid mõnes kohas anti sama vedelikku ka sissevõtmiseks tilkade viisi. Selgus, et isikud olid klaasikesed tiisikushaigetelt võetud rögaproovist tühjendanud kusagil metsavahel ja need uuesti täitnud kaasakantavast suuremast pudelist omavalmistatud arstimatega ja need jälle kalli rohu pähe edasi müünud nii sissevõtmiseks kui pealemäärimiseks.

Manfred J-i juures leidis masinaga kirjutatud tunnistus, milles oli tähendatud, et ettenäitaja „K. Mihkel Deul“ on lubatud laboratooriumi arstimateid levitada. Tunnistusel leidis 2-sendine tempelmark ja allkirjana oli alla kirjutatud „Professor Jeiküll“.

Isikud seletasid, et nad sarnasel viisil omavalmistatud arstimateid levitanud peale Läänemaa ka Tartu-, Võru-, Harju- ja Saaremaal.

Ebaõigete arstimate pärast ei tulnud keegi politseile kaebama, kuid asi hakkas hargnema sellest, et J., S. ja Leida T. olid paaris kohas toiminud rahavargusi. Hiljem selgus, et ettevaatuse pärast olid salga juhi poolt igasugused vargused rohtude müümise ajal kõvasti keelatud.

Isikud võeti vastutusele KrS. § 51, 195, 197, 268 p. 3., 551 p. 2 ja 563 põhjal ja Tallinna Ringkonnakohus karistas neid järgmiselt: Voldemar T-t 4-aastase, Karl T-t 3-a., Manfred J-t 1-aastase, Leida T-t ja Linda S-i 8-kuise vangistusega.

juurde tuua, seletades, et ta mehe kurjuse ajab raha peale ja pärast nõidumist annab raha tagasi.

Samal päeval naine on toonudki veel 60 krooni ja siis soovitanud K. selle raha nõidumiseks jätta S-i kätte, öeldes, et ta ise olevat annud nõidumise otstarbel palju suurema summa S-i kätte. Pärast naise lahkumist jagasid K., U. ja S. naiselt saadud raha omavahel ja lahkusid Tõrvast.

Kahjukannataja seletas ülekuulamisel, et ta ise poleks usaldanud mustlannat, kuid K. ja U. on mõjutanud teda selleks ja on seletanud, et neil on mustlanna käes suurem summa raha ja et saavad selle tagasi pärast nõidumist. Kannatanu on laenanud nõidumiseks tarvismineva raha pangast. S. olevat lubanud temale raha tagasi anda pärast nõidumist. Kannatanu usalduse võitmiseks oli S. teinud mitmesuguseid nõidumisi veeklaasi ja kanamuna abil, kusjuures taskurätisse pandud ja seal kannatanu poolt purukstehtud munast tulnud välja mingi must kuju ja veeklaasis vesi on hakanud vahutama.

Toimijad: S., Helene — andmed käesolevas peatükis p. 1 all.

K., Marie, sünd. 23. juulil 1890, algharidusega, lõbumaja pidaja, viimasel ajal ametit ei ole, karistatud kelmuse eest.

U., Rosalie, sünd. 29. mail 1887, algharidusega, ametilt lihttöeline, karistatud varguse ja kelmuste eest — surnud.

4. 26. oktoobrist 1935 kuni 11. jaan. 1936 peteti mustlanna Helene S-i ja retsidivist Anna M. poolt Valgas kelleltki Karulast päritolevalt taluperenaiselt 195 krooni väärtuses raha ja kraami. 1935. a. oktoobrikuus on tulnud kannataja, kes põdenud mingit parandamata haigust, Valga linna, et siin pikendada vekslit. Tänaval on tulnud tema juurde keegi tundmatu naine, kes hiljem osutus Anna M-eks ja küsinud temalt üht tänavat ja hakanud siis seletama, et Valgas olevat keegi väga tark nõid, kes väga õieti panevat kaarte, ja tema soovivat selle nõia juurde minna ning kutsus ka kannatanu kaasa. Viimane on nõustunudki minema. Teel kannatanu on seletanud, et temal on mingi raske sisehaigus, millest teda ka arstid ei suutvat terveks teha. M. seletuse järgi oskavat see tark nõid igasuguseid haigusi ravida ja on pärinud ligemalt üht-teist tema haiguse käigust ja majanduslikest muredest. Jõudnud Põllu tän., on kadunud M. ära ja seal oli kannatanu juhutatud mustlanna Helene S-i juurde, kes temale oli pannud kaarte ja kohe seletanud tema haigusest. Mustlanna on pannud kanamuna rätikusse ja lasknud temal selle puruks tallata, siis

olnud munarebus üks väike must nukk. Mustlanna on seletanud siis, et tema haigus olewat kurjast. Haiguse arstimiseks olewat raha tarvis, sest haigust pidavat raha peale ajama, kuna teise inimese peale haigust ajades see inimene võivat hulluda. Mustlanna on võtnud siis temalt kaasasolnud raha kr. 8 ja on käskinud hiljem veel raha ja kuldasju tuua, et haigusest kiiremini terveks teha. Algul ta on kahelnud mustlanna arstimise oskuses. Jaamas ta on kohanud M-t, kes temale on seletanud, et temagi olewat maalt sõitnud linna mustlanna juurde ja viivat sellele raha, kuldasju ning pesu, mis kõik olewat nõidumiseks tarvis. M. seletuse järgi olewat mustlanna väga aus inimene ja olewat kõigile pärast nõidumist tagastanud raha ja muud asjad. Kannatanu usalduse võitmiseks on M. seletanud, et tema on Sangaste poolt suure talu perenaine. Kui nad siis seltsis on läinud mustlanna poole, olewat M. annud enne teda „targale“ paberisse mäsitud pakikese, öeldes, et selles olewat arstimiseks tarvisminev raha. M. lahkumisel on kannatanugi annud oma raha ja kuld-sõrmuse mustlannale. Kannatanu on toonud raha ja muid asju kr. 195 väärtuses.

Kui kannatanult enam midagi saada ei olnud, siis S. vältis kokkupuutumist kannatanuga ja laskis samas majas elutsevail avalikel naisil seletada, et mustlanna olewat sõitnud nõidumiseks Petseri.

Tabamisel S. tema poolt sooritatud kelmusi ei salanud ja seletas, et ta on sooritanud palju samalaadseid kelmusi, kuid kõigi kannatanute nimesid ta ei mäletavat. Pealeselle ta on noortele talutütardele toiminud hulgaliselt nõidumisi mehele saamiseks. Ihaldatud mehe saamiseks ta on käskinud tütarlastel suguosadelt karvad ära pügada ja temale anda, sest neid olewat tal tarvis Petseri kloostri nõidumiste sooritamiseks. S. seletusel ta on lasknud karvu pügada seepärast, et neil hiljem oleks häbi politseile avaldust teha.

Selliseid kelmusi on tema Valgas toiminud massiliselt, kusjuures kundesid on juhatanud tema juurde Anna M., M. K. ja R. U. Igalt nõidumiselt on tema saanud keskmiselt 20—30 kr. ja edasi-tagasisõidu Petseri.

Toimija d: S., Helene — andmed isiku kohta selle ptk. 1-ses punktis.

K., Marie — andmed isiku kohta selle ptk. 3-das punktis.

U., Rosalie — andmed isiku kohta selle ptk. 3-das punktis.

M., Anna Peetri tr. (hüüdn. „Võru-Ann“), sünd 12. 1. 1880, ametilt lihttööline, algharidusega, suuremalt jaolt elatub vargusist ja kelmusist, korduvalt nende süütegude eest karistatud.

5. 1936. a. sügisel liikusid Läänemaal taludes ringi kolm korralikult riietatud meest ja kaks naist. Mõnedes külates nad esinesid riigivalitsuse poolt kohale saadetud noorte arstidena, kes koguvad teateid maainimeste tervislikust seisundist ja annavad neile tasuta nõu ja juhatusi tervishoiulisis küsimusis. Nad toimsid näiliselt nii mees- kui naishaigete juures arstlikke ülevaatusi ja määrasid neile mitmesuguseid diagnoose.

Tavaliselt, peale haiguse „kindlakstegemist“, seletasid nad, et neil on kaasas haruldasi, tervekstegeva võimega, kalleid arstimeid, mis äsja leiutatud maailmakuulsate arstiteaduse professorite poolt ja mida pole veel apteekides müügil, ja kuigi need kord müügile lastakse, siis on need hinnalt palju kallimad.

Rohud olid pulbreis ja vedelikena, kusjuures viimased olid asetatud väikesisse, kinnilakitud klaasikesisse ja varustatud trükitud sildikestega: „Malinool“, „Remanool“, „Rheumatini“ j. t. Ka oli sildikestele trükitud, et rohi on leiutatud kuulsa professori poolt ja seda soovitatakse kõigile tarvitada. Hinnana oli trükitud kr. 2,50, 3,80 ja 4,00. Pulbrite hinnaks oli 10—30 senti tükk. Neid rohte osteti „arstidelt“ peaaegu igas talus, kusjuures seal, kus leidis raskemaid haigeid ja kus inimesed olid vähem arenenud, osteti tagavaraks kuni 20 kr. eest korraga.

Samad isikud esinesid teisel jälle loomaarstidena, müües lehmade ja hobuste ravimiseks tilku ja pulbreid.

Mõnes kohas esinesid isikud väljamõeldud asutise — „Tallinna Kesklaboratoriumi“ ametnikena, kes on saadetud maale uusi leiutatud rohte levitama.

Ilmnes ka kohti, kus need isikud olid esinenud Nõmme linna Tiisikushaigete Sanatooriumi praktikantidena, kes annavad tasuta nõu ja abi tiisikushaigeile ning korjavad tiisikuskahtlaseilt röga-proove analüüsimiseks, ja kui ilmnevat rögas tiisikuse batsille, siis viiakse haige riigi kulul sanatooriumi tasuta ravimisele. Kuni sanatooriumi paigutamiseni vajavat haige häid rohte ja selleks müüdi kaasasolnud kalleid pulbreid. Ka kirjutasid nad välja rohusedeleid, milledega käskisid apteekidest rohtu osta.

Jälgede segamiseks ei käidud talusid läbi järjestikku, vaid jäeti mõned vahele, kusjuures järgmisse külla minnes vahetati üleriideid, peakatteid, prille j. m.

Allkonstaablite ettevalmistuskursuse 1. lend koos Politseikooli juhtkonnaga

Lõppes allkonstaablite 1. ettevalmistuskursus

Siseministri otsusega 24. märtsist s. a. korraldati Politseikoolis 12. aprillist — 25. maini allkonstaablite ettevalmistuskursus, kuhu oli lähetatud kõigist prefektuuridest kokku 36 ametnikku: 22 allkonstaablit, 6 vanem-kordnikku ja 8 kordnikku.

Kursus taotles lähetatuile anda viimistlust allkonstaablilt nõutavais teenistusalaseis teadmises ja nimelt säärasel määral, et nad suudaksid laitmatult töötada konstaabli ajutiste asetäitjatena.

Sellest lähtudes täiendati kursuslaste teadmisi postiteenistuse korrastuse, kontrolli ja liiklusalal kõrval ka uute administratiivalal ilmunud seaduste tõlgendamises ja rakendusoskuses ning kriminaalõiguslike normide kvalifitseerimises.

Juurdluse toimimise alal tutvustati kursulasil juurdluses esinevate määruste koostamisega ning pandi erilist rõhku vaatluse objektiivsele protokollimistehnikale ja sündmuskoha plaanistamisele.

Et kursulasil kui nooremis juhtides süvendada distsipliinitunnet ning anda enesekindlust ja resolutsust korralduste tegemises, oli kõigil lähetatuil kursuse kestel kohuslik elamine kooli internaadis, kusjuures nad olid allutatud täielikult kooli sisekorrale.

Enesekaitse võtete käsitamise tundides harjutati rööbiti ka lööginuia käsitemistehnikat ning anti juhiseid uute käsiraudade ja transportkettide kasutamises.

Pärast intensiivset õppetööd, mille kõrval kursulasil tuli täita vabast ajast liiklusnädala kestel tänavliiklemise õiget juhtimist, korraldati kursuse lõpul 26. mail politseidirektorilt määratud katsekomisjonilt katsed kursuslaste teadmiste kontrollimiseks. Katsekomisjon tunnustas 16 kursulase teadmised heaks, kuna ülejäänute — rahuldavaks. Kursuse kuulasad läbi järgmised ametnikud:

Tallinna-Harju prefektuurist: Andrei Enno, Johannes Kivimägi, Johannes Mandre, Alfred Hütt, Jüri Poolma, August-Eduard Tulpe, Oskar-Friedrich Kaarma, Karl Saar, Hans Laks, August-Arved Kaidme, Eduard Joost, Johannes Horn, Anton Madjak, Robert-Arnold Talve, Siim Jaagumets, Herman Adamson, Enn Talvar, Endel Tendre, Rudolf Kuut, Artur Liivak, Ermi Juhandi, Eerik Plank, Jaan Nõmm, Eduard Külvet, Alfred Kaiv, August Nüüd, Johan Jaansalu, Arvo Vahur, Aleksander Kotkas, Vladimir Ahas, Jaan Merendi, Eduard Kaer, Henn Reimal, August Korp ja Johannes Kurelauk.

Järgmine allkonstaablite ettevalmistuskursus alustas õpetegevust 30. mail s. a.

Juhiseid koduseks võimlemiseks

E. KOLMPERE

IV järg.

Juhiseid harjutajaile:

1) Vaata joonist, loe läbi allpooltoodud harjutuse kirjeldus ja talita selle järgi; 2) täida harjutusi numbri järjestuses ja selliselt, et ei tekiks pikki vaheaegu üksikuile harjutusile; 3) kasuta vaheldumisi ühel päeval üht tunnikava, teisel — teist; 4) harjuta iga päev; 5) 10—16 X tähendab — harjutada vähemalt 10 korda; 6) kere painutamisel või kallutamisel — hinga välja ja sirutamisel — sisse; 7) P. + W. tähendab, et harjutust tuleb täita parema ja vasaku käe või jalaga, või et harjutust saab täita kahele poole; 8) kus on joonisel spiraalkujuline märk, siis vetru 3—4 korda.

Tervisnõuded: 1) harjutaja kandku võimalikult kergest riietust, mis harjutamist ei takista. Riietuse juures jätta ära igasugused esemed, mis takistavad vereringlust harjutusil (nagu sukahoidjad, vööd j. m.); 2) harjutada värskes õhus või ruumis, kus puhas õhk; 3) tuju ta või väsinuna mitte harjutada; 4) äsjasõnult mitte harjutada (pärast söömist võib harjutada võimlemises 1½—2 tunni möödumisel, millal toit on enamvähem seeditud; 5) pärast võimlemist pesta keha sooja või toas seisnud veega, kuivatades ja hõõrudes keha kareda räti-kuga. Pärast pesemist kohe riietuda.

Harjutuste kirjeldus.

7. tund (joonised vasakul)

I harjutus: harkseisus, käed ülal rööbiti, kallutada kere vasakule ja paremale ä 10—16 korda.

II harjutus: püstasendis, käed ülal sõrmseongus, viia käed alla ja sirutada jalg käte vahelt ette välja. Täita 8—12 korda parema ja vasaku jalaga.

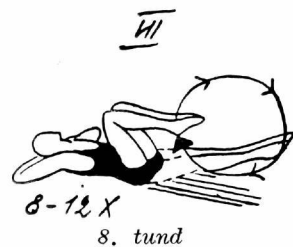
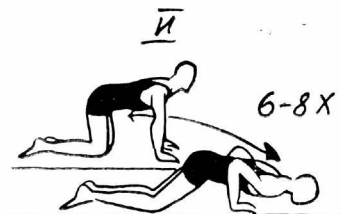
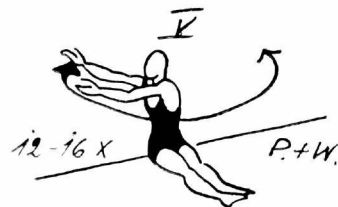
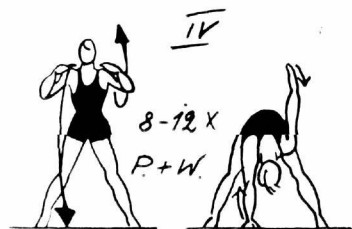
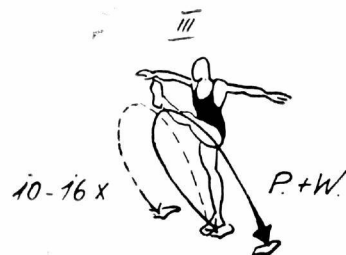
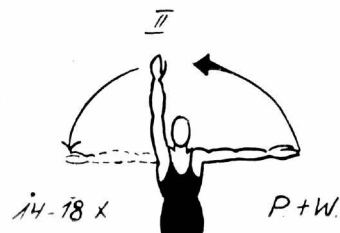
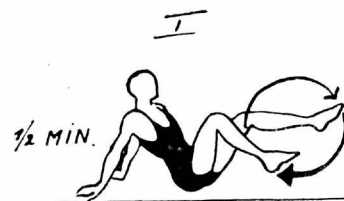
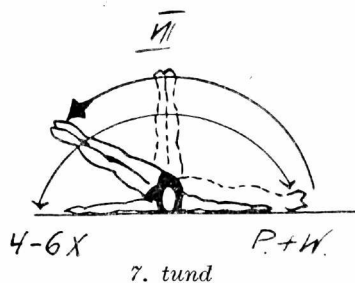
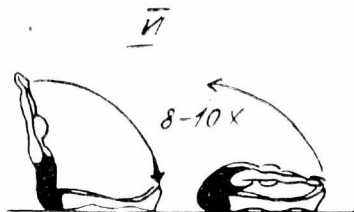
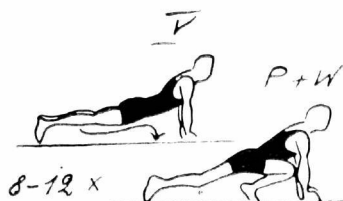
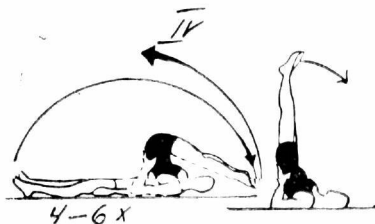
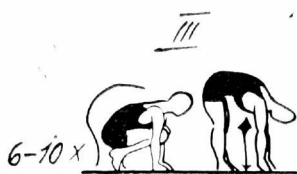
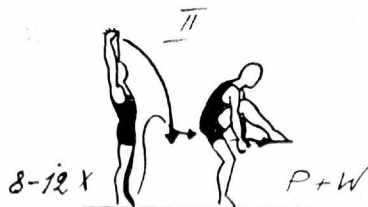
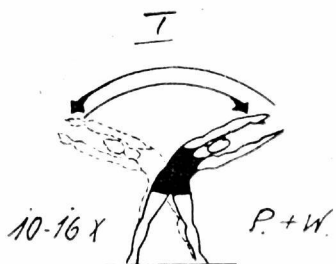
III harjutus: tugikükk-asendist ajada jalad põlvest sirgu ja seejärel laskuda lähteasendisse. Harjutuse täitmisel ei tohi käed vabane da pörandalt. Täita hoogsalt 6—10 korda.

IV harjutus: selili lamangasendist tõsta sirged ja kooshoitud jalad üles, ning viia üle pea pörandale. Seejärel asetada käed puusade alla toeks ja sirutada jalad ja keha üles küünal asendisse ning sealt jällegi lähteasendisse. Täita 4—6 korda.

V harjutus: eestugilamangasendis viia vaheldumisi parem ja vasak jalg keha alla ja jalle lähteasendisse tagasi. Täita 8—12 korda.

VI harjutus: istesendis, käed ülal, painutada kere ette alla, nii et käed puudutaksid jalavarbaid. Harjutusel hoida jalad põlvest läbi surutult sirged. Täita 8—10 korda.

VII harjutus: selili lamades, käed kõrvale väljasirutatult peopesad pörandal, tõsta ja-

Keskkogu Kultuurseksioon

korraldab võistluskirjutuse

Keskkogu Kultuurseksiooni käesoleva aasta eelarves on ette nähtud kr. 355.— auhindadeks võistluskirjutuste korraldamisel politseiametnike keskel. Sellest summast on kolm auhinda — kr. 100.—, kr. 75.— ja kr. 50.— ette nähtud teadusliku uurimuse laadsete ulatuslikemate kirjatööde honoreerimiseks ning kaks korda kolm auhinda — kr. 30.—, kr. 25.— ja kr. 15.— väiksemas ulatuses praktilisi ülesandeid lahendavate kirjutuste eest.

Võistluskirjutuste seeria avamiseks Keskkogu Kultuurseksioon 20. mail s. a. otsustas:

„Kuulutada välja võistluskirjutus auhinnatööks auhindadega: I kr. 100.—, II kr. 75.— ja III kr. 50.—. Võistluskirjatöö pealkirjaks valida „Politsei osa suuremate rahvakogunemiste puhul.“

Võistluseks seada järgmised tingimused:

1) Võistluskirjatöö peab andma ülevaate politsei poolt tarvitusele võetavaist korraldusist, abinõudest ja üldse politsei tegevusest korra ja julgeoleku hoidmises suurematel rahvakogunemistel;

2) töö tuleb saata hiljemalt 1. detsembriks 1939 Keskkogu Kultuurseksiooni nimel märgitult varjunimega, millele lisada varjunimega tähistatud kinnises ümbrikus autori õige nimi, amet ja elukoht;

3) Võistlusest võivad võtta osa ametis olevad ja pensioneeritud politseiametnikud;

4) sissetulnud võistlustööde hindamist toimetab Keskkogu Kultuurseksioon.

Esimees: (allkiri.)

Liikmed: (allkirjad.)

Sekretär: (allkiri.)”

Auhinnatud töid võidakse avaldada „Politseilehes“, mil puhul auhinnale lisandub veel tavaline reatasu. Väiksemate kirjutuste teemad avaldatakse lähemal ajal.

A. LIIT,

Keskkogu Kultuurseksiooni sekretär.

lad kooshoitult, sirgelt püstloodis üles ja kallutada aeglaselt külgsuunas vasakule ja paremale pörandale. Harjutuse täitmisel ei tohi käed vabaneda pörandalt ja jalad olgu kogu aeg koos hoitud ja põlvest sirged. Täita 4—6 korda.

8. tund (joonised paremal)

I harjutus: istesendis, käed toetunult taha, tõsta jalad üles ja teha jalgadega jalg-rattasõidu liigutusi $\frac{1}{2}$ minutit.

II harjutus: püstasendis, käed olavöö kõrgusele külgedele väljasirutatult, lüüa vahelduvalt parem ja vasak käsi hoogsalt üles ja lähteasendisse tagasi. Täita 14—18 korda.

III harjutus: püstasendis, käed kõrval, heita hoogsalt põlvest läbisurutud sirge jalga ette üles ja seejärel astuda külgsuunas samale

jalale. Harjutus täita vahelduvalt parema ja vasaku jalaga 10—16 korda.

IV harjutus: harkseisus, käed sõrmeotstega õlgadel, painutada kere ette, alla ja puudutada ühe käega pörandat, teist kätt samal ajal lüües taha — üles. Harjutus täita vahelduvalt parema ja vasaku käe puudutamisel.

V harjutus: istesendis, mõlemad käed rööbiti vasakul küljel, heita käed hoogsalt paremale küljele ja aegsalt jälle lähteasendisse tagasi. Harjutus täita paremale ja vasakule küljele 12—16 korda.

VI harjutus: pinkasendist viia keha ette rinnaga pörandale ja tagasi lähteasendisse. Täita 6—8 korda.

VII harjutus: selili lamades, käed kukla taga pea all, ringitada põlvedest kooshoitud jalga 8—12 korda.

Ülal: 100 m jooks kandamiga; all: 5 km rännak; p a r e m a l: teivaskaugushüpe

Teenistusalasel kuuevõistlused

TALLINNA POLITSEIS

5. ja 6. juunil s. a. korraldas Tallinna Politseiametnike Kogu Spordisektsioon politseiüksuste vahelised teenistusalasel kuuevõistlused. Võistluste kavas oli: 1) lahinglaskmine püstoleist, 2) teatejooks 5×100 m, 3) õppekäsigranaadi kaugusvise paigalt, 4) teivaskaugushüpe, 5) 100 m jooks kandamiga (30 kg liivakott) ja 6) 6 km rännak.

Lahinglaskmine toimus K. L. laskerajal Nõmmel — Mustamäel, rännak — Pirital ja ülejäänud alad — „Kalevi“ väljakul.

Võistlused viidi läbi mitmevõistluse põhimõtetel, s. o. iga võistlusest osavõtja üksus pidi võtma osa kõigist võistlusaladest täisarvuliselt, s. t. üksuse meeskonna liikmete arv ühel võistlusalal ei tohtinud olla vähem kui 5 ja mitte rohkem kui 7, kusjuures üksusel oli lubatud komplekteerida meeskonda iga võistlusala jaoks eri koosseisus. Kõik võistlusalad sooritati vormis ja rakmeis.

Võistlused toimusid Politseiametnike Keskkogult väljapandud rändarvuhinnale. Peale selle olid üksikauhinnad iga ala kolmele parimale.

Paremuse hindamisel üksuste vahelise paremuse selgitamisel üksikvõistlusalal arvestati la-

hinglaskmises, 100 m jooksus kandamiga, teivaskaugushüppes ja granaadiviskes iga üksuse viie parima võistleja tulemuste summa üksikalal, milline summa, suhteliselt teistelt üksustelt saavutatud tulemustega, määras paremuse järjekorra punktides. Patrull-rännakvõistlusel arvati üksuse tulemuseks patrulli 5-da mehe aeg, kuna teatejooksus 5×100 m oli üksuse tulemuseks meeskonnalt saavutatud üldaeg. Üksuste vahelise lõpliku paremuse andis igalt üksuselt üksikaladel saavutatud punktide summa.

Võistlusist võttis osa viis politseiüksust 63 võistleja koguarvuga.

Võistlusil püstitati kaks uut rekordit: teivaskaugushüppes kordnik E. Männikult (6. pol.-jšk.) 7 m 32 sm ja 6 km patrull-rännakus 2. pol.-jšk. meeskond, koosseisus: konstaabel E. Prööm, kordnikud E. Sarnit, J. Eliste, H. Küber, E. Tarto, T. Tambur ja V. Salur, sooritades distantsi uue rekordajaga 25 m. 01 sek.

Politseiüksuste vahelise võistluse võitis 3. pol.-jaosk. meeskond, saavutades üldkokkuvõttes 23 punkti. Teisele kohale tuli läinud-aasta võitja — 2. pol.-jaoskonna meeskond, 21 punktiga, kolmandale kohale — Reservi jaosk. meeskond, 21 p., neljandale — 6. pol.-jaosk. meeskond 13 p. ja viiendale — poliit. pol. meeskond 12 punktiga.

TEHNILISI TULEMUSI

1) lahinglaskmises püstolist: I reservi jaoskonna meeskond, koosseisus: konstaabel A. Siimut, v.-kordnik A. Madjak, kordnikud A. Raag, E. Aren ja J. Lehtpuu, üldsumma 192 silma, II poliitilise poliitsei meeskond — üldsumma 182 silma, III 3. pol.-jaosk. meeskond — üldsumma 160 silma;

Hea nõuanne.

Et säilitada hambaid terveina, puhastage neid Chlorodont-hambapastaga. Puhastades neid järjekindlalt Chlorodont-hambaharjaga ning loputades suud Chlorodont-suuveega, teie väldite ka halva sulõhna tekkimise, mis on ebameeldivaks paheks nii paljudel.

LAB. „LEO“, Tallinn.

Hambapasta

Chlorodont

üksikalaselt: I kordnik A. Raag — reservi jaosk. — 50 silma, II v.-kordnik A. Madjak — reservi jsk. — 44 silma, III v.-agent H. Sürma — pol. pol. — 41 silma;

2) teatejooksus 5×100 m: I 2. pol.-jaosk. meeskond, koosseisus: konstaabel E. Prööm, kordnikud E. Sarnit, J. Eliste, V. Sulev ja H. Kübbar, aeg 1 m. 06,2 sek., II 3. pol.-jaosk. meeskond — aeg 1 m. 06,7 sek., III poliitilise pol. meeskond — aeg 1 m. 07,5 sek.;

3) õppekäsigranaadi kaugusvise paigalt: I 3. pol.-jaosk. meeskond, koosseisus: konstaabel A. Puppert, kordnikud A. Raidma, R. Perandi, A. Redel ja L. Meos — üldtagajärg 222 m, II reservi jaosk. meeskond, üldtagajärg 213,5 m., III 6. pol.-jaosk. meeskond, üldtagajärg 209,5 m.;

üksikalaselt: I kordnik A. Raidma — 3. pol.-jšk. — 48 m. 58 sm, II kordnik A. Raag — reservi jaosk. — 46 m. 73 sm, III allkonst. A. Ausmaa — reservi jšk. — 46 m. 69 sm;

4) teivaskaugushüpe: I 2. pol.-jaosk. meeskond, koosseisus: kordnikud E. Sarnit, J. Eliste, V. Alba, H. Kübbar ja T. Tambur, üldtagajärg — 32 m 25 sm, II 3. pol.-jaosk. meeskond, üldtagajärg — 32 m 10 sm, III 6. pol.-jaosk. meeskond, üldtagajärg — 31 m 50 sm;

üksikalaselt: I kordnik E. Münni — 6. pol.-jšk. — 7 m 32 sm (u. r.), II konstaabel A. Puppert — 3. pol.-jšk. — 7 m 12 sm, III allkonst. A. Ausmaa — reservi jšk. — 6 m 91 sm.

5) 100 m jooks kandamiga (30 kg): I 3. pol.-jaosk. meeskond, koosseisus: konstaabel A. Puppert, kordnikud L. Meos, A. Raidma, J. Harrak ja A. Raudsepp, üldaeg 1 m. 21,3sek., II reservi jaosk. meeskond, üldaeg 1 m 22,3 sek., III 2. pol.-jaosk. meeskond, üldaeg 1 m. 24,5 sek.;

üksikalaselt: I konstaabel A. Puppert — 3. pol.-jšk., aeg 15,4 sek., II kordnik E. Münni — 6. pol.-jšk., aeg 15,7 sek., III kordnik E. Sarnit — 2. pol.-jšk., aeg 16,4 sek.;

6) 6 km patrull-rännak: I 2. pol.-jaosk. meeskond, koosseisus: konstaabel E. Prööm, kordnikud J. Eliste, H. Kübbar, E. Tarto, T. Tambur, V. Salur, E. Sarnit, aeg 25 m 01 sek. (u. r.), II reservi jaosk. meeskond, aeg 26 m 48 sek., III 6. pol.-jaosk. meeskond, aeg 28 m. 20 sek..

Võistlusi oli jälgimas rohke arv pealtvaatajaid ja kaasteenijaid eesotsas võistlevate üksuste juhtidega.

Murdmaajooksu võistlus Viru-Järva prefektuuris

Mais korraldas Rakvere Politseiametnike Kogu Spordisektsioon Viru-Järva prefektuuri adm.-piirkonnas asuvate politseiüksuste vahelise 5 km murdmaajooksu võistluse Rakveres, Politseiametnike Keskkogult väljapandud rändkarikale. Võistlusest võtsid osa kõik prefektuuri välispolitsei jaoskonnad, kokku üle 20 jooksja. Jooksu lähe ja lõpp oli Rakvere staadionil, kuna võistlusraja keskosaks oli raskelt läbitav murdmaastik.

Kuna meeskonnad kohtadel juba varakult alustasid treeninguga ja iga jaoskond oli välja saatnud oma parimad, siis kujunes võistlus üksuste vahel pinevaks ja seetõttu ka jooksuajad tulid eelmiste aastatega võrreldes tunduvalt paremad, kusjuures võistlusrada oli sama, mis eelmisel aastail. Parimaks üksuseks osutus Rakvere politseijaoskond, kelle meekonna kolme jooksja aegade summa oli 54 minutit, võites teiskordselt Keskkogult väljapandud rändkarika. Individuaalselt oli parim konst. Evgeni Raid Väike-Maarja pol.-jaoskonnast, ajaga 16 min. 49 sek.

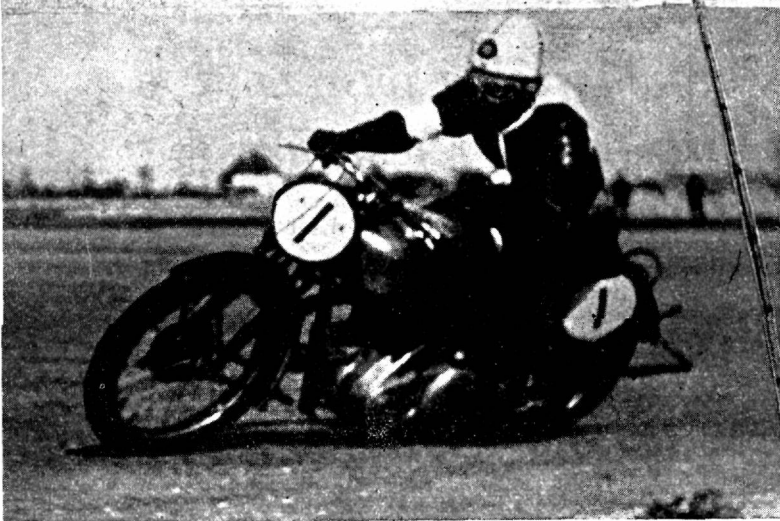
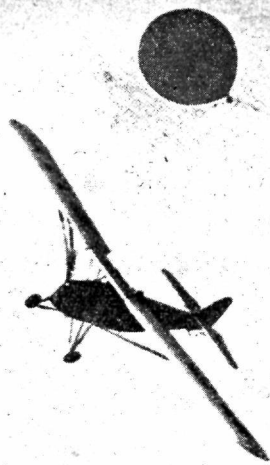
Tehnilisi tulemusi:

I. Rakvere pol.-jaoskonna meeskond, koosseisus: konstaablid T. Rass ja K. Parveots ning kordnik J. Leipalu, üldajaga 54 minutit,

II. Paide pol.-jaoskonna meeskond, koosseisus: konstaablid V. Eelnurme ja M. Ott ning kordnik V. Aulik, üldajaga 56 min. 31 sek.,

III. Tapa pol.-jaoskonna meeskond, koosseisus: konst. A. Anelin, kordnikud V. Parind ja K. Tihemets, üldajaga 59 min. 37 sek.,

IV. Väike-Maarja pol.-jaoskonna meeskond, koosseisus: konstaablid E. Raid, J. Puustusmaa ja H. Auksi, üldajaga 63 min. 20 sek.,

11. juunil toimus Tallinnas lennupäev suure rahvahulga osavõtul. Ülal: lennuk pöördepunktil; all: mootorrattur O. Veldemann tsiklil

V. Türi pol.-jaoskonna meeskond, koosseis: konstaablid F. R ä g o ja G. V ö r k ning kants.-am. L. R a n n u, üldajaga 65 min. 18 sek.

Peale Keskkogult väljapandud rändkarika oli kohalikult Kogult välja pandud ka individuaalauhindu parimaile jooksjaile, mis Kogu esimees prefekt A. L a d v a andis pärast võistlust võitjaile üle.

Murdmaajooks Petseris

Maikus korraldati Petseris Petseri-Võru prefektuuri administratiivpiirkonnas asuvate politseiüksuste vaheline 5 km murdmaajooks, millest võttis osa 7 üksust ä 3 võistlejaga Politseiametnike Keskkogu rändauhinnale.

Esimeseks tuli kolmandat korda järjest prefektuuri meeskond, kuhu kuulusid ratsareservi politseiametnikud konst. P. R a i k ü l a, van-

kordn. A. L e e m e t ja kordn. V. L e p i s k üldajaga 50.48,9 min., võites jäävalt rändauhinna. Teiseks tuli Petseri pol.-j sk. meeskond koosseisus: van.-kordn. A. V a r e ja k.-ametnikud E. K a l d ja A. K a r i m o, üldajaga 53.26 min., ja kolmandaks Põlva pol.-j sk. koosseisus: konstaablid J. J ä r v a l a, A. T u l n o l a ja A. L u i t s a l u, üldajaga 55.07 min.

Individuaalselt osutusid kiireimaiks: 1) konst. P. R a i k ü l a, aeg 16.09 min., 2) kordn. V. L e p i s k, aeg 16.35 min., ja 3) k.-am. E. K a l d, aeg 17.24 min.

Petseri ja Võru Kogude poolt olid annetatud oma Kogu parimale neljale jooksjale individuaalauhinnad, mis pärast võistlust anti kätte Petseri-Võru prefekti R. K a r d'i poolt.

Politsei ratsareserv võitis „Petseri kapa“

18. mail s. a. korraldas 3. Suurtükiväe grupi 1. patarei Petseris ratsavõistlused, millest võtsid osa peale kohalike ratsasportlaste ka Tartu ja Võru 3. Suurtükiväe üksuste ohvitserid ja allohvitserid.

Nimetatud ratsavõistlused on olnud igal aastal Petseris sportlikuks suursündmuseks, mida tuleb vaatama rohkesti inimesi ka Petseri- ja isegi Võrumaalt. Ratsasporti populariseerimises Petseris evib suuri teeneid praegune 1. patarei ülem kapten V. O l v e t, kes on olnud võistluste tegelik korraldaja ja juht. Peakohunikuks oli Petseri-Võru prefekt R. K a r d, kes toimis tuntud täpsuse ja erapooletusega.

Hüasa ilma tõttu õnnestusid võistlused kõigiti suurepäraselt. Pealtvaatajaid oli 3500—4000, missugune arv Petseri kohta on erakordselt suur. Võistluste kestel tuli ette eriti rohkesti kukkumisi, mis kõik lõppesid õnnelikult.

Võistlejad olid jagatud klassidesse: A klass — ohvitserid, konstaablid ja portupei-aspirandid, B klass — veeblid, seersandid ja kordnikud ja C klass — ajateenijad ja malevlased.

Võistluste naelaks kujunes sõit „Petseri kapa“, millest võtsid osa 1. patarei, 7. Jal. rüg. ratsakomando ja Petseri-Võru prefektuuri ratsareserv. Rändauhind — väärtuslik hõbekapp — on välja pandud 1936. a. ühiselt Eesti Panga Petseri Osakonna, Petseri Linnavalitsuse, Petseri Maavalitsuse ja Petseri Ühispanga poolt ja seda on varem võitnud ratsareserv üks kord ja 7. Jal. rüg. ratsakomando kaks korda.

Iga üksus võttis võistlusist osa kolme võistlejaga, kes järgemööda ületasid ettenähtud takistused. Punktide arvutamisel luges takistuste mahaajamine ja sõiduaeg. Käesoleval aastal oli favoriidiks patarei, kuid juba esimesel patarei sõitjal hakkas hobune tõrkuma ja kui sellele järgnes veel kukkumine, jäid võistlemise esikoha pärast ratsakomando ja -reservi meeskond. Võistlus nende vahel oli nii pinev ja tasavägine, et kuni viimase tõkke ületamiseni polnud selge kumb võidab.

Võitjaks tuli Petseri-Võru prefektuuri ratsareservi meeskond koosseisus: konst. P. R a i k ü l a hobusel „Herma“, van.-kordn. A. L e e m e t hobusel „Attila“ ja kordn. J. R a i g l a hobusel „Ants“, kes said kokku 1,25 karistuspunkti. Nii väheste karistuspunktidega pole

senini „Petseri kapp“ võidetud. Teiseks tuli 7. Jal. rüg. ratsakomando 4,5 karistuspunktiga ja kolmandaks 3. Suurtükiväe grupi 1. patarei 37 karistuspunktiga.

Individuaalselt olid „Petseri kapas“ parimaiks: 1) kordn. J. Raigla hobusel „Ants“, aeg 58,0 sek., 0 kp., 2) seersant Kivastik hobusel „Ordinaator“ (1. patarei), aeg 59,3 sek., 0 kp., ja 3) konst. P. Raiküla hobusel „Herma“, aeg 59,4 sek., 0 kp., kes said ka individuaalauhindu.

Teistel aladel, mis toimusid enne „Petseri kapa“ võistlust, kujunesid tulemused järgmisi:

A klassis: 1) ltn. V. Hannula hobusel „Pupsik“ (Tartu), 0 kp., 2) ltn. A. Kullam hobusel „Mann“ (Võru), 4 kp., ja 3) konst. P. Raiküla (Petseri) hobusel „Attila“, 4 kp.;

B klassis: 1) seersant O. Pirn hobusel „Tera“ (1. patarei), 0 kp., 2) kordn. J. Raigla, 0 kp., ja 3) veebel A. Kiibits hobusel „Vasar“ (Tartu), 0 kp.;

C klassis: 1) n.-seersant Veelma hobusel „Trikk“ (ratsakomando), 0 kp., 2) mlvl. Paabo hobusel „Värten“ (Petseri), 0,25 kp., ja 3) rms. Teder hobusel „Muri“ (ratsakomando), 0,75 kp.

Kombineeritud teatesõidu — jalamees, rattur ja ratsanik — võitis 7. Jal. rüg. ratsakomando, kuna arvataval võitjal ratsareservi meeskonnal äpardus jalgrattasõit.

Lõppeks demonstreeriti 1. patarei lahtisele tulepositsioonile asumist koos tulistamisega paupadruneist.

Pärast võistlusi järgnes koosviibimine ohvitseride ja allohvitseride kasiinos võistlejaile, kohtunikele ja kutsutud külalisile.

Kergejõustiku võistlused VILJANDIS

3. skp. korraldas Viljandi Politseiametnike Kogu Viljandi staadionil Viljandi Politseiametnike Kogu liikmised vahelised kergejõustiku võistlused. Võistlusile oli välja pandud kuuetele paremale Kogu liikmele individuaalauhindad, kusjuures punkte arvestati I koht 5 punkti, II koht 4 punkti j. n. e. Parimaks sportlaseks osutus Viljandi politseijaoskonna kantselei- ametnik H. Koik, saavutades 29 punkti, 2) konst. H. Räitsak, 24 p., 3) G. Auli, 20 p., 4) konst. V. Raidla, 18 p., 5) konst. A. Rajulaid, 11 p. ja 6) konst. A. Voltre — 9 p.

Individuaaltulemused:

100 m. jooksus: 1) k.-am. H. Koik 12.2, 2) konst. G. Auli 12.4 ja 3) konst. A. Rajulaid 12.8;

kaugushüppes: 1) k.-am. H. Koik 5.59, 2) konst. A. Voltre 5.22 ja 3) konst. G. Auli 5.13;

kõrgushüppes: 1) k.-am. H. Koik 1.80, 2) konst. A. Rajulaid 1.50 ja 3) konst. G. Auli 1.45;

teivaskauguses: 1) k.-am. H. Koik 6.96, 2) kordnik E. Tamm 6.50 ja 3) konst. A. Voltre 6.22;

kuulitõukes: 1) konst. H. Räitsak 11.54, 2) konst. V. Raidla 10.98 ja 3) k.-am. H. Koik 10.96;

Ratsareservi meeskonnale antakse üle „Petseri kapp“. Vasakult: konst. P. Raiküla, v.-kordn. A. Leemet, kordn. J. Raigla ja seers. Kivastik.

kettaheites: 1) konst. H. Räitsak 37.90, 2) konst. V. Raidla 34.88 ja 3) konst. G. Auli 31.06;

odaviskes: 1) konst. H. Räitsak 47.45, 2) konst. E. Raja 39.75 ja 3) konst. A. Rajulaid 39.60;

granaadiheites hoota (kaigas): 1) konst. H. Räitsak 49.70, 2) kants.-am. H. Koik 46.90 ja 3) konst. V. Raidla 45.80;

1500 mtr. jooksus: 1) konst. Haldma 5.21, 2) konst. E. Kuik 5.27 ja 3) konst. E. Raja 5.28.

Valga politseirahvas — turistidena

Valga Politseiametnike Kogu korraldusel toimus 3. ja 4. juunil piirilinna politseiperele pikem ekskursioon omnibusel Lõuna-Eesti kauni- maise kohtadesse.

Ekskursioonist võttis osa Valga kriminaal-, välis- ja raudteepolitsei ning Tõrva jaoskonna politseiametnikke koos perekondadega, kokku 49 inimest.

Et selliseks pikaks, ligi 500-km. matkaks aeg oli lühike, siis üksikute kohtade vaatlemiseks tuli aega äärmuseni piirata ja ekskursiooni eesmärgiks oligi saavutada kinofilmiline ülevaade läbikäidud kohtadest.

Marssruut läks Mõniste kaudu Eesti „tuhande-järvemaale“ — Rõuge ja sealt edasi suurele Munamäele. Seal paelus eriti huvi uus, võidupäevaks lõplikult valmiv umbes 25 m kõrgune, massiivne kivist vaatetorn, mis on ehitatud Võru Maavalitsuse poolt majanduslikul teel umbes 6 m sügavusele alusele Munamäe savisesse pinda.

Töödejuhataja loal võimaldati ka vaatetorni tipust vaadelda vaheldusrikast Võrumaa maastikku.

Edasi suundus reis Vastseliina kaudu Van-Irboskasse ja Vene piirile, õhtuks jõuti Pet-

Ekskursandid Petserist ärasõidul.

serisse. Sõit läbi mägise maastiku, mäest üles ja alla, mööda metsade, põldude ja järvede vahelt looklevat teed, kus silmal igal „sammul“ oli midagi uut näha, ja hiljem piki nõörsirget omaaegset Riia-Pihkva kiviteed, jättis unustamatu mulje.

Petseris külastati kloostrit ja vaadeldi viimase tuleõnnetuse jälgi, mis pakub masendavat pilti.

Pärast kosutavat ööpuhkust Petseri gümnaasiumis korraldatud turistide kodus jätkus järgmisel hommikul reis, kusiuures peatuti Põhja-Laagris, Võõpsus, Rāpinas, Mehikoor- mas, Taevaskojas, Põlvas, Kanepis, Otepääl, Pühajärvel ja Sangaste lossis, kust hilisõhtul saabuti tagasi Valka.

Et ilm oli huvireisiks soodus ja marssruut oli valitud huvitav, siis möödus kõik heas meeleclul ja ringreis oli mõnusaks vahelduseks ke- set igapäevast tööd.

„Lendavad politseijaamad“.

Paljude teiste kuritegevuse vastu võitlemise vahendite sarjas Clevelandi linn (Ameerikas) kavatseb kujundada laialdase ja mõjuva politseiraadio süsteemi, mille kandva osa moodustaks umbes 150 raadio-vastuvõtteseadega varustatud politseiautot. Selle kava teostamisel ei tarvitse ükski Suur-Clevelandi elanikest tulevikus oodata üle ühe minuti politsei abi, kui ta seda telefoniteel kutsub. Kutsega tuleb pöör- duda politsei keskbüroosse, kus valveametnik valgussignaalidega varustatud linnaplaani järgi teeb momentaanselt selgeks, milline teenistus- viibivaist politsei raadioautodest viibib kutse- saatjale kõige lähemal ning annab sellele ring- häälingu kaudu käsu kohalesõitmiseks. Auto

meeskond koosneb 3—4 mehest. Praktiliselt tä- hendaks see politsei patrullteenistuse üleviimist autodele.

Palja jala jälg mõrvari avastajana.

Möödunud aastal oli Massachusettsi kõrgemas kohtus arutusel tapmisasi, mis oli toimitud vannitoas, mille põrand oli kaetud linoleumiga. Tapmiskohal linoleumil avastati nimelt palja jala jälg, milles papillaarjooned olid küllalt sel- ged; viimased ühtusid kellegi Bartolini nime- lise isiku jalataalla papillaarjoontega, kuid isik ise salgas. Kohus asus seisukohale, et jalatal- dade papillaarjoonestik evib sama tõendusvõime nagu näpujäljedki ning langetas süüdimõistva otsuse. Seesuguseid juhtumeid on seni jälita- mispraktikas võrdlemisi harva ette tulnud.

Kohtuarstlikud ja -tehnilised uurimused Egiptuses.

Nagu „Arch. f. Kriminol.“ teatab, on kohtu- arstliku ja -tehnilise ekspertiisi ala Egiptuses teinud suuri edusamme. Kohtueksperdid tööta- vad eraldi prokuratuuri ja alluvad vahetult kohtuministeeriumile. Ekspertide arv oli 1934. aastal: kohtuarste 24 (1920. aastal — 3), keemikuid 9 (1920. a. — 2), bakterioloogid 2 ja radioloogid 2. Selle tagajärjel olevat eks- pertiiside arv viimaseil aastail tunduvalt tõus- nud.

Politsei truud teenijad.

Philadelphia politseipäeval ühendriiges de- monstreeriti publikule politseikoerte võimeid mitte ainult kurjategijate jälgede leidmisel, vaid ka hädasolijate abistamisel. Ameerika kuulsaim politseikoer on „Lady“. Tema kohta kinnitatakse, et ta oskavat põlevast majast välja tuua mitte ainult sinna unustatud väikesi lapsi, vaid ta vedavat enese järel treppidest alla ka meelemärkuse kaotanud täiskasvanuid.

Inglaste iga-perekonna-varjend.

Sõja korral karta olevate õhustkallaletun- gide vastu ettevalmistamiseks propageeritakse Inglismaal elanike omaabi ka varjendite ehitam- miseks. Kõigile elanikele ei jätku ruumi üld- varjenditeis. Inglismaa linnad on suure pind- alaga, sest inglane armastab elada ühe-pere- konna-majas ja evida maja kõrval aeda.

Kuna õhustkallaletungide puhul pomme võib sattuda ka neisse linnaosisse, ehitavad elanikud iga perekonna jaoks varjendi. Paksust tera- sest pressitud varjendikere osad on müügil ja neid tarvitseb vaid kokku panna. Varjend kaet- takse mullaga ja tehakse pommikindlaks liiva- kottidega.

Murdvargus kinnastatud kätega.

Gotenburgis (Rootsis) avastati ühe murdvarguse puhul varguskohal näpujälje fragmendid, mis poli- tsei võttis kaasa. Kaasavõetud jälgede uurimisel selgus, et ainult jäljendite sõrmeotste pool- sed osad kujutavad papillaarjooni, kuna ülejäänud osad on tekkinud murdmise sooritamisel kindast. Kinda jäljend näib pealiskaudsel vaatlemisel meenu- tavat papillaarjooni, kuid vaadatuna lähemalt erinevad nad viimaseist oma kindla reegli- pärasuga ja eritunnuste puudumisega.

Murdvaras tabati registratuuriandmeil. Sel- gus, et varguse sooritamisel kantud kinnaste va- saku käe nimetissõrme otsas oli auk.

„Arch. f. Kriminol.“

1. ja 2. joon. kujutab murdvarguse kohalt võetud jälgi, 3. — murdvarga vasaku käe nimetissõrme jälge

Ametlik osa

Siseministri käskkirjaga 31. maist s. a.

on vabastatud ametist, arvates 1. juunist s. a., kriminaalpolitsei assistent kriminaalpolitsei komissari juures Petseris Eduard Leitu parandamatu haiguse tõttu.

Käskkirjaga 2. juunist s. a.

on paigutatud ümber teenistuse huvides, arvates 1. juunist s. a., kriminaalpolitsei assistent kriminaalpolitsei komissari juures Paides Martin Kask samale ametikohale kriminaalpolitsei komissari juurde Petseris.

Käskkirjaga 3. juunist s. a.

on määratud, arvates 1. juunist s. a., Lääne-Saare prefektuuri asjaajaja Jaan Sild Kuressaare jaoskonna politseikomissari sekretäri kohustetäitjaks palgaga XXII palgaastmes.

Käskkirjaga 9. juunist s. a.

on määratud, arvates 1. juunist s. a. Tallinna 2. politseijaoskonna kantseleiametnik Johannes Suik, kes lõpetanud Politseikooli kõrgema klassi kursuse 21. juunil 1938, kriminaalpolitsei assistendiks kriminaalpolitsei komissari juurde Paides palgaga XXII palgaastmes.

Politseialituse poolt on antud load laskeriistade ja laskemoonaga kauplemiseks:

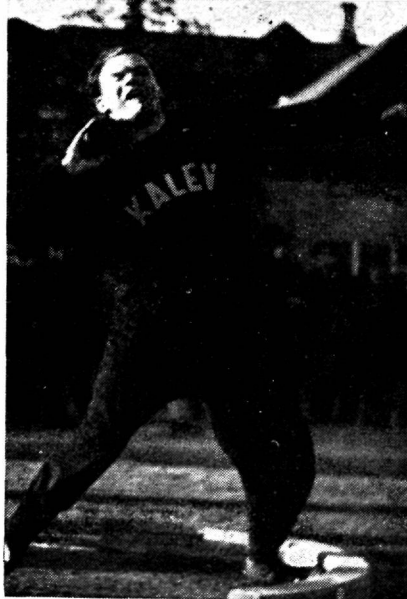
Senta Otto t. Martinsonile Kuressaares, Turu 1, maksvusega 23. veebruarini 1940, Võhma Majandusühingule Imavere vallas, maksvusega 6. veebruarini 1940, Rudolf Peedi p. Reilendile Kilingi-Nõmmes, Laada 10, maksvusega 19. veebruarini 1940, Mart Murdele Tallinnas, Rastakaevu 18, maksvusega 10. märtsini 1940, Aleksander Andrese p. Kivile Otepääl, Turg 15, maksvusega 20. märtsini 1940, Gottlieb Johani p. Limbergile Rakveres, Tallinna 22, maksvusega 13. märtsini 1940, Antsla Tarvitajateühingule Antslas, Jaani 10, maksvusega 28. märtsini 1940, Rein Jüri p. Pukspuule Rapla alevikus, maksvusega 17. märtsini 1940, Hans Andrese p. Saulile Vigala raudteejaama juures, maksvusega 15. aprillini 1940, Marie Schvall-

bachile Kuressaares, Kauba 7, maksvusega 21. märtsini 1940, Johannes Jaani p. Veskele Rakveres, Tallinna 27, maksvusega 23. aprillini 1940, Johan Tõnise p. Suitsule Viljandis, Lossi 37, maksvusega 29. märtsini 1940, Mart Augusti p. Vallasele Rakke alevikus, maksvusega 15. aprillini 1940, Voldemar Jüri p. Jeerikule Pärnus, Tallinna mnt. 17, maksvusega 14. aprillini 1940, Viljandi Eesti Põllumeeste Seltsi Kaubandusosakonnale — Mustlas, Posti 27, maksvusega 25. maini 1940 ja Kõpu vallas ja Öisu mõisas, maksvusega 1. juunini 1940, Kaubandusühingu „Valmet ja Ko“ omanikele Lydia Tammele ja Johann Tallole Tallinnas, Viru 5, maksvusega 24. märtsini 1940, Viljandi Eesti Põllumeeste Seltsi Kaubandusosakonnale Viljandis, Tallinna 3, maksvusega 26. maini 1942, Jõhvi Tarvitajateühingule Jõhvis, Turaplats 9, maksvusega 5. maini 1940, ja Võhma Majandusühingule Võhma alevikus, maksvusega 4. juunini 1940;

laskeriistade ja laskemoonaga kauplemiseks ning laskeriistade parandamiseks: Johannes Jaani p. Freybachile Tallinnas, V. Karja 8, maksvusega 9. märtsini 1942;

laskemoonaga kauplemiseks: Joosep Aleksandri p. Hallastele Keilas, Kirikuplats 4, maksvusega 20. veebruarini 1940, Harju Majandusühingule Vasalemmas, maksvusega 15. veebruarini 1940, Lääne Majandusühingu juhatusele Palivere raudteejaama juures, maksvusega 20. veebruarini 1940, Tallinna Eesti Majandusühisusele Palivere vallas, maksvusega 27. veebruarini 1940, Richard Aleksandri p. Hänilisele Suure-Jaanis, Pärnu 4, maksvusega 21. märtsini 1940, Juhani Juhani p. Rajavälile Sangaste kirikumõisa as., maksvusega 10. märtsini 1940, Tarvastu Tarvitajateühingule Mustlas, Posti 29, maksvusega 12. aprillini 1940, Risti Majandusühingule Risti alevikus, maksvusega 14. aprillini 1940, Märjamaa Majandusühingule Märjamaa alevikus, maksvusega 21. märtsini 1940, Riisipere Ühiskauplusele Nissi vallas, Ürjaste külas, maksvusega 6. märtsini 1940, Kaubanduse a.-s. Hüppler ja Ko-le Tallinnas, Tartu mnt. 43, maksvusega 16. aprillini 1940, Johannes Tõnise p. Bendorfile Tallinnas, V. Karja 4, maksvusega 5. aprillini 1940;

laskeriistade parandamiseks: Elmar Johannese p. Lindile Narvas, Suur t. 1, maksvusega 5. veebruarini 1940, Hans Mihkli p. Eprole Põltsamaal, K. Pätsi tän. 18, maksvusega 21.

*Kaks
Euroopa
parimat
kuuli-
tõukajat.
Ülal —
eestlane
Kreek,
all —
sakslane
Trippe*

*Mootor-
rataste
stardi-
eelne
kontroll
hiljutisel
Eesti
kolme-
päeva-
sõidul*

märtsini 1940, Karl Hansu p. Hamburgile Amb-
la alevikus, Tapa mnt. 6, maksvusega 21. märtsi-
sini 1940, Jaan Johani p. Jürisele Viljandis,
Jalaka 5, maksvusega 25. märtsini 1940, Karl
Jaani p. Tahole Rakveres, Vaestemaja 8, maks-
vusega 20. märtsini 1940, August Jüri p. Vil-
lemsonile Tõrvas, Veski 4, maksvusega 24.
märtsini 1940, Johan Johani p. Tõnopale Vil-
jandis, Uueveski 3, maksvusega 1. aprillini
1940, Mart Mihkli p. Linnuste Valgas, Tõös-
tuskeskkooli töökojas, maksvusega 4. aprillini
1940, Aleksander Aleksandri p. Lepikule Või-
siku vallas, Lalsi külas, maksvusega 20. märtsi-
sini 1940, Johannes Mardi p. Nõmmele Türil,
Vabriku maja 15, maksvusega 31. märtsini
1940, Karl Johani p. Klaasbergile Tallinnas,
Vene 1, maksvusega 30. aprillini 1940.

Politseitalituse direktori otsustega on tühistatud:

Anatoli Jevsei p. Kulkovi, Sangaste vallas
eluneva Georg Mihkli p. Kikkase, Kabala val-
las, Harjumaal, eluneva Johannes Mardi p.
Trammi, Kirna vallas eluneva August Abrami
p. Traksi, Nõmküla vallas eluneva Evald Tooma
p. Uudemetsa, Tallinnas elunevate Vladim-
ir Antoni p. Paju ja Johannes Villemi p.
Lutt'i laskeriistalood ja Anija vallas eluneva
Vassili Peetri p. Sisaski laskeriistaluba ja-
hüüsi hoidmise ja kandmise osas.

Küsimusi ja vastuseid

F. L. Küsimus. Kas kantud distsiplinaarka-
ristuse päevad kuuluvad töötundide hulka või
tuleb tagantjärele teenida?

Vastus. Juhtumeil, kus teenistusaja kestuse
arvestamine omab tähtsust, nagu pensioni õiguse
omandamisel ja teenistusvanuse-tasu maksmisel,
arvestatakse distsiplinaarkaristuse kandmiseks
arestis oldud aeg (politsei, piirivalve, sõjavägi)
üldiselt teenistusajana. Pensioniseaduse § 34
(RT 1936, 76, 619) järgi ei arvata pensioni-
õigusliku teenistusaja juurde kohtuotsuse
ga määratud arestis või vangistuses viibimise
aega. Samuti ei arvestata Riigiteenijate tasude
seaduse (RT 1935, 31, 262) § 9 p. 3 järgi arestis
ja vangistuses kogusummas üle ühe kuu ol-
dud aega, kusjuures on samuti mõeldud kohtu-
otsusega määratud arest. Ainult Sõjaväeteenis-
tuse seaduse (RT 1937, 15, 116) § 20 p. 3 järgi
ei võeta arvesse ajateenistusena aega, mille kes-
tel ajateenija on distsiplinaarkarist-
tuse kandmiseks viibinud kartserarestis kogu-
summas üle seitsme päeva teenistusaja kestel.

TOIMETUS JA TALITUS: Toompea loss, Tallinnas. Telef.: toimetus 471-90, talitus 448-92. Jooksev arve
Eesti Pangas 543. Posti jooksev arve 377. Postkast 438. **Tellimishind:** aastas Kr. 6.—, poolaastas Kr. 3.—.
Üksiknumber 30 snt. **Kuulutuste hinnad:** 1/1 lk. Kr. 60.—, 1/2 lk. Kr. 30.—, 1/4 lk. Kr. 15.—, 1/8 lk. Kr. 7.50.
Välis- ja esimene sisekaas Kr. 100.—. Tagumine sisekaas Kr. 75.—.
Pea- ja vastutav toimetaja: **A. Liit.** Tegev toimetaja: **H. Põldvere,** Väljaandja: **Politseiametnike Keskkogu.**

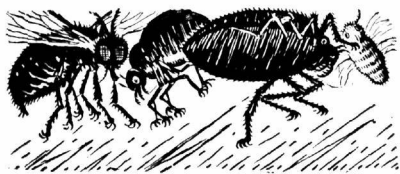
IKKA
ja
ALATI

OLLED:
SANGAR KANGE
TÖMMU
Ekstraal ERIPRUUL
MAHLAJOOGID
SIDRUNHAPPEJOOGID
MÜDU

**S
A
K
U**

ERA

VABRIKU LADU

Oma tervist hoiate

alal haigusi levitavate ning õõrahu rikkuvate putukate hävitamisega ehtsa jaapani putukapulbriga

KATOL

Saadaval kõigis rohu- ja värvikauplustes ning apteekides. Oma huvides pöörake ostmisel tähelepanu kaubamärgile **KATOL**.

A-S. MEY & LANDESEN TALLINN, VIRU 9

Väliskaubanduse Agentuur E. SIIRAK, HEIMTARE & KO.

TALLINN, PÄRNU 38/6 • TELEFON 446-09

Tööstustoorainete import

NAHATÖÖSTUSTELE:

Toornahad

Parkimisekstraktid

Kemikaalid

TEKSTIILTÖÖSTUSTELE:

Värvid

Kemikaalid j. m.

ILFOTA

G. STRIEDTER

Tallinn, Kuninga 5. Tel. 418-38.

Fototarvete eriäri ja laboratoorium
Amatöörtööde hoolas ja kiire täitmine

Inglistüübiline luksusjalgratas

„ALLRIGHT“

asjatundliku rattasõitja lemmik. Elegantne, kerge ja vastupidav. Müügil jalgratta-ärides üle maa.

PEAESINDAJA:

K-Ü. VALMET & KO TALLINN, VIRU 5 • TEL. 467-32.

Tarvitage Tallinna Keskmeierei

piima,
keefirit,
kultuurhappe piima,
kohvi- ja vahukoort,
lauavõid pakkides
ning teisi piimasaadusi

Saaduste puhtus ja kvaliteet on kindlustatud!

P. K. „VÕIEKSPORDI“ Keskmeierei

TALLINN, JAKOBSONI 14 • TELEF. 305-18 ja 308-67

Tarvitage JAKOB IMHOF'I konservjuustu

O-ü. Meltsi villa- ja riidevärvimise tööstus

TARTUS, PIKK TÄN. 12.

Pakub suurimas valikus kvaliteetkaupa.

Külastage restorani

„LIIVA“

RAUDALU MAANTEEL
TELEFON 431-97

Ilus väljasõidukoht.

Parim köök, külmad napsid,
maitsvad suupisted

TARTU ERAKLIINIK

RIIA TÄN. NR. 54 • TELEFON 32-60

Ravitakse kõiki haigusi,
välja arvatud nakkus-
haigused.

**SUNNITUSOSAKOND. Röntgenikiired.
Kõrgustikupäike. Sollux. Diather-
mia ja teised elektri-raviaparaadid.**

LABORATOORIUM.

MEH.
JALANÕUDE
TÖÖSTUS

„Atlanta“

TARTUS

pakub oma laialdasele ost-
jaskonnale igasuguseid
meeste, naiste ja laste ja-
lanõusid mõõdukate hinda-
dega. Kvaliteedi eest vas-
tutus.

K-M. RUD. HANJA

TARTU, J. KUPERJANOVI 18-a. Telef. 35-78

PUDUKAUBA LADU

K-M. N. JASSMANN & POJAD

TARTU, POE TÄN. 9. TEL. 5-70

Sisevete Laevandus „T A R T U“

TARTU—KASEPÄÄ—PIRISAARE LIIN
TARTU—VÕÖPSU—VÄRSKA ”
TARTU—KAAGVERE ”

TARTUS, AURIKU 2 TELEF. 23-93

ROHU- JA VÄRVIKAUPLUS

MARTA SAKS

TÄHE 65

• TARTUS

Tisleri- ja polstermööblitööstus

K. Madis

TÄHE 65

■ TARTU

A-S. Vennad Kimberg

TRAADI- JA NAELATEHASED

T A L L I N N

KONTOR: Nunne 16, tel. 448-17. TEHASED: Katusepapi 35, tel. 304-34

MEIE VALMISTAME:

Naelu: lati-, katuse-, papi-, pleki-, vormi-, side-, sadulsepa-, saapa-, paadikaare- jne.

KABJANAELU. OKASTRAADI OBADUSI.

Traati: haljast, põletatud, tsingitud, vasetatud, lakeeritud, vedru-, telegraafi-, klaasimise- jne.

OKASTRAATI. HOBUSERAUDU.

Neete: RAUAST, VASEST, ALUMIINIUMIST.

Tsemendi tarvitatakse tähtsaima ehitusmaterjalina nii **kaitse-** kui ka igasuguseis muis **ehitisis**, sest tsemendist võib ehitada

**põliselt,
tugevalt,
vee- ja tulekindlalt ja
odavalt.**

Tsmentbetoon-esemeile ja konstruktsioonile võib anda kõige mitmekesisemat

**kuju,
soovikohast tugevust,
soojapidavust ja
veekindlust.**

Juhatusi betoontööde otstarbekohaseks teostamiseks annab

A-s. Tsemendivabrik „PORT-KUNDA“

müügikontori juures asuv NÕUANDEBÜROO Tallinn, Valli 4-6, tel. 450-17

TARTU VESIRAVILA

Pikk tän. 62-64. Telefon 34.

Kliiniline ambulatoorne ravi.

Ravitaakse: närvihaigusi, närvi-
halvatusi, närvipõletikke, närvivalu,
närvinõrkust (neurasteeniat), narko-
maaniat, sugulist jõuetust, unepuu-
dust, närvilist sügelemist.

Ainevahetushaigusi — podagrat,
rasvumist, suhkrutõbe, kilpnäärme
rikkeid.

Liigeste- ja lihastehaigusi — liigeste
põletikke, jooksvahaigust (reumatismi).

Ravivahendid: pärmivedeliku-
süsihappe-, ekstrakti-, soola j. t. arst-
likud vannid; Charcot j. t. dušid; ra-
bapakkimised; kõrgustikupäike, dia-
termia, faradisatsioon, galvanisatsioon
jne. Massaaž, Gymnacolom-Darm-Bad
soolteravimise aparaat — kõhukinni-
suse, kõhupõletiku ja soolterikete
puhul.

Asutus töötab aasta läbi. Prospek-
tid saadetakse igale tellimusele.

JUHATUS.

Kõik
küllastavad

„Vanemuise“
einelauda

TARTUS

TOOLISTEATRI EINELAUD-SUVIAED

Sakala tän. 6 Tallinn

avatud kella $\frac{1}{2}$ 1 öösel

M U U S I K A

kella 8 kuni kella 12

ILUTULESTIK

L. Goldberg

Tartus, Võidu t. 6.

Moe- ja pudukaubad, triik- ja ööpesu, plüüs-
ja viltkaabud, laua-vahariie, hommiku-
kingad.

Valmisriiete U-ü.

A. RUBANOWITSCH & POJAD

Tallinn, Viru 8. Telefon 436-65.

Kõige suurem meeste ja naiste valmisriiete
kaubamaja Eestis.

Tsementasjade tööstus

J. VANAVESKI

Asutatud 1911.

Tallinn, Oskari 11.

Telefon 435-54.

TARTU LINNAPANK

Tartus, Raekojas.
Telefonid 22—32 ja 31—32.

AKTIIVA.	Arvete seis 31. mail 1939.	PASSIVA.	
Kassa	58.736.58	Põhikapital	339.989.07
Hoiuarved	732.764.82	Tagavarakapital	82.206.04
Väärtpaberid	372.154.46	Amortisatsioonikapital	12.679.85
Väärtused	6.973.49	Hoiusummad	6.134.875.95
Diskonteeritud vekslid	4.196.895.90	Võlad teistes krediidasutistes	256.657.—
Tähtajalised laenud	104.340.—	Korrespondendid	58.014.92
Kontokorrent laenud	1.267.046.—	Väljaantud garantiid	149.194.45
Korrespondendid	258.028.12	Mitmesugused kreditorid	2.861.22
Garantii deebitorid	149.194.45	Tulud	229.876.10
Mitmesugused deebitorid	2.861.22	Muud passivad	25.986.47
Vallasvara	17.294.15		
Kulud	58.093.02		
Muud aktivad	67.958.86		
	Kokku: 7.292.341.07		Kokku: 7.292.341.07

Toimetab kõiki pangaoperatsioone.

PUHAS JA MUGAV ON AINULT ELEKTRIPLIIT!

Külastage elektriaparaatide

NÄITUST

TARTU LINNA ELEKTRIAAM Tartus, Söögitung 7, Tel. 41-10

Avatud kella 8-14

Mehaanika- ja jalgrattatööstus

ALEX. LAUR

TARTUS, HOLMI TAN. NR. 1—3

Emailib ja valmistab ka uusi jalgrattaid,
mis vastupidavad kodumaa teedel.

Parandused tehakse kiirelt.

Töö korralik ja hinnad mõõdukad.

**TARTU LINNA LAENUKASSA
KOMISJONIKAUPLUS**

Auriku tän. 2, telefon 1-05

Kauplus võtab müügile ja müüb: kuld- ja
hõbeasju, riideid, igasugu mööbleid, õmblus-
masinaid, jalgrattaid, muusikariistu, laske-
riistu, büroomasinaid jne. Soodsalt ostate
ja müüte asju Laenukassa kaupluse kaudu.

Lugupeetavad daamid!

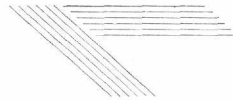
Usaldage oma soengute tegemine neile juuksureile, kes kasutavad „IJU“-aparaate.

„IJU“-aparaadiga elektrilokkide tegemine ei valmista mingit ebamugavust, kuid tagab Teile kaunimad ja püsivamad lokid.

Juuste kuivatamine moodsa „IJU“-aparaadiga toimub kiirelt ja mugavalt.

*Pole Eestis seda taret, kus ei oleks lemmik **Maret**
rahvapabeross.*

T. L. P.

Joaveski Puupapivabrik Virumaal

soovitab igasuguses sortimendis

valget puupapi-kartongi

Kontor: Tallinn, Lubja 9-a

Telefon 308-84

AKTSIASELTS

„VILL“

Tallinn, V: Karja 12.

Telefonid:

juhatus 450-38, 476-49,
ladu ja kontor 450-39.

Meie kammgarn-ülrikonnariided, Inglismaalt ostetud valmislõngast koolud, võistlevad inglise riidetega.

Meie villased daamide kleidiriided, välismaa lõngast, võistlevad välismaa kleidiriidetega.

Meie siidriided on ilma puuvilla lisanduseta.

Meie trükitud siidid on värvikindlad.

EEKS-MAJA

ASUTATUD 1866. A.

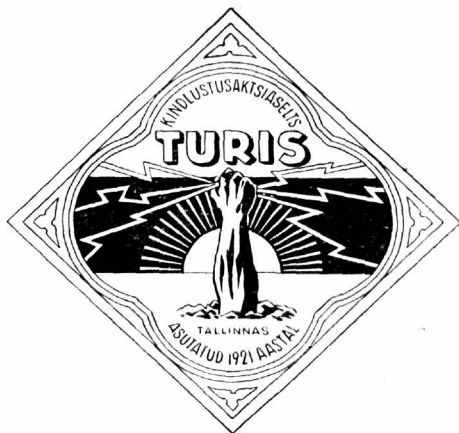
on kodumaa kõige vanem ja suurem kindlustuselts

EEKS-MAJA Tallinnas, Harju tän. 45, telef. 478-08

Peaesindused: TARTUS, VILJANDIS, RAKVERES, VALGAS, PETSERIS

Tule-, elu-, murdvarguse-, klaasi- ja koduloomade-kindlustused

Täpne ja kiire kahjude tasumine ★ Soodsad tingimused

Kindlusta

oma varandus ja elu

Turis'es

Kindlustus-aktsiaselts „TURIS” töötab
eestlaste kapitaliga eestlaste juhtimisel

PEAKONTOR TALLINNAS, Pärnu 6
Tel.: juhatus - 427-49, kontor - 433-85.

K-m.

Valter Kordes

TALLINN, Sakala 22
TARTU, RIIA 34.

MASINAD
VINEERID
TISLERITARBED

*Külsatage restoran-öölokaal-
kohvik-baari*

O·K

Tallinn, S. Karja 18

Külastage restorani „LIIT“

Uus Sadama tän. 10 * Telefon 300-38

Mugavad ruumid * Korralik naps ja suupiste

Austusega A. MURAKAS

Kohvik ja kondiitriäri

Feischner

Tallinn, Harju 48, telefonid 445-00, 436-58, 479-00

I. P.

märgiga LEIB, SAI, SEPIK ja PEENLEIB on parimad.

Leivatööstus J. PERTEN, Tallinn, Liivalaia 3

Tel. 455-65.

Asutatud 1907. a.

Tallinn,
Paldiski mnt. 42-a
Telefon 429-87

BETOONTORU-TOOSTUS
O. VAREV

Tallinn,
Veerenni tän. 49
Telefon 462-01

Soovitab odavate hindadega: **tsementtorusid**, kaevurõngaid, põllutorusid, müüri-,
õõnsaid, parkett- ja katusekive, aiaposte, tsement- ja terrazzohauakaste.

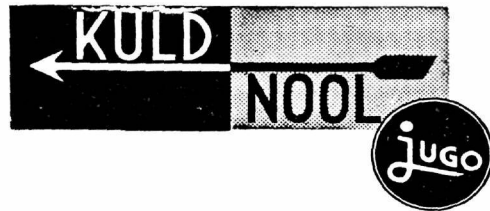
HOTELL
BRISTOL
end. „PETERBURG“
RESTORAN

Soe ja külm jooksev vesi.
Toad vannitoa ja tualetiga.
Kõik mugavused.
Tubades telefon.
Parim köök.

Tallinn, Rataskaevu tän. 7. Kõnetr. 426-33.

Tugevad ja pesukindlad on

sukad ja sokid märgiga

Th. Büttneri kudumistööstuse ladu

Tallinn, Estonia all nr. 10.

Telefon 462-34

Hooaja kaubad

Soodsad hinnad

Müük suurel ja väikesel arvul

RESERVEERITUD

F. K.

SOOME TEHNIKABÜROO

TALLINN, KÖHLERI 14—12, TEL. 303-83

AINUESINDUSED EESTIS:

A. B. KONE O. Y. Helsinki.

Töstetoolide eritehas Euroopas inimeste ja raskuste töstmiseks 50 kg kuni 8000 kg kandejõuga. Oma süsteem: ületamata konstruktsiooni lihtsuses ja kindluses.

VEREINIGTE DREHBANK-FABRIKEN

Suurim treipinkide kontsern Saksamaal.
Gebr. Böhlinger G. m. b. H. Göppingen

Heidenreich & Harbeck, Hamburg
H. Wohlenberg, Komm. Ges, Hannover

Franz Braun A. G. Zerbst

A.-S. TALLINNA LIIMI & KUNSTVÄETISETEHAS

END. TOFER

TALLINN, KADAKA TEE 8, TEL. 435-31

SUUR BAAR „EUROPA“

Tallinn, Viru 24, tel. 467-01

Muusika lõunal ja õhtul. Mugavad kabinetid ja vaiksed numbritoad

Uletamatud vastupidavuselt on

Seiberling - autokummid

Esindus ja ladu: Väliskaubanduse kontor A. SELLING & Ko

Tallinn, Vene 11

Telefon 470-22

Külastage

restoran Linda't

Paldiski mnt. 8

Telefon 429 26

Külmad napsid

Maitsvad suupisted

Saksa teatri einelaud „TEATER KELDER“

Tallinn, Pärnu mnt. 5. Telefon 447-73

Avatud hommikul kl. 9-st • Külmad ja soojad sõõgid • Muusika kl. ½12—1/23, 8—12 õhtul.

John Teng.

LAEVAMAAKLERI- JA SPEDITSIOONIARI

TALLINN, NARVA MNT. 59 • Telef.: 300-72, 302-67 JA 314-71

N. Kiržakov ja Pojad

TALLINN, UUS HOLLANDI TÄN. NR. 9

HEERINGALADU

Parimaid krohvimate

Kroonitud kuldaurahaga — ja

ostate

häid pakkimislaaste

P. M. Prick'ilt

TALLINN, VILJANDI TÄN. 9 • TELEFON 455-41

RUD. VESKEkella-, kullasepa- ja jalgrataste
suuräri

Võrus, Jüri tn. 16, telef. 90

A. V. SAAR

Rätsepmeister

Võrus

ED. LEMBER„Livonia“ õlleladu ja karastusjookide
tehas

Võru, Uus tn. 15, telef. 60

Autoveoäri**KARL KARE**

Võrus, Tartu m. 1, telef. 9

Esimene söögimaja Võrus

A. KOBAKE

Kreutzwaldi tn. 53

Kõige soodsam pagari- ja kondiitritoodete
ostukoht Võrus, Kreutzwaldi t. 55**L. SEEDER**

Liha- ja vorstiäri

Ludvig ARRASVõrus, Kreutzwaldi 36, telef. 219
Harukauplus Võru uues linnas.

Kella- ja kullasepaäri

A. RAE

Võrus, Jüri tän. 9

Mööblitööstus

A. REILJANVõrus, Kreutzwaldi tän. 54
Valmistab igasugust moodset mööblit**JOH. LUMI jalanõudeäri**Võrus, Jüri tän. 5-c
Äris hooegade moodseid ja kõigile
nõudeile vastavaid jalanõusid.**E. RAHI**

Daamide ja härrade juuksetööstus

Võrus, Tartu tän. 27, telef. 112

Klaas- ja portselannõude kauplus

AUG. LEPP

Võrus, Tartu tän. 9

Jalanõudeäri

S. BER

Võrus, Jüri tän. 18

Riide- ja pudaäri

R. TEITMANN

Võrus, Jüri tän. 14

J. MÕÖK

Võrus

Toiduainete kauplus

H. HERNE

Võrus, Jüri tän. 15

Juuksetööstus

J. KLASS

Võrus, Jüri tän. 26

R. KORNEL

Rätsepmeister

Võrus, Jüri tän. 23

Toiduainete kauplus

A. ALLIKVEE

Võrus, Jüri tän. 29

Toiduainete kauplus

E. BLUM

Võrus, Kreutzwaldi 51

Väikekauplus

T. KAPLAN

Võrus, Jüri tän. 26-a

Juuksetööstus

M. MÄRK

Võrus, Jüri tän. 14

U-Ü. „MAJA“ JOH. TALLO & Ko

TARTUS, RIIA 49,

• TEL. 24-00 JA 36-17

*EHITUSMATERJALID VESIVARUSTUS
ELEKTRISISESEADED TÖÖVÕTTED*

A-s. VÕRU PANK

Võru

A. KLAOSEN

Restoran „TAMULA“

Võrus, Tartu tn. 33

Võrumaa Aianduse-Mesinduse Ühing

V. A. M. Ü. Võru Mahlatööstus

Mahlajoogid ja mahlad

Võrus, Kreutzwaldi tn. 57/59, telef. 86

H. Reile, end S. Songi

Raamatu- ja segakauplus. Trükikoda

Võrus, Jüri tn. 14, telef. 130

M. MEGOMÄE

pagari- ja kondiitriärist

Võrus, Kreutzwaldi 20, telef. 200

saate alati ainult häid pagari-kondiitri-
tooteid

Lugupidamisega: M. Megomäe

Restoran-võõrastemaja

„KOMMERTS“

Võrus, Kreutzwaldj t. 56, telef. 72

Saadaval igasugused söögid ja napsid

Õõbimiseks toad

Austusega: L. Parts

Jalgratate, õmblusmasinate,
grammofonide, kella, optika, kuld-
ja hõbeasjade äri ja töötuba

AUG. TAAL

Võrus, Tartu tn. 15, telef. 172

V. Rosenberg

autobuste liinipidaja Võrus

telef. 39 ja 177

Restoran „KODU“

Võrus, Vabaduse t. 10, telef. 76

Saadaval igasugused söögid ja napsid

Herman Ziehr

Võrus, Kreutzwaldi tn. 41, telef. 67

Jalanõudeäri

H. Grossthal

Võrus, Tartu tn. 11

Alati saadaval hooaja jalanõusid

RESTORAN-VÕORASTEMAJA

„ALEKSANDRIA“

VÖRUS, KATARINA TN. 6, TELEFON 120

Saadaval alati soojad ja külmad söögid
Teenimine kiire ja korralik

Õiglasel kindlad hinnad

Soodsaim ostukoht on

**A. KIVIRANNA
MOE- JA PUDUÄRI**

Võrus, Kreutzwaldi 26, telef. 149

**Suurim valmisriiete, riide- ja
moeäri Lõuna-Eestis**

S. JUDEIKIN ja POJAD

Võrus, Jüri tn. 16, telefon 190

Metsatööstus

MEIER JUDEIKIN ja POJAD

Võrus, Vabriku t. 6. Telef. 89

Firma S. HELIG ja ROSENBLUM

Riide-, pudu- ja valmisriieteäri,

Võrus, Jüri tn. 20

MEIER GOLDBERG Ko

METSATÖÖSTUS

Võrus

ARRO

Tee- ja söögimaja

Võrus, Kreutzwaldi tn. 36

**Fototarbed, amatöörtööde laboratoorium,
raadio- ja fotoäri**

JAAN KAMBI

Kasarmu 1, Võrus

VALTER POHLAKU

trükikoda

Võrus, Jüri tn. 21, telef. 131

Sadulsepatöökoda

A. ROOSE

Võrus, Jüri tn. 28-a

Teen igasugu sadulsepa- ja polstertööd.

Juuksetööstus

H. LAMPSON

Võrus, Jüri t. 27

Söögisaal

R. ADAMSON

Võrus, Jüri tn. 14.

Pagari- ja kondiitriäri

A. HAMMER

Võrus, Jüri tn. 9

Segakauplus

OLEV SEEDER

Võrus, Tartu tn. 9-a

ROB. HENDRIKSON

Mehaaniline mööblitööstus

Võrus, Tartu t. 33, telef. 233

„ILO“

Rohu-, värvi- ja kosmeetikaäri

Võrus, Jüri tn. 5

J. PRÜGI

Restoran

Võrus, Jüri tn. 22

E. ja F. ANDRESON

Koloniaal- ja õllekauplus

Võru uus linnaosa

E. JAKOBY

Jalanõudetööstus

Võrus, Kreutzwaldi tn. 20, telef. 200

R. ONNO

Liha- ja vorstiäri

Võrus, Jüri tn. 11, telef. 180

H. RISTLA

Juuksur

Võru uues linnaosas

ED. SIKK

Nahakauplus

Võrus, Tartu tn. 12, telef. 170

Õölokaal

Võru „Kannel“

Võrus, Liiva tn. 13, telef. 24

Saadaval hommiku-, lõuna- ja õhtusöögid
vene koka juhatusel

Mugavam ajaviitekoht

ED. JAASKA kohvik

Võrus, Jüri tn. 15, telef. 162

Jäätised: vanilje-, aprikoosi-, likööri-,
ananaas-, pähkli- jne.

A. SIBUL

Põllutööriistade ja masinaäri

Võrus, Jüri tn. 5-c, telef. 157

F-ma Karl Lepp

Võrus, Kreutzwaldi tn. 22

Koloniaal-, napsi- ja nõudekauplus

V. Pedras

Segakauplus

Võru uus linnaosa

O-ü. „Võru Tööstus“

Võrus, telef. 37

M. Gutmann

Restoran „Käsitöölaliste Selts“

Võrus, Kreutzwaldi tn. 31, telef. 50

O. Siilivask

**Karastusjookide tehas. Saadaval
laost puhast õunajooki**

Võru uus linn, telef. 230

Firma R. Kuhi

Harja- ja pintslitööstus

Võrus, Kreutzwaldi tn. 38, telef. 206

**Rohu- ja värvikauplus, riigi- ja
peenviinade müük väljaviimiseks**

H. Mõttus

Võru uus linnaosa

**Riide-, pudu-, valmisriiete- ja
mütsiäri**

O. SCHER

Võrus, Jüri tn. 14

Liha- ja vorstiäri

ED. KAHRO

Võrus, Jüri tn. 28, telef. 142

Autoparanduse töökoda

J. ALAVER

Võrus, Petseri tn. 7-a, telef. 201

Söögisaal

Võrus, Katarina tn. 4

Maitavad hommiku-, lõuna- ja õhtusöögid.
Lugupidamisega: M. Pärn

Restoraan-võõrastemaja

„KUNGLA“

Võrus, Kreutzwaldi t. 34, telef. 116

Võõrastemaja „London“

Võrus, Kreutzwaldi 52, telef. 123
Saadaval puhtad ja mugavad toad,
eeskujulik köök. Autodele garaaž

Kellasepääri- ja tööstus

S. Krimp

Võrus, Tartu tn. 19

Sähedaim väljasõidukoht on

HIPODROOMI EINELAUD

Tallinn, Paldiski mnt. 50, telefon 435-06

*Mugavalt sisustatud ruu-
mid ja kabinetid*

Baar Rikkalik valik kodu- ja välismaa
jookidest. Külma viini ja õlu.

UNITED BALTIC CORPORATION, LTD.

158, Fenchurch Street, London, E. C.

Owners of
ANGLO-ESTONIAN SHIPPING CO L-t-d
maintaining a regular Mail, Passenger and
Cargo Service between
**LONDON and DANZIG, GDYNIA, KLAIPEDA,
RIGA and TALLINN
HULL and LIEPAJA, KLAIPEDA and
TALLINN.**

All steamers fitted with refrigerating machinery of
Lloyd's highest class.

**TALLINN to HULL and LONDON
every WEDNESDAY.**

Through-cargo with prompt transhipment in
**HULL or LONDON to:
NEWCASTLE-ON-TYNE, LEITH and
GLASGOW**

and to the main Provincial towns, also to:
**ANTWERP, BRUSSELS, DUNKIRK
and to**

**SPANISH AND NORTH AFRICAN PORTS,
PORTUGAL, U. S. A., GULF PORTS, PACIFIC
COAST, SIAM, INDIA, AUSTRALIA, NEW
ZEALAND, SOUTH AFRICA, PALESTINE and
TURKISH PORTS.**

For particulars regarding freight-rates etc.
apply to:

UNITED BALTIC CORPORATION

(ESTONIAN AGENCY — R. KINGHORN)
TALLINN, Pärnu mnt. 10. Tel. 444-34.

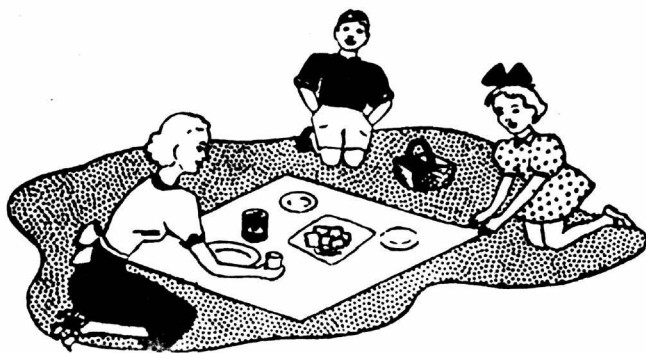
KVALITEET

*riideid
sukki
ja
muud
tekstiil-
kaupu
soovitab*

A. O. KILGAS

PLUMBER

Kuumal suvepäeval

käepärasemaks ja toitvamaks
kehakinnituseks on

**konservid
singid
vorstid
ja
sekserid**

MÜÜGIL „LIHATSENTRAALIDES”

ning kõigis paremais
toiduainete- ja delika-
tesside-kaupluses

ÜHING „EESTI LIHAEKSPORT“

HIND 60 SENTI.